

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ

ΒΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΗΤΟΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΓΚΡΙΤΩΤΕΡΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΔΕ

ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ

ὑπὸ

ΤΩΝ ΚΚ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, Γ. ΒΕΛΛΙΟΥ, Π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,
Α. ΣΑΜΟΥΡΚΑΝΗ, Ν. ΔΕΒΑΣΙΕΡΣ, ΚΑΙ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Β.

ΤΟΥ Α. ΕΤΟΥΣ.

ΤΟΜΟΣ Α.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1840.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΕΜ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ

ΒΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΑΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ.

Τὸ ἄσμα, ὁ ζωογόνος βλασὸς, ἐξ οὗ ἀναπτύσσονται τὰ λοιπὰ τῆς ποιήσεως εἶδη, κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὸ λυρικὸν τῆς ποιήσεως εἶδος· ἐκ δὲ τῆς ἐν αὐτῷ ἱστορικῆς ὕλης γεννᾶται, πολυειδῶς διαμορφουμένη, ἡ ἐπικὴ ποίησις, τῆς ὁποίας κορωνὶς καὶ τέλος εἶναι τὸ δράμα. Τὸ ἄσμα, ὡς ἡ πρώτη μακροτέρα τῆς ποιητικῆς ὁρμῆς ἔκφρασις, ἠμπορεῖ νὰ παρομοιασθῇ μὲ τὴν γραμμὴν τὸ ἔπος, ὡς ἐκτεταμένη σειρὰ ἐννοιῶν, αἰθημάτων, πράξεων καὶ προσώπων, μὲ τὴν ἐπιφάνειαν τὸ δράμα τελευταῖον, διὰ τὸ ἀλληλένδετον τῶν μερῶν, καὶ τὸ τέλειον καὶ ὠρισμένον τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ, μὲ τὸ σῶμα. Ἡ ἄν τις θέλῃ ἀνθηροτέραν εἰκόνα πρὸς ἐξήγησιν τῆς πρὸς ἄλληλα σχέσεως τῶν τριῶν τούτων κυρίων εἰδῶν τῆς ποιήσεως, ἅς θεωρήσῃ τὸ μὲν ἄσμα ὡς βλασὸν καὶ ρίζαν, τὸ ἔπος ὡς κορμὸν μὲ κλάδους καὶ φύλλα, τὸ δράμα τελευταῖον ὡς

(ΤΟΜ. Α΄, ΦΥΛΛΑΔ. Β΄.)

τὴν ἀνθησιν, καθ' ἣν διὰ τῆς τελείας ἀναπτύξεως καὶ ἀμοιβαίας τῶν μερῶν πρὸς ἄλληλα σχέσεως τὸ φυτὸν φθάνει εἰς τῆς αὐξήσεώς του τὸ τέρμα. Ἡ ἐνδελεχὴς αὕτη καὶ κατὰ φύσιν πρόοδος τῆς ποιήσεως δὲν ἀπαντᾶται εἰς κανὲν ἄλλο ἔθνος τόσον διακεριμένως ὅσον εἰς τὸ ἑλληνικόν· διότι εἰς κανὲν ἄλλο ἢ διανοητικὴ παιδεία, καὶ ἰδίως ἢ ποιήσις, δὲν ἀνεπτύχθη ἐκ πρώτης ἀρχῆς μὲ τόσῃν ζωηρότητα, οὔτε διέτρεξεν ἄλλο ἔθνος μὲ τοιαύτην φυσικὴν καὶ ἡσυχον πρόοδον ὅλα τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ζωῆς τὰ ζάδια. Ἐπειδὴ δὲ τὰ εἶδη ταῦτα τῆς ποιήσεως ἔλαβον γένεσιν κατὰ μικρὸν καὶ ἄνευ τινὸς ἐξωτερικῆς συνδρομῆς μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, καὶ ὑπῆρχον εἰς ἀρμονικὴν σχέσιν καὶ συνάφειαν μὲ ὅλας τοῦ ἑλληνικοῦ βίου τὰς λοιπὰς ἐνεργείας, ἔμειναν κατὰ λόγον φυσικὸν συνήθη καὶ ἀγαπητὰ εἰς τὸν λαὸν καὶ μετὰ τὴν διὰ τῆς τέχνης ἀκροτάτην τελειοποίησιν των. Τὸ ἔπος, γεννηθὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων περὶ Θεοῦ καὶ ἡρώων μυθολογημάτων, ἦτο μὲν εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς καταπεπι-
 σευμένον εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ περίθαλψιν ἰδιαίτερας ἀοιδῶν τάξεως, τῶν ῥαψωδῶν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἔζη καὶ εἰς τὸ ἔθνος ὀλόκληρον διὰ τῆς κοινῆς τῶν μυθικῶν ἐκείνων ἰσορημάτων παραδόσεως, διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς νεολαίας, διὰ τῆς ἀπανταχοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ζωηρᾶς συμμετοχῆς. Παρόμοιαι σχέσεις ἔλαβον χώραν καὶ ἐπὶ τῶν δραματικῶν ποιημάτων. Ἄν καὶ πρὸς ποιήσιν τραγωδιῶν καὶ κωμωδιῶν ἀπαιτεῖται ἔξοχος εὐφυΐα καὶ τέχνη ἐξειδικασμένη, ὁ μέγας ὅμως εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀριθμὸς ἀξιολόγων ποιητῶν καὶ ἡ περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ παράστασιν αὐτῶν εὐχέρεια εἶναι ἀπόδειξις τοῦ Θεσαυροῦ ποιητικῆς παιδείας, ὅστις ὑπῆρχεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, μαρτυρουμένου ἄλλως καὶ ἀπὸ τὴν γνωσὴν εὐφυῆ καὶ ὀρθὴν περὶ τὰ τοιαῦτα κρίσιν τῶν Ἑλλήνων Θεατῶν. Ἄλλ' ὅμως ὅ,τιδὴποτε ἀντικείμενον ἐφέρετο, ἐλέγετο, ἤδετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τί ἄλλο ἦτο παρ' ὅ,τι διετηρεῖτο ζωηρῶς εἰς τὸν βίον τοῦ ἔθνους ὡς ἀρχαία παράδοσις, ὡς ἔθιμον, ὡς δόγμα τῆς θρησκείας, διαφέρον ἀφ' ὅ,τι ὁ λαὸς ἐδόξαζε καὶ

ἤσθάνετο ὄχι κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἰδέαν, ἀλλὰ μόνον κατὰ τῆς τελειότητος τὸν βαθμόν; Οὕτως ὀλόκληρος τῶν Ἑλλήνων ἡ ποίησις δύναται νὰ ὀνομασθῇ ποίησις τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἀληθινὴν καὶ κάλλιστην τῆς λέξεως ἔννοιαν. Εἰς τοιοῦτο ἔθνος, προικισμένον μὲ τσοαύτην τῆς φαντασίας ζωηρότητα καὶ τοσοῦτον αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς θησαυρὸν, ἦτο ἀδύνατον, σιμὰ εἰς τὰ τέλεια καὶ ἔμμουσα ἐκείνα τῆς ποιήσεως εἶδη, νὰ μὴν ἀκμάζῃ ζωηρὰ καὶ ἀπαραμείωτος καὶ ἡ τοῦ λαοῦ ποίησις μὲ ὅλην κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην τὴν ποικιλίαν, ὅσην παρέχουσιν ὁ ἀνθρώπινος βίος καὶ αἱ διάφοροι ἀσχολίαι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ κατὰ δυσυχίαν ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν τοιοῦτων ἀσμάτων, μαρτυρουμένων ἀπὸ πολλὰ διασωθέντα ὀνόματα διαφόρων μελικῶν εἰδῶν, ὀλίγοι τινὲς μόνον φθόγγοι διήχησαν καὶ μέχρις ἡμῶν διὰ τοῦ μακροῦ τῶν αἰώνων διασῆματος. Ἄν τσοαῦτα μεγάλα καὶ θαυμασμοῦ ἄξια ποιήματα, παραδιδόμενα εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν γραφήν, καὶ δυνάμενα δι' αὐτῆς νὰ διαφύγῃσι τὸν ὄλεθρον, ἀπωλέσθησαν, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ γίνωσι τοῦ μακροῦ χρόνου παρανάλωμα ἀσμάτια διατηρούμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ μόνης τῆς ᾠδῆς καὶ παραδόσεως, γεννώμενα ἐκ τινος περιζήσεως καὶ μαραινόμενα μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτῆς; Ἐκ τῶν εἰς ἡμᾶς περισωθέντων λειψάνων τῆς ἐθνικῆς, οὕτως εἶπεῖν, ἢ δημώδους ἑλληνικῆς ποιήσεως προσφέρομεν εἰς τοὺς φιλοκάλους ἀναγνώσας τὴν ἐξῆς σύνοψιν μετὰ τῶν οἰκείων παραδειγμάτων, ἐρανισθέντες αὐτὴν ἐκ τῶν διατριβῶν τοῦ Ἰλγεγίου καὶ Ζέλλου, μὲ σκοπὸν νὰ κάμωμεν ὀπωσοῦν γνωστότερον ἐν εἶδος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως, εἰς τὸ ὅποῖον μέχρι τοῦδε δὲν ἔδοσαν τὴν προσήκουσαν προσοχὴν οὔτε ποιηταί, οὔτε φιλόλογοι. 1]

1) Οἱ ἀναγνώσαι γνωρίζουν ἀναμφιβόλως τὴν, κατὰ προτροπὴν γνωστοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως, παρ' ἡμῶν ἐν Βιέννῃ γενομένην, καὶ ὕστερον ὑπὸ τοῦ Φαριέλου ἐν Παρισίοις μὲ πολλὴν κρίσιν καὶ φιλοκαλίαν ἐκδοθεῖσαν συλλογὴν τῶν νέων ἑλληνικῶν τραγῳδιῶν. Ἡ ποιητικὴ ἄξια τῶν πλειοτέρων ἐκ τῶν ποιημάτων τούτων, τὰ ὅποια εἴλκυσαν τὴν προσο-

Ἡ θρησκεία, συγκινοῦσα καὶ ἀνυψώνουσα τὴν ψυχὴν πλεον παρὰ πᾶν ἄλλο αἶσθημα, ἔπρεπε πρώτη νὰ χορηγήσῃ ὕλην πρὸς ἀσματοποιίαν. Οἱ Ἕλληνες εἶχον πλῆθος, ἐν μέρει ἀρχαιοτάτων ἱερῶν ἀσμάτων καὶ ὑμνοδιδῶν εἰς διαφόρους θεότητας. Τὸ κοινὸν ὄνομα τοῦ κύκλου τούτου τῶν ποιημάτων εἶναι Παιᾶν, ἃν καὶ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἡ λέξις αὕτη ἐσήμαινεν ἰδιαίτερόν τι ποιημάτων εἶδος. Ὁ Ἀθήναιος 1] ἀποφαίνεται ὡς διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ Παιᾶνος, κατὰ τὴν ξενωτέραν σημασίαν τῆς λέξεως, ὅτι ἔχει πάντοτε ὑπόθεσιν θεότητα τινά, καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐν αὐτῷ συχνὰ τὸ ἐπίφθεγμα Ἰὴ Παιᾶν. Μολοντοῦτο ὁ αὐτὸς μετ' ὀλίγον ἀναφέρει διαφόρους δημῳδοὺς παιᾶνας, ἀδομένους πρὸς ἔπαινον ἐνδόξων ἀνδρῶν, οἷον Λυσάνδρου τοῦ Σπαρτιάτου, Πτολεμαίου τοῦ πρώτου τῆς Αἰγύπτου βασιλέως, τοῦ Ἀντιγόνου καὶ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Ἀναμφιβόλως τούτο ἐγένετο κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδέαν, καθ' ἣν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ποιηταὶ καθιδρῶσι τὸν Αὔγουσον πάρεδρον τῶν θεῶν καὶ ἡρώων, μὲ προφανῆ μὲν καὶ οὗτοι κολακείαν, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν πίσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὰ δόγματα τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ὑπολαμβάνοντων ὅτι πᾶν ἔξοχον καὶ θαυμάσιον ὑπάρχει εἰς ἄμεσον μὲ τὸ θεῖον συνάφειαν. Ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τῶν ἀρχαίων ἐκείνων Παιᾶνων, δι' ὧν ἐλαμπρύνοντο ἡ γέννησις καὶ τὰ ἔργα τῶν θεῶν καὶ ἡρώων, ἐσυντάχθησαν μετὰ ταῦτα ὕμνοι, ὡς οἱ τοῦ Ὀμήρου, οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν τεχνικω-

χὴν τῶν περιφανεστέρων ποιητῶν καὶ φιλολόγων τῶν πεπαιδευμένων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, εἶναι ἀποδείξεις ἀναντίρρητος, ὅτι ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα δὲν ἐξέλιπε ποτὲ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν γῆν. Εἶναι δὲ ἄξιον περιεργείας νὰ παρατηρήσῃ τις διὰ συμπαραβολῆς τῶν ἀρχαίων ἀσμάτων μετὰ τῶν σημερινῶν τραγωδιῶν, ὅτι ὄχι μόνον ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διετηρήθησαν μέχρι τῆς σήμερον διάφορα ἔθιμα καὶ δόξαι τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὅτι πολλὰ ἄσματα διέμειναν σχεδὸν ἀπαράλλάκτως τὰ αὐτὰ, καὶ ὅτι ὅλα ἐν γένει διακρίνονται ἀπὸ ποιητικῆν τινὰ προῆν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει ἀναμειγμένον τίποτε ὀθνείον καὶ ξενικόν.

1) Βιβλ. ΙΕ. §. 52.

τέραν αὐτῶν ὑφὴν ἀπεμακρύνοντο μὲν ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν δημωδῶν ᾠσμάτων, ἀλλὰ δὲν ἦσαν μολοντούτο ξένοι εἰς τὸν λαὸν διὰ τὸ εὐκατάληπτον τῶν νοημάτων καὶ τὴν πρὸς τὰ τοιαῦτα ποιήματα τῶν πολλῶν κλίσιν. Ὁ Ἀθηναῖος μᾶς ἐφύλαξε τὸν ἐξῆς Παιᾶνα εἰς τὴν Ὑγείαν, ὁ ὁποῖος, ὡς συνάγεται ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν Μαξίμου τοῦ Τυρίου 1], ἐψάλλετο ἀκόμη κοινῶς εἰς τὸν [καιρὸν του, περὶ τὰ τέλη δηλαδὴ τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος. Τὸ ποίημα ἀποδίδεται εἰς Ἀρίφρονα τὸν Σικυώνιον, καὶ ἔχει οὕτως·

Ἐγεία, πρεσβίστα μάκρων, μετὰ σεῦ ναίοιμι τὸ λειπόμενον
Βιοτᾶς, σὺ δέ μοι πρόφρων σύνοικος εἴης·

Εἶ γάρ τις ἢ πλοῦτου χάρις ἢ τεκέων,

* Ἡ τῆς ἰσοδαίμονος ἀνθρώποις βασιληίδος ἀρχᾶς, ἢ πόθων,

οὐς κρυφείοις Ἀφροδίτας ἄρκυσιν θηρεύομεν.

* Ἡ εἴτις ἄλλα θεοθέν ἀνθρώποισι τέρψις ἢ πόνων ἀμπνοᾶ πέφανται,

Μετὰ σεῖο, μάκαρ Ὑγεία,

Τέθαλε πάντα καὶ λάμπει χαρίτων ἔαρ·

Σέθεν δέ χαρις οὐ τις εὐδαίμων ἔφν.

Ἄλλων θρησκευτικῶν ᾠσμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μνημονεύονται μὲν συχνὰ ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τὰ ὀνόματα 2), ἀλλ' ἐκ τῶν ποιημάτων δὲν ἐσώθησαν, εἰμὴ ὀλίγα τινὰ λείψανα. Τοιοῦτο ᾠσμα εἶναι ὕμνος τὶς ἀδόμος ὑπὸ τῶν Ἑλείων γυναικῶν εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, ἐπικαλουμένου ἐν αὐτῷ καὶ προσφωνομένου ὑπὸ τὸ ἀρχαιότατον σύμβολον τοῦ ταύρου. Τὴν ἀρχὴν τοῦ ὕμνου τούτου μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Πλούταρχος 3] ἔχουσαν οὕτως·

Ἐλθεῖν, ἦρω Διόνυσε,

ἄλιον, εἰς ναὸν ἄγνον,

Σὺν χαρίτεσσιν ἐς ναὸν,

Τῷ βοέῳ ποδὶ θύων·

1) Δύγ. II·

3) Ἀθήν. βιβ. ΙΔ·

2) Πλούταρχ· Κεφάλ. Καταγρ. Κεφ. ΔΣΤ.

* Ἀξίε ταῦρε,

* Ἀξίε ταῦρε.

Ὅτι ἡ Ἰρησκευτικὴ αὐτῆ ῥοπή τῶν ἄσμάτων τοῦ λαοῦ διήρκεσε πολλοὺς αἰῶνας, συνάγεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ὁ γνωστὸς αἰρεσιάρχης Ἄρειος ἐσπούδαζε νὰ διαδώσῃ τὰς δοξασίας του διὰ τῶν ἄσμάτων δημοδῶν, συντεταγμένων κατὰ τὸ εἶδος τῶν διὰ τὸ ἀκόλαστον αὐτῶν διαβοήτων σωμαδικῶν στίχων 1].

Μετὰ τὰ ἄσματα, εἰς τὰ ὅποια ὁ λαὸς ἐπεκαλεῖτο τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν τῶν θεῶν καὶ ἐξύμνει τὰ ἔργα αὐτῶν, ἔπονται κατὰ τὴν σειρὰν τὰ ἄσματα, εἰς τὰ ὅποια διετηρεῖτο ἡ μνήμη τοῦ βίου καὶ τῶν εὐκλεῶν πράξεων τῶν ἡρώων, τῶν ἀρχαίων βασιλέων καὶ τῶν γενάρχων ἡγεμόνων. Εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὰ τοιαῦτα ἄσματα ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχὴν καὶ ρίζαν τοῦ ἔπους καὶ τῆς ἱστορίας. Ὁ Ὅμηρος, διηγούμενος τὴν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἄφιξιν τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρασταίνει τὸν ἥρωα ἄδοντα τοιαῦτα ἄσματα 2].

Τὸν δ' εὔρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη,

Καλῆ, δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,

Τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα αὐτὰ ἱστορικὰ ἄσματα δὲν ἐσώθη εἰς ἡμᾶς οὐδὲ ἓν· αἱ ἐποποιεῖται ὅμως καὶ ἀρχαιόταται ἱστορικὰ καὶ συγγραφαὶ ἀποδεικνύουν πόσον ἀκμαῖοι καὶ γόνιμοι ἦσαν οἱ πρῶτοι οὗτοι τῆς ποιήσεως βλαστοί. Ἄλλ' ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶχε καὶ ἄσματα ἱστορικὰ, τὰ ὅποια δὲν ἀνήκον εἰς τέλειον τινὰ μυθικὸν κύκλον, οὐδὲ ἐδύνατο νὰ γίνωσιν ὑπόθεσις ἐπικοῦ ποιήματος, ἀλλ' ἐπραγματεύοντο ποιητικῶς ἐν μόνον συμβεβηκός, καὶ εἶχαν ὁμοιότητα τινὰ μὲ τὰς Romances ἢ Ballades τῶν νεωτέρων ἐθνῶν. Πλὴν καὶ αὐτὰ δὲν ἤδοντο ματαίως καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἐπειδὴ

1) Bayle Diction. Tom. F p. 366.

2) Ἰλιάδ. I. στίχ. 185.

ἔχον τὴν ἀρχὴν τῶν ἀπὸ τι γεγονὸς, ἦσαν πάντοτε συν-
 δεδεμένα μὲ ἑορτὴν τινα, ἢ μὲ κοινόν τι ἔθιμον. Εἰς τὸ
 εἶδος τοῦτο ἀνάγεται τὸ περὶ τῆς Ἑριγόνης ἄσμα, προσα-
 δόμενον ἐν ταῖς Ἑσώραις. Τὸ ἄσμα δὲν ἐσώθη ἄλλοθεν ὅ-
 μως γνωρίζομεν τὴν ἀφορμὴν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.
 "Ὅτε ὁ Βάκχος διένεμεν εἰς τοὺς θνητοὺς τὰ δῶρά του ἦλ-
 θε καὶ εἰς τὸν Ἰκάριον, καὶ τοῦ ἐχάρισεν οἴνου ἀσκόν, πα-
 ραγγεῖλας αὐτὸν νὰ κάμῃ καὶ ἄλλους κοινωνοὺς τοῦ δειρή-
 ματος. Ὁ Ἰκάριος ἐκίνησέ μὲ ἄμαξαν φορτωμένην οἴνου,
 ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν θυγατέρα του Ἑριγόνην καὶ τὴν
 θηρευτικὴν του κύνα Μαῦραν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν.
 Αὐτοῦ ἔδωκεν εἰς τινὰς ποιμένας νὰ πῶσιν ἐκ τοῦ οἴκου.
 Οὗτοι δὲ, μεθυσθέντες ἐκ τοῦ ποτοῦ, ὑπέλαβον, ὡς ἄπειροι
 τοῦ πράγματος, ὅτι ὁ Ἰκάριος τοὺς ἐπότισε φάρμακον,
 καὶ τὸν ἀπέκτειναν. Ὁ πιστὸς κύων ᾠδήγησε τὴν θυγατέρα
 εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ νεκρὸς τοῦ πατρός της· ἡ δὲ
 ἀπὸ ὑπερβολὴν λύπης ἀνήρτησεν ἑαυτὴν ἀπὸ τινος δένδρου
 εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Ὀργισθεῖς διὰ ταῦτα ὁ θεὸς ἐπέβαλε
 μανίαν εἰς τὰς ἀττικὰς παρθένους, αἱ ὁποῖαι ἐθανάτωναν
 ἑαυτὰς κατὰ τὸν τρόπον τῆς Ἑριγόνης, μέχρις οὐ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, διδαχθέντες ὑπὸ τὸν χρησμὸν, ἐτιμώρησαν μὲ θάνατον
 τοὺς ποιμένας καὶ ὤρισαν ἑορτὴν, κατ' ἣν ἔδεον σχοινία
 ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ αἰώρουν ἀλλήλους εἰς μνήμην τῆς δυ-
 συχοῦς Ἑριγόνης, τῆς ὁποίας τὸ νεκρὸν σῶμα, αἰωρούμενον
 ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἐκινεῖτο ἀπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, καὶ
 οὕτως ἐξιλάσθη ὁ θεός. Οὕτω πως διηγεῖται τὴν ὑπόθεσιν
 ὁ Ὑγιῖνος 1], καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἐδανείσθη τὰ πε-
 ριστατικὰ τοῦ διηγήματος ἀπὸ τὸ ἄσμα αὐτό. Διῶφορα ἄλ-
 λα ὀνόματα ἁσμάτων τοιοῦτου εἶδους, ἐκ τῶν ὁποίων τίπο-
 τε δὲν ἐσώθη εἰς ἡμᾶς, φέλομεν ἀναφέρει εἰς τὸ τέλος τῆς
 παρούσης διατριβῆς.

1) Hygin. fab. CXXX. "Ὅρα καὶ Ἀθῆν. Β. ΙΔ'. Ὁ Πολυδεύκης ὀ-
 νομάζει τὸ ποίημα ἀλήτιν, ἀναφέρων ὡς ποιητὴν αὐτοῦ Θεόδωρον τὸν
 Κολοφώνιον. Ὀνομ. Δ'. 55.

Μεταξὺ τῶν ἀσμάτων, εἰς γένεσιν τῶν ὁποίων δὲν ἔδο-
 σεν ἀφορμὴν ἰσορικὸν τὶ συμβεβηκὸς, ἀλλὰ μοῖραι τοῦ ἀν-
 θρωπίνου βίου αἱ ἀλλεπάλληλοι καταστάσεις, εἰς ποῖα ἄλ-
 λα παρὰ τὰ ἐρωτικά πρέπει πρὸ πάντων νὰ ρίψωμεν τὰ
 βλέμματά μας; Κατὰ κακὴν τύχην ὅμως δὲν διεσώθη εἰς
 ἡμᾶς οὐδὲ ἐν ἐκ τῶν τοιούτων τοῦ λαοῦ ἀσμάτων, ἀν καὶ
 δὲν ἦναι ἀμφιβολία, ὅτι εἰς ἔθνος ζωηρὸν ἐκ φύσεως καὶ
 ᾧδικόν, ὁποῖον τὸ ἑλληνικόν, πρέπει εἰς τοῦτο μάλιστα τὸ
 εἶδος νὰ ὑπῆρχεν ἡ μεγαλητέρα δαψίλεια. Κριτικοὶ τινες
 τάττουσι, δὲν ἠξεύρομεν μὲ πόσον δίκαιον, εἰς τοῦτο τὸ
 εἶδος τὸ ἐξῆς ἀσμάτιον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἄριστοφάνης 1] εἰσ-
 γει κόρην τινὰ ἀδουσαν διὰ νὰ θέλῃ τὸν ἐρώμενον νεα-
 νίαν.

Αἰ. Αἰ. τίποτε πείσομαι.
 Μάη δ' αὐτοῦ λείπομαι, ἢ
 Γάρ μοι μήτηρ βέβηκε.
 Καὶ τᾶλλ' οὐδέν με. ταῦτα δεῖ λέγειν.
 Ἄλλ' ὦ μαῖ ἱκετεύομαι
 Κάλει τὸν Ὀρθαγόραν, ὅπως
 Σαυτῆς κατόναι' ἀντιβολῶ σε.

Πρὸς ἃ ἡ ἀντιζήλος ἐπιφέρει ὡς περὶ γνῶστου ἀσματος.

Ἦδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας
 τρόπον, τάλαινα κησιᾶς.

Τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ὑπόθεσιν τινῶν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο
 ἀνηκόντων μελῶν, ἀναφέρει ὁ Ἀθήναιος 2]. Οὕτω λ. χ.
 ὑπῆρχεν ἄσμα λεγόμενον Νόμιος, ἔργον τῆς ποιητρίας Ἐρι-
 φανίδος. Ὅτι ἦτο δημῶδες συνάγεται διότι ὁ Ἀθήναιος τὸ
 ἀναφέρει εἰς τὸ σημειωθὲν μέρος, ὅπου γίνεται λόγος περὶ
 τοιούτων τοῦ λαοῦ ἀσμάτων. Ἡ Ἐριφάνις ἠγάπα τὸν κυ-
 νηγὸν Μενάλκην. Ἐμπλεως πόθου τὸν παρηκολούθει παν-
 ταχοῦ εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τοὺς δρυμῶνας, βασανίζομένη ἀδια-
 κόπως ἀπὸ τὸν ἔρωτα εἰς τρόπον ὡς συνέπασχον μετ' αὐ-

1) Ἐκκλησιάζ. σίχ. 945.

2) Βιβ. ΙΔ'. σελ. 619.

τῆς ὄχι μόνον οἱ ἀσοργότεροι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία. Εὕρισκομένη εἰς τοιαύτην κατάσασιν ἐποίησε τὸ ᾄσμα ἐκεῖνο, τὸν Νόμιον, ἄδουσα αὐτὸ μὲ φωνὴν κλαυθμηρὰν, καὶ περιπλανωμένη εἰς τὴν ἔρημίαν. Ὁ Ἀθήναιος δὲν μᾶς ἐφύλαξεν ἐξ αὐτοῦ εἰμὴ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις.

“ Μακρὰὶ δρῦες, ὦ Μενάλκα. ”

λαβὼν αὐτὰς ἀπὸ συγγραφέα ἀρχαιότερον τὸν Κλέαρχον.

Ἄλλο ᾄσμα τοιοῦτου εἶδους ἐψάλλετο εἰς τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ἀπὸ τὰς Ἑλληνίδας γυναῖκας, λεγόμενον Καλύκη, ποίημα τοῦ Στησιχόρου. Ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ Μουσικῆς συγγράμματος τοῦ Ἀριστοξένου τὰ ἐξῆς. Ἡ παρθενοσ Καλύκη ἠγάπα περιπαθῶς, ἀλλὰ μὲ ἀγνὸν καὶ σῶφρονα ἔρωτα, τὸν νεανίαν Εὐαθλον. Εἰς μάτην ἠλπισε νὰ γίνῃ σύζυγός του. Τελευταῖον, βλέπουσα ἑαυτὴν περιφρονημένην, ἀπελπισθεῖσα κατεκρημνίσθη ἀπὸ τὴν πέτραν τῆς Λευκάδος.

Τὸν ἔρωτα ἃς διαδεχθῆ ὁ Ὑμῆν καὶ εἰς αὐτοῦ τὴν τελευτὴν ἤδοντο ᾄσματα. Τὴν ιδέαν καὶ ὕλην αὐτῶν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἐκ δύο μελῶν, τὰ ὁποῖα ἐσώθησαν καὶ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Τὸν ἓν εἶναι ᾄσμα γαμήλιον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀριστοφάνης πλάττει ἄδοντας τοὺς χωρικοὺς κατὰ μίμησιν ἀναμφιβόλως τῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ἄδομένων. Τὸ ἀριστοφάνειον ᾄσμα δὲν στερεῖται τοῦλάχιστον φυσικῆς στιφρότητος καὶ ἀκμαίας ζωηρότητος.

Ὑμῆν Ὑμέναί ὦ Ὑμῆν Ὑμέναί ὦ

Ἔ τρισμάκαρ ὡσ δικάϊως

Τάγαθὰ νῦν ἔχεις.

Ὑμῆν Ὑμέναί ὦ

Ὑμῆν Ὑμέναί ὦ

Τί δράσομεν αὐτῆν;

Τί δράσομεν αὐτῆν;

Τρυγῆσομεν αὐτῆν.

Τρυγήσομεν αὐτήν·
 Ἄλλ' ἀράμενοι φέρομεν,
 Οἱ προστεταγμένοι οἱ χορευταὶ ἀναλαβόντες
 Τὸν νυμφίον ἄνδρες·
 Ὑμῖν Ὑμέναι' ὦ· Ὑμῖν Ὑμέναι' ὦ·
 Οἰκήσετε γοῦν καλῶς,
 Οὐ πῦράγματ' ἔχοντες.
 Ἄλλὰ συκολογοῦντες,
 Ὑμῖν Ὑμέναι' ὦ, Ὑμῖν Ὑμέναι' ὦ. κτλ.

Τὸ ἄλλο ᾄσμα τοιοῦτου εἶδους εἶναι τὸ μεταξὺ τῶν εἰδυλίων τοῦ Θεοκρίτου ἐπιγραφόμενον, Ἐλένης Ἐπιθαλάμιος, τὸ ὁποῖον ᾄδουσι παρθένοι σπαρτιάτιδες πρὸ τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου τοῦ περιφανοῦς ζεύγους τοῦ Μενελάου καὶ τῆς Ἐλένης. Ἀλλ' εἰς τοῦτο ὁ Ποιητὴς ὠφελήθη μᾶλλον ἀπὸ τὸ ἔθνικόν ἔθιμον εἰς τεχνικωτέρου καὶ τελειότερου ποιήματος σύνθεσιν.

Δῶρα τοῦ Ὑμεναίου εἶναι παιδία εὐθαλῆ. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ περῶσωμεν μὲ σιωπὴν τὰ ᾄσματα, τὰ ὁποῖα εἶχον ὑπόθεσιν τὰ μικρὰ παιδία. Ἐξ αὐτῶν τινὰ ἐλέγοντο καταβαυκαλήσεις, ἀπὸ τοῦ Βαυκαλῆν, μετ' ἀδῆς κοιμίζειν I]. ἄλλα ᾄδοντο ὑπὸ τῶν παίδων αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν πρώτων λαμβάνει χώραν ἢ λυπηρὰ περίσασις, ὅτι περὶ τοιούτων ᾄσμάτων γίνεται συχνὰ λόγος, χωρὶς νὰ διεσώθῃ ἐκ τοῦ πιθανῶς ὄχι μικροῦ αὐτῶν ἀριθμοῦ οὐδὲ ἐν μόνον παρὰδειγμα. Οἱ κριτικοὶ ἀναφέρουσιν ὡς τοιοῦτο ζήχους τινὰς ἐκ τοῦ ΚΔ' εἰδυλλίου τοῦ Θεοκρίτου, ὅπου ἡ Ἀλκμήνη κοιμίζει ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀμφιτρύονος τὸν δεκάμηνον Ἡρακλῆ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἴφικλέους ᾄδουσα·

Εὔδ'ετ' ἐμὰ βρέφ'εα γλυκερὸν καὶ ἐγέρσιμον ὕπνον,
 Εὔδ'ετ' ἐμὰ ψυχὰ, δὺ ἀδελφεῶ, εὔσοα τέκνα,
 Ὅλβιοι ἐνθάξισθε καὶ ἂω ἴκοισθε.

11) Νόνν. Διονυσ. Γ. 402.

Καὶ τεκέων κλάζουσα μέλος θελκτικίον ὕπνου
 Ἀμφοτέρους εὔδοντας ἐκοίμισε μαϊάδι τέχνη.

Οἱ ὀλίγοι οὗτοι ζίχοι εἶναι μὲν πλήρεις χάριτος καὶ ἀφελείας, πρὸς τὸ ὅποιον δὲν συντελεῖ ὀλίγον καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς δωρικῆς διαλέκτου, ἀλλὰ δημοτικὸν ἄσμα δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς ὀνομάσωμεν.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπὸ τῶν παίδων ἀδομένων ἁσμάτων δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν ἐν ἄσμα, τοῦ ὁποίου ἀνάλογον ὑπάρχει καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὰ ἔθιμα. Ἐννοοῦμεν τὸ ὑπὸ τῶν παιδίων εἰς τὴν νῆσον Ῥόδον ἀδόμενον, τὸ ὅποιον μᾶς ἐφύλαξεν ὀλόκληρον ὁ Ἀθηναῖος 1]. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος περιήρχοντο εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην οἱ παῖδες φέροντες μεθ' ἑαυτῶν χελιδόνα καὶ ἐσύναζον ἐδέσματα ἀδοντες ἄσμα τι λεγόμενον χελιδόνισμα. Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, κατέδειξε πρῶτος τὸν ἀγερμὸν τοῦτον, χρείας γενομένης ἐν Λίνδῳ συλλογῆς χρημάτων. Τὸ ἄσμα ἔχει οὕτως.

Ἦλθ', ἦλθε χελιδὼν,

Καλὰς ὄρας ἄγουσα

Καλοὺς ἐνιαυτοὺς,

Ἐπὶ γαστέρα λευκά,

Ἐπὶ νῶτα μέλαινα.

Παλάθαν οὐ προκυκλεῖς

Ἐκ πίονος οἴκου,

Οἴνου τε δέπαστρον

Τυροῦ τε κένιστρον

Καὶ πυρῶν ;

Ἄ χελιδὼν καὶ λεκιθίταν

Οὐκ ἀπωθεῖται. Πότερ' ἀπίωμες ἢ λαβῶμεσθα ;

Εἰ μὲν τι δώσεις· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἐάσομες·

Ἡ τὰν θύραν φέρωμες, ἢ θ' ὑπέρθυρον,

Ἡ τὰν γυναῖκα τὰν ἔσω καθήμεναν·

Μικρὰ μὲν ἔσι, ῥαδίως μὲν οἴσομες.

Ἐὰν φέρῃς δέ τι, μέγα δὴ τι καὶ φέροις·

Ἄνοιγ' ἀνοίγε τὰν θύραν χελιδόνι.

Οὐ γὰρ γέροντες ἐσμέν, ἀλλὰ παιδία.

1) Βιβλ. Η' §. 61.

Εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον Ῥόδον ἐπεκράτει καὶ ἄλλη οὐνη-
θεια νὰ περιφέρωσι κορώνην καὶ νὰ συλλέγωσι δι' αὐτήν.
Τοῦτο ἂν καὶ δὲν ἐγίνετο ὑπὸ παιδῶν, ἀλλ' ὑπ' ἀνδρῶν,
μολοντοῦτο διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἐθίμου δὲν κρίνομεν πε-
ριττὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ τοῦτο τὸ ἄσμα.

Ἐσθλοὶ κορώνη χεῖρα πρόσδοτε κριθέων.
Τῇ παιδί τὰπύλλωνος, ἢ λέκος πυρῶν,
Ἡ ἄρτον, ἢ ἡμαιθον, ἢ ὅ,τι τις χρήζει.
Δότ' ὦ γαθοί, τὶ τῶν-ἕκαστος ἐν χερσίν
Ἐχει, κορώνη· χῆλα λήψεται χόνηδρον.
Φιλεῖ γὰρ αὕτη πάγχυ ταῦτα δαίνυσθαι.
Ὁ κῶν ἄλα δούς, αὐθι κηρίον δώσει.
Ἦ παῖ, θύραν ἄγκλινε. Πλοῦτος ἦκουσε,
Καὶ τῇ κορώνη παρθένος φέρει σῦκα.
Θεοί, γένοιτο πάντ' ἄμειπτος ἢ κούρη,
Κάφνειὸν ἄνδρα κῶνομασὸν ἐξεύροι.
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας.
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γούνα καταθείη,
θάλος, τρέφειν γυναῖκα τοῖς κασιγνήτοις.
Ἐγὼ δ', ὅπου πόδες φέρουσιν ὀφθαλμοῦς,
Ἄμοιβομαι Μούσαισι, πρὸς θύρας ἄδων,
Καὶ δόντι καὶ μὴ δόντι πλείονα τῶν γ' ἐῷ.
Ἄλλ', ὦ γαθοί, παρέξαθ' ὧν μυχὸς πλουτεῖ
Δόμου. Δός, ὄναξ, καὶ σὺ, πολλὰ μοι, νύμφη.
Νόμος, κορώνη χεῖρα δοῦν' ἐπαιτούση.
Εἰδὼς τοιαῦτα, δός τι, καὶ καταχρήσει.

Ἦ δὴ καὶ ἄσμα συνοδεύουσι καὶ κοσμοῦσι πᾶσαν τοῦ
ἀνθρωπίνου βίου σπουδαιοτέραν περίεασιν· ἀλλ' εἰς κάμ-
μίαν δὲν ἀναφαίνονται μὲ τόσην φυσικὴν ἀφέλειαν καὶ ἐ-
λευθερίαν, ὅσον εἰς τῶν συμποσίων τὴν φαιδρὰν εὐθυμίαν.
Ἦ ὅταν εἰς τοιαύτην συντροφίαν εἶναι γνωσὰ καὶ συνήθη
ἄσματα τινὰ χρησιμεύοντα ὡς βάσις καὶ ζωπύρρημα τῆς εὐ-
θυμίας, τῆς ὁποίας ἀρχικῶς εἶναι γεννήματα, τότε αἱ ἀγα-
πηταὶ αὐταὶ μελωδίαι ἡχοῦσι παρευθὺς ἀπὸ ὅλων τὰ ζῶμα-
τα. Τινὲς, κάτοχοι ἀπὸ ἀνώτερον θυμηδίας βαθμὸν καὶ
διατεθειμένοι ποιητικώτερον, ἄδουσιν ἐπίστε καὶ γέρον ἄσμα,

κατὰ τὴν ἔμπνευσιν τῆς ζυγμῆς ἀτέχνως καὶ ἀφελῶς, ἀλλὰ μὲ ζωηρότητα φαντασίας. Οὕτω πως συμβαίνει συνήθως εἰς τοὺς εὐφυεῖς καὶ εὐθύμως διακειμένους ἀνθρώπους. οὕτως ἐγένετο καὶ εἰς τὸν φαιδρὸν καὶ εὐφρόσυτον τῶν Ἑλλήνων λαόν. Τοιαῦτα ἄσματα εἶναι, τοῦλάχιστον κατὰ τὸ πλείζον μέρος, τὰ Σκόλια, τὰ ὁποῖα εἰς κἀνὲν μέρος δὲν ἦσαν ἀνέκαθεν τόσον συνήθη, ὅσον εἰς τὴν εὐθυμον, εὐφυῆ καὶ ζωμύλον ἄττικὴν φυλὴν. Περὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἤδοντο διδασκόμεθα ἀπὸ τὸν Ἰ] Ἀθηναίων, φέροντα μάρτυρα ἀρχαιότερον τινὰ συγγραφέα Ἀρτέμονα τὸν Κασσανδρέα. "Ἀλλὰ τριῶν γενῶν ὄντων ἐν οἷς τὰ περὶ τὰς συνουσίας ἦν ἀδόκιμα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἦν ὁ δὴ πάντες ἄδειν νόμος ἦν, τὸ δὲ δεύτερον ὁ δὴ πάντες μὲν ἤδον, οὐ μὴν ἀλλά γε κατὰ τινα περίοδον ἐξ ὑποδοχῆς, τρίτον δὲ καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι τάξιν ἔχον, οὐ μετεῖχον οὐκέτι πάντες, ἀλλ' οἱ συνετοὶ δοκοῦντες εἶναι μόνοι, καὶ κατὰ τόπον τινὰ εἰ τύχοιεν ὄντες· διόπερ ὡς ἀταξίαν τινὰ μόνον παρὰ τὰλλα ἔχον τὸ μῆθ' ἅμα μῆθ' ἐξῆς γινόμενον, ἀλλ' ὅπου ἔτυχεν εἶναι, σκόλιον ἐκλήθη." Ἡ βραχύτης, τὸ ἀτεχνον καὶ ἀφελὲς τοῦ πλείζου μέρους τῶν εἰς ἡμᾶς περιωθέντων Σκολίων μαρτυροῦσι τὴν ἀπρομελέτητον καὶ αὐτοσχέδιον αὐτῶν γένεσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ τὰ ἄσματα ταῦτα ἐσχημάτισαν ὀρισμένον ποιημάτων εἶδος, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ καλῆτερα διετηροῦντο εἰς τοῦ λαοῦ τὸ σῶμα, δὲν εἶναι παράδοξον ἂν οἱ ποιηταὶ δὲν παρέδιδον πλέον ἑαυτοὺς εἰς μόνης τῆς εὐτυχοῦς ζυγμῆς τὴν ἔμπνευσιν, ἀλλ' ἐμιμοῦντο ἤδη μὲ τεχνίτου περίσκεψιν τῆς φύσεως τὸ ἀπρομελέτητον. Κατ' ἐξοχὴν ἐθαυμάζοντο διὰ τὴν ποίησιν Σκολίων ὁ Ἀλκαῖος, ὁ Ἀνακρέων, καὶ Πράξιλλα ἢ Σικυονία. Εἰς τὰ σκόλια, τὰ ὁποῖα κατὰ μέγα μέρος μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ἀθηναῖος, παρατηρεῖται μεγάλη ποικιλία, ἀπόδειξις τῆς ζωηρότητος καὶ εὐφυΐας τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τῆς κομψότητος τῆς μορφῆς, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν ἀκουσίως τρόπον τινὰ καὶ κατὰ φυσικὴν

1) Βιβλ. ΙΔ' §. 49. 50.

τινὰ ἀνάγκην ἀνεφαίνετο καὶ ἡ μικροτάτη αὐτοῦ κίνησις, καὶ τῆς εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἰδίᾳς εὐτυχοῦς ἐκείνης κράσεως συνετηῆς εὐφροσύνης μὲ θερμὸν τῆς ζωῆς αἴσθημα. Θέλομεν παραθέσει ἐξ ἑκάστου εἶδους παραδείγματα τινὰ, διαρροῦντες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ Σκόλια κατὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν εἰς θρησκευτικά, ἠθικά, ἱστορικά καὶ ἀξεία, τοῦτο δὲ μόνον χάριν τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν κατατάξεως, ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακριθῶσι συστηματικῶς. Ἐκ τοῦ πρώτου εἶδους ἐκλέγομεν τὰ ἑξῆς.

Παλλὰς Τριτογένει' ἄνασσ' Ἀθηναί,
 Ὅρθον τὴν δὲ πόλιν τε καὶ πολίτας,
 Ἄτερ ἀλγέων καὶ στάσεων
 καὶ θανάτων ἁώρων σύ τε καὶ πατήρ

Ἐν Δίλφ' ποπ' ἔτικτε τέκνα Λατῶ,
 Φοῖβον χρυσοκόμην, ἄνακτ' Ἀπόλλων',
 Ἐλαφηβύλον τ' ἀγροτέραν
 Ἄρτεμιν, ἠ γυναικῶν μέγ' ἔχει κράτος.

ὦ Πᾶν, Ἀρκαδίας μέδων κλεινᾶς
 Ὅρρηστὰ βρομίαις, ὑπαδὲ Νύμφαις,
 Γελάσειας, ὦ Πᾶν ἐπ' ἐμαῖς
 Εὐφροσύναις αἰοδαῖς κεχαρημένως.

Τοιαῦτά τινα εἶναι καὶ τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνήκοντα· εὐχαὶ σύντομοι, ἀναμνήσεις γνωσῶν, ἀλλ' ἱερῶν καὶ σπουδαίων ἰσορημάτων περὶ Θεῶν, καὶ δόγματα θρησκευτικά. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἠθικῶν τάττομεν ἐν γένει ὅσα περιέχουν ζοχασμὸν τινὰ ἢ παραινέσιν περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Καὶ αὐτὰ εἶναι σύντομα καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ λόγου ἄξια καὶ κατὰ τὴν ὕλην καὶ κατὰ τὸ εἶδος. Ἐν ἐκ τῶν γνωστοτέρων καὶ συγχρότατα ἠδομένων εἶναι τὸ ἑξῆς τοῦ Σιμωνίδου.

Ἐγχαίμεν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῶ,
 Δεύτερον δὲ καλὸν φῦν γενέσθαι,
 Τὸ τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδύλως,

Καὶ τὸ τέταρτον ἡβῶν μετὰ φίλων. (1)

Τοῦ αὐτοῦ εἶδους εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς.

Εἶδ' ἐξῆν ὁποῖός τις ἦν ἕκαστος,
 Τὸ στήθος διελόντ', ἔπειτα τὸν νοῦν,
 Ἐπιδόντα, κλείσαντα πάλιν,
 Ἄνδρα φίλον νομίζειν ἄδολφ φρενί.

Ἐκ γῆς χρὴ κατιδεῖν πλοῦτον,
 Εἴτις δύναιτο καὶ παλάμην ἔχει,
 Ἐπεὶ δὲ κ' ἐν πόντῳ γένηται,
 Τῷ παρόντι τρέχειν ἀνάγκη.

Ἐπὶ παντὶ λίθῳ σκορπίος, ὃ ταῖρ ἰκοῦνται.
 Φράζου, μῆσε βάλῃ τῷ δ' ἀφανεῖ πᾶς ἔπεται δόλος.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ τὸ περιβέητον σκόλιον τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν Ἀρετήν. Ἄν καὶ δὲν ἔχωμεν κάμμιαν μαρτυρίαν ὅτι ὑπῆρχεν εἰς κοινὴν χρῆσιν, ὡς τὰ προειρημένα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκτὸς τῆς δόξης τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς καλλονῆς τῶν ζίχων, δύναται, διὰ συμπαραβολῆς μετὰ τῶν λοιπῶν σκολίων, νὰ συντελέσῃ εἰς ἀκριβεστέραν τοῦ εἶδους τούτου τῶν ποιημάτων διάγνωσιν, ἐκρίναμεν ὠφέλιμον τὴν

(1) Ἀπόδειξις τῆς κοινῆς χρήσεως τοῦ σκολίου τούτου εἶναι ὄχι μόνον ἡ συχὴ τῶν συγγραφέων περὶ αὐτοῦ μνεία, ἀλλὰ καὶ αἱ παραβολαὶ αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὁποῶν μίαν μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ἀθήναιος (Βιβλ. ΙΕ. §. 50). "Ἄσθεντος δὲ τούτου καὶ πάντων ἡσθέντων ἐπ' αὐτῷ καὶ μνημονευσάντων, ὅτι καὶ ὁ καλὸς Πλάτων αὐτὸ μέμνηται ὡς ἄριστα εἰρημένου, ὁ Μυρτίλος ἔφη, Ἀναξανδρίδην αὐτὰ διακεχλευκέναι, τὸν κωμωδιοποιὸν, ἐν θησαυρῷ λέγοντα οὕτως"

Ὁ τὸ σκόλιον εὐρὼν ἐκείνος, ὅστις ἦν,
 Τὸ μὲν ὑγιαίνειν πρῶτον ὡς ἄριστον ἦν,
 Ἄνόμασεν ὀρθῶς· δεύτερον δ' εἶναι καλόν,
 Τρίτου δὲ πλουτεῖν, τοῦθ' ὄρῃς, ἐμαίνετο.
 Μετὰ τὴν ὑγίειαν γὰρ τὸ πλουτεῖν διαφέρει·
 Καλὸς δὲ πεινῶν ἔστιν αἰσχρὸν θηρίον."

[TOM. A. ΦΥΛΛΑΔ. Β.]

καταχώρισίν του. Ὁ κύριος τοῦ ποιήματος σκοπὸς προκύπτει ἐκ τοῦ τέλους· ἐγράφη εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ φίλου τοῦ Ἀριστοτέλους, Ἑρμείου τοῦ Ἀταρνέως. Οἱ κατήγοροι τοῦ φιλοσόφου τὸ ὠνόμαζον Παιᾶνα, καὶ τὸ μετεχειρίσθησαν ὡς πρόφασιν διὰ νὰ κατηγορήσωσι τὸν Ἀριστοτέλην ὡς ἄσεβη, διότι ἀπέδωσε θείας τιμᾶς εἰς θνητὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ὁ Ἀθηναῖος (1) παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὸ ποίημα τοῦτο λείπουν δύο ἀπὸ τὰ προειρημένα γνωρίσματα τοῦ Παιᾶνος· πρῶτον ὁ Ἑρμείας προσφωνεῖται εἰς αὐτὸ ὡς ἤδη ἀποθανὼν, δι' οὗ ἀποχωρίζεται ἱκανῶς ἀπὸ τὴν τιμὴν καὶ συνουσίαν τῶν θεῶν· καὶ δεύτερον δὲν ἀπαντᾶται εἰς αὐτὸ οὐδὲ τὸ σύννηθες ἐπίφθεγμα Ἰὴ Παιάν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρῶγμα τὸ ἀριστοτέλειον ποίημα καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ κατὰ τὸ ἕφος δὲν ἀνήκει εἰς τὸ αὐτοσχέδιον καὶ ἐλαφρὸν εἶδος τῶν Σκολίων, ἀλλ' εἶναι συντεταγμένον πανηγυρικώτερον καὶ εἰς χαρακτῆρα λόγου ὑψηλότερον. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἐπροκάλεσεν ἴσως καὶ τὴν κατηγορίαν, καὶ εἰς τὰ ὄμματα πολλῶν ἐδικαίωκε καὶ τοὺς κατηγόρους. Τὸ ποίημα ἔχει οὕτως.

Ἄρετὰ πολύμοχθε γένοι βροτεῖω,
 Θήραμα κάλλιστον βίφ,
 Σᾶς πέρι, παρθένε μορφᾶς
 Καὶ θανείν ζαλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
 Καὶ πόνους τλήναι μαλεροῦς ἀκάμαντας·
 Τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
 Καρπὸν τ' ἀθάνατον χρυσοῦτε κρέσσω
 Καὶ γονέων μαλακανγήτοιο θ' ὕπνου.
 Σεῦ δ' ἔνεχ' οὐκ Διὸς Ἡρακλέης Δήδας τε κούροι
 Πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις,
 Σὰν ἀγείροντες δύναμιν.
 Σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλλεὺς
 Αἴας τ' Ἀΐδαο δόμοις
 Ἦλθον. Σᾶς δ' ἔνεκεν φίλιου

(1) Βιβλ. ΙΕ' § 51.

Μορφᾶς καὶ Ἄταρνεός ἔντροφος ἡελίου χήρωσεν αἰγᾶς.
 Τοιγὰρ αἰδιμὸς ἔργοις,
 Ἄθνατον τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι,
 Μνημοσύνης Δύγατρες,
 Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι φιλίας τε γέρας βεβαίαις.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Σκολίων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλήφθησαν τὰ ἀνωτέρω ὑπάρχει καὶ ἡ ἐξῆς κομψῶς ἐκπεφρασμένη ἐρωτικὴ ἐπιθυμία.

Εἶθε-λύρα καλὴ γενοίμην ἐλεφαντίνῃ,
 Καί με καλοὶ παῖδες φοροῖεν Διονύσιον ἐς χορόν,
 Εἶθ' ἄπυρον καλὸν γενοίμην μέγα χρυσίον,
 Καί με καλὴ γυνὴ φοροίη καθαρὸν θεμένη νόον.

Μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν Σκολίων, κατέχει τὴν πρώτην τάξιν τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἄσμα πρὸς ἔπαινον τῶν τυραννοκτόνων Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος.

Ἐν μύρτου κλαδί τὸ ξίφος φορήσω,
 Ὡσπερ Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
 Ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην,
 Ἴσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποίησάτην.

Φίλταθ' Ἀρμόδι, οὐ τί που τέβνηκας.
 Νήσοις δ' ἐν μακάρων σέ φασιν εἶναι,
 Ἴνα περ ποδώκης Ἀχιλλεύς,
 Τυδεΐδην τέ φασιν Διομήδεα.

Ἐν μύρτου κλαδί τὸ ξίφος φορήσω,
 Ὡσπερ Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
 Ὅτ' Ἀθηναίης ἐν θυσίαις
 Ἄνδρα τύραννον Ἴππαρχον ἐκαινέτην.

Ἄει σφῶν κλέος ἔσσεται κατ' αἶαν,
 Φίλταθ' Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
 Ὅτι τὸν τύραννον κτανέτην.
 Ἴσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποίησάτην.

Τῶν Πεισιστρατιδῶν ἡ ἐξουσία ἔδωσεν ἀφορμὴν καὶ εἰς

ἄλλων σκολίων γένεσιν. Ἀνδρείοί τινες Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλκμαιονιδῶν, θέλοντες νὰ φυλάξωσι τὴν ἐλευθερίαν των κατέφυγον εἰς τι χωρίον τῆς Ἀττικῆς καλούμενον Λειψύδριον, τὸ ὅποῖον ὠχύρωσαν ἀλλὰ προσβληθέντες ἀπὸ τὸν τύραννον διεφθάρησαν. Περὶ αὐτῶν ἦδον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Δὶ αἱ Λειψύδριον προδωσέταιρον,
 Οἴους ἄνδρας ἀπόλεσας, μάχεσθαι
 Ἄγαθούς τε καὶ εἰπατρίδας,
 Οἱ τότ' ἔδειξαν, οἶων πατέρων ἔσαν.

Ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἀστείων σκολίων ἄς παραθέσωμεν δύο τὰ ἐξῆς.

Ἄ ἴς τὴν Βάλανον τὰν μὲν ἔχει, τὰν δ' ἔραται λαβεῖν·
 Κἀγὼ παῖδα καλὴν τὴν μὲν ἔχω, τὴν δ' ἔραμαι λαβεῖν·

Σὺν μοι πῖνε, συνίβα, συνίρα, συσεφαναφύρει,
 Σὺν μοι μαινομένῳ μᾶίεο, σὺν σῶφρονι σωφρόνει·

Ἄλλ' εἰς τὰ συμπόσια μετὰ τὸ τέλος τῶν φαγητῶν δὲν ἐψάλλοντο μόνον τοιαῦτα Σκόλια· ἦτο ἐπίσης σύνηθες νὰ ἀπαγγέλωσι μετὰ μέλους ῥήσεις τινὰς ποιητῶν μάλιστα δραματικῶν (1)· ἀπόδειξις πόσον κοινῶς γνωστὰ καὶ συνήθη ὑπῆρχον καὶ τοιαῦτα ποιήματα κείμενα ἐκτὸς τοῦ σενοῦ κύκλου τῶν ἀπλῶν τοῦ λαοῦ ἀσμίτων [2].

(1) Ἀριστοφ. Νεφ. στίχ. 1360. Θεοφρ. Χαρακ. Κεφ. 27.

(2) Μετὰ τὰ σκόλια τῶν Ἑλλήνων παρέβαλον τινὲς κριτικὰ τὰ δι-
 στιχα, τὰ ὅποια ἄλλοτε ἐπεκράτει συνήθεια νὰ ἀπαγγέλλωνται εἰς τῶν
 Γερμανῶν τὰ συμπόσια, καὶ τὰ ὅποια ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὠνομάσθησαν
 στίχοι ἠπατικοὶ, Leberreime. Ἄν καὶ παιδαριῶδες καὶ καταγέλαστον
 τὸ ἔθιμον, καλὸν ὅμως νομίζομεν νὰ γίνῃ περὶ τοῦτου λόγος, ἐναυθα,
 διὰ νὰ μάθωσιν οἱ φιλομαθεῖς πόσον τὰ νεώτερα ἔθνη ἀπέχουν κατὰ τὴ
 εἶδος τοῦτο ἀπὸ τὴν καμψύτητα καὶ εὐτραπέλιαν τῶν Ἑλλήνων. Τὰ δι-
 στιχα ταῦτα ἦσαν τοιαῦτα τινά. (1)

Die Leber ist vom Hecht, und nicht von einer Gans,

(1) Ilgen. Disquis. de scoliis p. LIII.

Μένει ἀκόμη νὰ διέλθωμεν τὰ διάφορα τῶν ἀνθρώπων ἐπιτηδεύματα καὶ τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀναγνῶστων μας τὰ εἰς ἑκάστην αὐτῶν ἐπιχωριάζοντα ἄσματα· ἀλλὰ καὶ τούτων δὲν ἐσώθησαν εἰς τοὺς συγγραφεῖς εἰμὴ σχεδὸν μόνα τὰ ὀνόματα, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης διατριβῆς θέλομεν ἀναφέρειν τινὰ, ἐξ ὧν θέλομεν γνωρίσει πόσον ἢ ποιήσις καὶ ἢ μουσικὴ ἦσαν ἀχώριστοι ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. — Ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Αἰλιανὸς (1) ἀναφέρουσιν ἄσματιον ἀνηκόν εἰς τὸ εἶδος τῶν ἐπιμυλίων καὶ ἀδόμενον ὑπὸ τῶν Ἀυδίων γυναικῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐλέγετο περὶ τοῦ Πιπτακοῦ, ἐνὸς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄλεθεν Ἐξ αὐτοῦ δὲν ἐσώθησαν εἰμὴ μόνον οἱ ἐξῆς στίχοι, ἴσως ἢ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος.

* Ἄλει μύλα, ἄλει·

Καὶ γὰρ Πιπτακὸς ἄλει,

Μεγάλας Μιτυλάνας Βασιλεύων,

Οἱ ἐπαῖται εἶχον, ὡς καὶ μέχρι τῆς σήμερον, τὰ ἴδια αὐτῶν ἄσματα ἐκ τῶν ὁποίων ἐν διητηρήθῃ μεταξὺ τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν *Εἰρεσιώνη*, κοινοῦ τοῦ εἶδους τούτου τῶν ποιημάτων ὀνόματος. Ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης θέλει παρατηρήσει εἰς τὸν πρόπον τῆς εὐχῆς ὁμοιότητα μὲ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν κορώνισμα.

Δῶμα προσετραπέμεσθ' ἀνδρὸς μέγα δυναμένω,

Ὅς μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει ὄλβιος αἰεῖ.

Die Magd heist Ursula, der Hausknecht aber Hans.

Die Leber ist vom Hecht, und nicht von einem Kater
Burgunder ist ist nicht bö's, was meinst du Herr Confrater.

Die Leber ist vom Hecht und nicht von einem Schwein,
Wem Wasser schmeckt der trinks' ich trinke aber Weijn.

* Ἄλλ' ἄς ἐπανεέλθωμεν ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς!

(1) Πλούτ. Συμπ. ἐπιτ. σοφ. κεφ. ΙΒ. Αἰλιαν. ποικ. ἱστορ. ζ, 4,

Αὐταὶ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλοῦτος γὰρ ἔσεισιν,
 Πολλὸς, σὺν πλούτῳ δέ, καὶ εὐφροσύνη τεθαλυῖα.
 Εἰρήνη τ' ἀγαθή· ὅσα δ' ἄγγεα μεστὰ μὲν εἶη,
 Κυρβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδίου ἔρποι μάζα,
 Νῦν μὲν κριθαῖν, εὐώπιδα σησαμόεσσαν.
 Τοῦ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ δίφρακα βήσεται ἕμμιν,
 Ἡμίονοι δ' ἄξουσι κραταίποδες εἰς τόδε δῶμα.
 Αὐτὴ δ' ἰστὸν ὑφαίνει ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαυῖα.
 Νεῦμαί τοι, νεῦμαι ἐνιαύσιος, ὥς τε χιλιῶν·
 Ἔστηκ' ἐν προθύροις, ψιλλὴ πόδας· ἀλλὰ φέρ' αἶψα.
 Πέρσαι τῷ Ἀπόλλωνι γυιάτιδος.
 Εἰμέν τι δώσεις· εἰ δὲ μὴ, οὐχ ἐστήξομεν
 Οὐ γὰρ συνοικήσונτες ἐνθάδ' ἦλθομεν.

Οἱ χωρικοὶ, ἐκτὸς ἄλλων ἀσμάτων, εἶχον, ὡς φαίνεται,
 καὶ μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις ἐν εἴδει ποιημάτων· Ὁ
 Ἀριστοτέλης ἀναφέρει μερικοὺς τοιοῦτους στίχους ὡς πα-
 ροιμιώδεις [1]. Οὕτω ἐξετάζει τὴν αἰτίαν τοῦ λεγομένου.

Οὔποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον ἴκετο φέγγος.

Καὶ μετ' ὀλίγον ὑπαινίπτεται ἄλλο τοιοῦτο ῥητὸν, τὸ
 ὁποῖον ὁμως δὲν ἀναφέρει ὀλόκληρον. Εἰς τῶν χωρικῶν τὰ
 ἄσματα ἀνήκει ἀκόμη καὶ τὸ ἄσμα τῶν θεριστῶν, τὸ ὁποι-
 ον ὁ Θεόκριτος εἰς τὸ I' εἰδυλλιον παραστένει ἄδοντας τοῖς
 γεωργοῦς, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχαιότης, ἡ γνησιότης καὶ ὁ
 δημώδης χαρακτήρ κατὰ τε τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος δὲν ἀμ-
 φιβύλλεται, ἂν καὶ ἀρχικῶς ἴσως ἐψάλλετο ὑπὸ ἄλλην
 μορφήν. Ὀνομάζεται ἡ αἰοιδὴ τοῦ Διτυέρσου, ἡ καὶ ἀπλῶς
 Διτυέρσης. Ὁ Διτυέρσης οὗτος ἐμυθολογεῖτο υἱὸς τοῦ Μίδα,
 βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ῥωμαλέος γεωρ-
 γὸς καὶ θεριστής. Ὑποδεχόμενος τοὺς ξένους τοὺς ἠνάγκαζε
 νὰ θερίζωσι μετ' αὐτοῦ ἂν ἀπέκαμνον ἔκοπτε τὰς κεφαλὰς
 των, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἐτύλιγεν εἰς τὰ δρύγματα· ἀλλ' ὅτε
 ποτὲ ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν αὐτὴν ὕβριν καὶ ὠμό-

(1) Προβλ. ΚΣΤ. 9. σελ. 459 ἐκδ. Κασσωβ.

τητα εἰς τὸν Ἡρακλῆ, οὗτος τὸν ἤρπασε καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμὸν Μαίανδρον. Οἱ Φρύγες μετὰ τὸν θάνατόν του ἔψαλλον ἄσμα εἰς ἔπαινον τοῦ Λιτυέρσου, ὡς ἀξίου γεωργοῦ, θρηνοῦντες τὴν συμφορὰν αὐτοῦ. Τὸ ἄσμα ἐσώζετο εἰς τοῦ λαοῦ τὸ στόμα μέχρι τῶν μεταγενεστέρων χρόνων· τοῦλάχιστον ὁ σχολιαστὴς τοῦ Θεοκρίτου βεβαιώνει, ὅτι τὸ ἤκουσεν ἀδόμενον. Εἰς τὸ θεοκρίτειον εἰδύλλιον δὲν γίνεται λόγος περὶ τῆς τύχης καὶ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ Λιτυέρσου· φαίνεται λοιπὸν ὅτι διάφορα τοιοῦτου εἶδους ἄσματα, τῶν ὁποίων οἱ ποιηταὶ δὲν ἦσαν γνωστοὶ, διότι ἦσαν ἄσματα τοῦ λαοῦ, συμπεριλαμβάνοντο εἰς τὸ περὶ τοῦ ἀρχαίου καὶ περιβοήτου ἐκείνου γεωργοῦ καὶ θεριστοῦ ἄσμα.

Δάματερ πολύκαρπε, πολύσταχυ, τοῦτο τὸ λαῖον

Εὐεργόν τ' εἶη καὶ κάρπιμον ὄττιμάλιστα.

Σφίγγετ', ἀμαλλοδέται, τὰ δράγματα, μὴ παριών τις

Εἶπη, σύκιοι ἄνδρες, ἀπώλετο χ' οὗτος ὁ μισθός.

Ἔς βορέην ἄνεμον τὰς κόρβους ἅ τομὰ ὕμιν

Ἡ ζέφυρον βλέπेतω· παίνεται ὁ στάχυς οὕτως.

Σίτον ἀλοιῶντας φεῦγεν τὸ μεσημβρινὸν ἕπνον.

Ἐκ καλάμας ἄχυρον τελέθει ταμός δε μάλιστα·

Ἀρχεσθαι δ' ἀμώντας ἐγειρομένω κορυδαλλῶ·

Καὶ λήγειν εὐδοντος· ἐλινυῦσαι δὲ τὸ καῦμα·

Εὐκτὸς ὁ τῷ βατράχῳ, παῖδες, βίος· οὐ μελεδαίνει

Τὸν τὸ πιεῖν ἐγχεῦντα· πάρεστι γὰρ ἄφθονον αἰτῶ·

Κάλλιον ὃ· πιμέλητὰ φιλάργυρε τὸν φακὸν ἔψειν·

Μὴ·πιτάμης τὰν χεῖρα καταπρίων τὸ κύμνον.

Ἄλλὰ κάμμία ἀνθρώπων τάξις δὲν ἦτο τόσον πλουσία ἀπὸ ἄσματα, καὶ δὲν ἐλαμβάνετο καὶ ἀπὸ τούτους ποιητὰς ὡς βύσις καὶ ὑπόθεσις πολυειδῶν ποιητικῶν γεννημάτων, ὅσον ἡ ποιμενικὴ, μάλισα οἱ τρόποι τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν ποιμένων. Ἡ βουκολικὴ ποίησις, ὡς ἰδιαιτέρον εἶδος, εἶναι ἐξευγενισμένος κλάδος τῆς ἀγρίας ταύτης φυλῆς. Ἄσματα, ἀδόμενα ὑπὸ τῶν βοσκῶν δὲν ἐσώθησαν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πρωτότυπον αὐτῶν μορφήν· μολοντοῦτο ἐκ τῶν ὑπαρχόντων βουκολικῶν ποιημάτων, μάλισα τῶν

τοῦ Θεοκρίτου, δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἐναργῆ εἰκόνα, τόσοσιν τοῦ ἀρχαίου ποιμενικοῦ βίου, καθὼς καὶ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ τρόπου τῆς αἰοιδῆς αὐτῶν. Ἐκτὸς ὅτι ἡ ὑπόθεσις, αἱ ἔννοιαι, αἱ εἰκόνες καὶ αἱ ἐκφράσεις ἐλαμβάνοντο ἀπὸ τὸν κύκλον τοῦ βουκολικοῦ ἐπιτηδεύματος, αἱ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικαὶ τῶν ποιημάτων τούτων ιδιότητες φαίνεται ὅτι ἦσαν αἱ ἐξῆς. Πρῶτον ὁ ποιητικὸς ἀγὼν, ἡ ἀμοιβαία πρὸς αἰοιδὴν πρόκλησις, γεννωμένη ἀπὸ τὴν ζωηρὰν πρὸς τὸ ψάλλειν κλίσιν καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀνυπόκριτον ἔξιν τῆς ἔριδος καὶ τοῦ κομπασμοῦ. Οἱ βουκολικοὶ ποιηταὶ κάμνουσι συχνὴν χρῆσιν τοῦ ἐθίμου τούτου, καὶ ὁ Θεόκριτος εἰς τὸ Α' καὶ Ε' εἰδύλλιον. Δεύτερον· τὸ ἀμοιβαῖον συμμετρικὸν εἶδος, κατὰ τὸ ὅποιον ἐκ δύο αἰοιδῶν ὁ εἰς ἀπεκρίνετο εἰς τὸν ἄλλον πάντοτε μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ μὲ παρομοίας ἐκφράσεις. Ὡς παράδειγμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ Η' τοῦ Θεοκρίτου εἰδύλλιον. Τελευταῖον ἡ μεγάλη μεταβολή, ἡ ταχεῖα μετάβασις καὶ τὸ διακεκομμένον τῶν ἐννοιῶν, ἔχον τὸν λόγον του εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀτεχνον ἀφέλειαν, καὶ εἰς τὸ ἀόριστον καὶ ἀκάθεκτον τῆς ψυχῆς, δι' ὧν ἡ ἀνθρώπινος φύσις διακρίνεται εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τῆς.

Ἐπιπλέον δὲ καμμία τάξις ἀνθρώπων, κἀνὲν ἐπιτήδευμα δὲν ἱπῆρχε χωρὶς νὰ ἔχῃ καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἄσματα, ἀνακαλύπτει χωρὶς πολὺν κόπον ὁ ἀνιχνευτὴς τῆς ἀρχαιότητος. Εἰς τὸν Ἀθηναῖον, τὸν Πολυδεύκην καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, ἀναγινώσκομεν ὅτι τῶν ἱστουργούντων τὰ ἄσματα, ἐλέγοντο ἔλνοι, τῶν πτισσόντων πτισμοὶ, τῶν ταλασιουργῶν ἴουλοι, τῶν ἐρετῶν ἐρετικά, τῶν πατούντων τοῖς βότρυσ ἐπιλήνια. Ἄν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὰ δημοσιῶς ἀδόμενα, εἰς ῥητὰς περιζῶσεις καὶ ἑορτασίμους ἡμέρας, οἷον ὕμνους, προσόδια, δαφνηφορικά, τριποδηφορικά, διθυράμβους, ἰθυφαλλικά, ὄσχοφορικά, ἰοβάκχους, ὑπορχήματα, ἐπιλοΐμια, παρθένια, ἐγκώμια, ἐπινίκια, Δρήνους, ἐπικήδια, σίλλους, παροίμια, εὐκτικά, γαμήλια,

ἄρμάτια, φιληλιάδας, οὐπίγγους, καὶ τόσα ἄλλα, τίς δὲν
 θέλει πεισθεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπλάσθησαν ἀπὸ τὴν φύ-
 σιν τὸ ποιητικώτερον καὶ μουσικώτερον ὅλων τῶν ἐθνῶν,
 τίς δὲν θέλει ἐκφωνήσῃ μετὸν Εὐριπίδην, [Μήδ. 5. 814]

Ἐρεχθεῖδαι τὸ παλαιὸν ὄλβιοι
 Καὶ θεῶν παῖδες μακάρων
 Ἱερᾶς χώρας ἀπορρήτου
 Τ' ἀπο φερζόμενοι
 Κλεινοτάταν σοφίαν
 Λιεὶ διὰ λαμπροτάτου
 Βαίνοντες ὄβρῶς αἰθέρος·
 Ἐνθα ποθ' ἄγνῶς
 Ἐννέα Πιερίδας
 Λέγουσι Μούσας
 Ξανθὰν Ἀρμονίαν φυτεῦσαι·
 Καλλιναίου τ' ἐπὶ Κηφισσοῦ ῥοαῖς
 Τὰν Κύπριν κληῖζουσιν ἀφυ-
 Σαμίαν χώραν κατακτεῖσαι
 Μετρίας ἀνέμων
 Ἠδυπνόους αὔρας·
 Λιεὶ δ' ἐπιβαλλομένην
 Χαίταισιν εὐώδη ῥοδέ-
 Ων πλόκον ἀνθέων, τᾷ σοφίᾳ παρέδρους
 Πέμπειν ἔρωτας
 Παντοίας ἀρετᾶς ξυνεργούς.

M.

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α .

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τῆς Βασ. Ἐταιρίας τῶν ἀρχαιολόγων τῆς ἄρκτου κατὰ τὰ ἔτη 1836 — 1839, ὑπὸ Καρόλου Χριστιανοῦ Ράφνον, Γραμματέως τῆς Ἐταιρίας.

Ἡ ΠΡΟΚΟΛΟΜΒΙΟΣ Ἱστορία τῆς Ἀμερικῆς ἐκίνησεν ἐσχάτως τοῦ δημοσίου τὴν προσοχὴν, καὶ ἠντλήθησαν ἐκ διαφόρων πηγῶν πληροφορίαι, ἀπροσδόκητον ῥίψασαι φῶς ἐπὶ ἐποχῆς, τὴν ὁποίαν ἐνομίζουμεν εἰς τὸ αἰώνιον σκότος τῶν ἀγνώστων τῆς ἱστορίας τόπων καταδικασμένην. Καὶ πρῶτον μὲν ἐνδείξεις τινές, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ἀναμφισβήτητοι, τολμῶμεν εἰπεῖν, ἀποδείξεις μᾶς παρεκίνησαν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, τέλος δὲ ἐπεχειρήσθημεν μετὰ πεποιθήσεως ἐρεύνας σαφηνιζούσας συμβᾶν ἄγνωστον μέχρι τοῦδε τῶν παρελθόντων αἰώνων.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα εἶναι συμβεβηκὸς ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου, καὶ αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ δὲν θέλουσι ἀρνηθῆ εἰς τοὺς Σκανδινανοὺς τὴν τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης. Ἐπιχειροῦντες ν' ἀποδείξωμεν τὰ διδόμενα ἐφ' ὧν ἡ πρότασις μας ζηρῖζεται, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσωμεν ἐν συντόμῳ τὴν παλαιὰν τῆς Ἀμερικῆς ἱστορίαν, μετὰ σημειώσεων γεωγραφικῶν, ὑδρογραφικῶν καὶ φυσικοῖς ἱστορικῶν περὶ τοῦ τόπου τούτου, τὰς ὁποίας ἐραυνοῦμεθα εἰς τὸ σύγγραμμα τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύσαμεν ὑπὸ ἐπιγραφῆν. " Ἀμε-

„ ρικανικαὶ ἀρχαιότητες [Antiquitates Americanæ]. ” 1) Τὴν Γρελανδίαν κατόκουν ἄλλοτε Εὐρωπαῖοι, ὄχι ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν. Ὁ τόπος οὗτος ἀπετέλει ἰδιαιτέραν ἐπισκοπὴν. Ἄλλὰ δὲν θέλομεν πραγματευθῆ ἔνταῦθα περὶ τῶν πολυαριθμῶν ἀρχαίων ἐγγράφων τὰ ὅποια ἀφορῶσι τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ὑπενθυμίζομεν μόνον ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἰσλανδίας κατὰ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος, ἡ κατοίκησις τῆς νήσου ταύτης κατὰ τὰ 874 ὑπὸ τοῦ Ἰγγόλφου, καὶ εἰς διάστημα ἐνὸς αἰῶνος ὑπὸ πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἄρκτου, προωδοποίησε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, διότι οἱ θαλασσοπόροι διαπλεύσαντες καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις τὰς περιῤῥεούσας τὴν Ἰσλανδίαν θαλάσσας, ἔπρεπε φυσικῶ τῷ λόγῳ νὰ φθάσουν καὶ μέχρι τῶν παραλίων τῆς Γρελανδίας. Μικρὰ ἔποψις τῆς ἀρχαίας ἰστορίας τῆς Ἰσλανδίας, τοῦ ἀποικισμοῦ αὐτῆς, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς συμβάντων, θέλει μᾶς πείσει ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς ἦτον παρεπόμενον ἄφενκτον τῶν τολμηρῶν περιπέλων καὶ τῶν συμβάντων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐκθεσις τῶν πρὸς ἀνακάλυψιν περιηγήσεων τῶν ἀρχαίων Σκανδιναυῶν εἰς τὴν ἀρκτῶαν Ἀμερικὴν.

Ἐκπλους τοῦ Βιάρνου Ἐριούλφσωνος κατὰ τὰ 986. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 986, Ἐρικὸς ὁ Ἐρυθροῦς, ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Ἰσλανδίαν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γρελανδίαν καὶ κατόκησεν εἰς Βρατταλίδην τῆς Ἐρικουφιόρδης. Μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν του ἦτον καὶ ὁ Ἐριούλφος, υἱὸς τοῦ Βάρδου, συγγενοῦς τοῦ πρώτου κατοικιστοῦ τῆς Ἰσλανδίας Ἰγγόλφου. Ὁ Ἐριούλφος κατόκησεν εἰς Ἐριουλφό-

1) Antiquitates Americanae, sive Scriptores septentrionales rerum ante—columbianarum.

νησον, εἰς τῆς Γρελανδίας τὰ μεσημβρινά. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βριάρνης, ἐπισρέψας ἀπὸ τὴν Νορβηγίαν, ὅπου εἶχεν ἐκστρατεύσει, ἀπεφάσισε ν' ἀπέλθῃ πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ νὰ διαχειμάσῃ μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν συνήθειάν του. Ἄλλ' οὔτε αὐτὸς, οὔτε τις ἄλλος τῶν ὀπαδῶν του εἶχε διαπλεύσει ποτὲ τὰς Γρελανδικὰς θαλάσσας. Ἀνεχώρησαν μ' ὄλον τοῦτο μὲ ὀμιχλώδη καιρὸν καὶ μὲ βορέαν ἄνεμον, καὶ μετὰ πολυήμερον πλοῦν δὲν ἤξευρον ποῦ εὐρίσκοντο πλέον. Ὄταν ὁ οὐρανὸς αἰθρίασεν, εἶδον ἐμπρὸς τῶν γῆν σύμφυτον, πεδινὴν, καὶ διατεταταμένην ἀπὸ λοφίσκους. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ὄψις τῆς γῆς ταύτης δὲν συνεφώνει μὲ ὅσα ἤξευρον περὶ Γρελανδίας ἐκ περιγραφῶν, κατέλιπον αὐτὴν εἰς τ' ἄριστέρων, καὶ μετὰ διήμερον πλοῦν εἶδον πάλιν ἄλλην γῆν ἐπίπεδον καὶ δεινρόφυτον· πλεύσαντες δὲ τρεῖς ἔτι ἡμέρας εἰς τὸ πέλαγος, μὲ πνεῦμα Μ. Δ. ἀνέμου, ἀνεκάλυψαν τέλος ἄλλην ξηρὰν ὑψηλὴν, ὄρεινὴν καὶ χιονοσκεπαστον, καὶ περιπλεύσαντες αὐτὴν, διότι εἰς τὸν Βιάρνην ἡ θέα της δὲν ἐφάνη πολλά ἐπαγωγὸς, σρέψαντες δὲ πρὸς τὸ πέλαγος τὴν πρῶραν, ἔτλευσαν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας μὲ τὸν αὐτὸν ἄνεμον, οὔριον ὄντα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ σφοδρὸν, καὶ προσωρμίσθησαν τέλος εἰς τὴν Ἐριουλφόνησον τῆς Γρελανδίας.

Ἄνακαλύψεις τοῦ Δεΐφου Ἐρίξωνος, καὶ πρώτη κατοίκισις τῆς Οὐϊνλάνδης. Ὀλίγον μετὰ τὴν περιήγησιν ταύτην, ἴσως περὶ τὰ 994, ὁ Βιάρνης ἐπεσκέφθη τὸν Ἐρικόν, Ἰάρλην ἢ διοικητὴν τῆς Νορβηγίας, καὶ τὸν διηγήθη περὶ τοῦ πλοῦ του καὶ τῶν ἀγνώστων γαιῶν τὰς ὁποίας ἀνεκάλυψεν, ὁ δὲ Ἰάρλης τὸν ἤλεγξεν ὅτι δὲν ἐξέτασε μὲ περισσοτέραν προσοχὴν τοὺς τόπους τούτους. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Γρελανδίαν ἐγένετο ἀπόφασις περὶ ἐπιχειρήσεως νέας περιηγήσεως διὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτῶν. Δεΐφος, ὁ υἱὸς Ἐρίκου τοῦ ἐρυθροῦ, ἠγόρασε τὸ πλοῖον τοῦ Βιάρνου, καὶ ἐπεβίβασεν εἰς αὐτὸ τριακονταπέντε ἄνδρας ἐν οἷς ἦτον καὶ ὁ Τύρκερὸς Γερμανὸς, διατρίψας πολ-

λὰ ἔτη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ πατρὸς τοῦ Λείφου καὶ ἀγαπῶν
 τὸν Λείφον ἐκ παιδικῆς ἡλικίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1000 οἱ
 ὀδοιπόροι οὗτοι ἀπέπλευσαν καὶ ἔφθασαν πρῶτον εἰς τὴν
 γῆν τὴν ὁποίαν ὁ Βιάρνης εἶχεν ἰδῆ τελευταίαν, ἀγκυρο-
 βολήσαντες δὲ καὶ ῥίψαντες τὴν λέμψιον των εἰς τὴν θά-
 λασσαν, ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηράν. Χλόην δὲν εἶχε διόλου
 ὁ τόπος οὗτος, ἀλλ' εἰς μὲν τὰ ἐνδότερα παντοῦ πάγους,
 ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης μέχρι τῶν πάγων αὐτῶν, παράλιον
 ἐπίπεδον καὶ πετρώδες [hella]. Ἡ γῆ αὕτη τοῖς ἐφάνη
 ἄχαρις, καὶ τὴν ἐπεκάλεσαν Ἑλλουλάνδην [HELLULAND].
 Ἐπιβάντες πάλιν εἰς τὸ πλοῖον των, ἔπλευσαν πρὸς τὸ πέ-
 λαγος, καὶ ἔφθασαν εἰς ἄλλην γῆν πεδινὴν [slètt], κατὰ-
 φυτον μὲ δύση, διόλου κρημνώδη [osæbratt], ἀλλὰ ἐςρωμέ-
 νην μὲ λευκὴν ἄμμον [sandra hvitir], καὶ τὴν ὠνόμασαν
 Μαρκλάνδην [MARKLAND], [γῆ δασώδης]. Ἐκεῖθεν ἠνή-
 χθησαν πάλιν, καὶ πλεύσαντες δύο ἡμέρας μὲ ἀπηλιώτου [B.
 A.] πνοῆν, ἀπήντησαν νῆσον κειμένην πρὸς τ' ἄριστερά εἰς
 πορθμὸν μετὰξὺ τῆς χερσονήσου, ἐκτεινομένης εἰς τὸ πέλαγος
 πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς ἄρκτον, διευθύνθησαν πρὸς δυσμὰς
 καὶ διαβάντες μέρη ὅπου εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀμπώτεις ὁ
 πυθμὴν ἦτον ἀβαθὺς, ἦλθον εἰς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, τὸν
 ὁποῖον ἀνέβησιν μέχρι τῆς λίμνης ὅθεν ἐπήγαξε, καὶ ἐδῶ
 ἔρριψαν ἄγκυραν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὠκοδόμησαν μικρὰς
 τινὰς καλύβιας ἀπὸ σαΐδας, ἀλλ' ἀποφασίσαντες νὰ διαχει-
 μίσωσιν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ὠκοδόμησαν μεγάλους οἴκους,
 οἵτινες μετὰ ταῦτα ὠνομάσθησαν Λειφοβούδιρα [LEIFSBUDIR,
 Λείφου οἶκοι]. Ἀποπερατωθείσης τῆς οἰκοδομῆς
 ὁ Λείφος διήρесе τοὺς ἀπαδούς του εἰς δύο σώματα, ὧς
 ἐναλλάξ τὸ μὲν νὰ μένη εἰς τοὺς οἴκους, τὸ δὲ νὰ περιτρέ-
 χῃ τὰ περίχωρα. Παρήγγειλε δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ μακρύ-
 νωνται πολὺ, νὰ ἐπιστρέφουν πᾶσαν ἐσπέραν, καὶ νὰ μὴ
 διαχωρίζωνται παραλαβῶν δὲ καὶ ὁ ἴδιος τινὰς ἐξ αὐτῶν
 ἐξηκολούθησεν ἐρευνῶν τὸν τόπον. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ
 Γερμανὸς Τύρκερος δὲν ἐφάνη. Ὁ Λείφος μετὰ δώδεκα ἐκ

τῶν ὀπαδῶν του ἔσπευσε νὰ τὸν ζητήσῃ, ἀλλὰ μόλις ἐξελη-
θὼν, τὸν εἶδεν ἐρχόμενον, καὶ τὸν ἠρώτησε περὶ τῆς αἰτίας
τῆς ἀπουσίας του. Ὁ Τύρκeros ἀπεκρίθη Γερμανιστὶ, ἀλ-
λὰ κἀνεὶς δὲν τὸν ἐνόησε. Τότε εἶπεν ὀμιλῶν τῶν ἀρ-
κτώων τὴν γλῶσσαν. " Χωρὶς νὰ μακρυνθῶ πολὺ,
ἀνεκάλυψα ἀμπέλους καὶ σταφυλὰς " καὶ διὰ νὰ τοὺς
πέισῃ ἔτι μᾶλλον ἐπρόσθεσεν ὅτι ἐγεννήθη ὁ ἴδιος εἰς
τόπον γεννῶντα ἀμπέλους. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Λείφου ἤρχισαν
τότε νὰ φορτώνωσι τὸ πλοῖον μὲ ξύλα ἐπιτήδεια πρὸς οἰ-
κοδομὴν, καὶ τὴν λέμβον μὲ τὸν καρπὸν τῶν ἀμπέλων, τὰς
ὁποίας ἐτρύγησαν. Ὁ Λείφος ἐπέκάλεσε τὴν χώραν ταύτην
Οὐϊνλάνδην [VINLAND, οἰνότοπον), καὶ τὸ ἐπιὸν ἔαρ ἀπέ-
πλευσε διὰ τὴν Γρελανδίαν.

"Εκπλους τοῦ Θορβάλδου Ἐρίξωνος πρὸς
μεσημβρινώτερα μέρη. Ἡ περιήγησις τοῦ Λείφου
ἔγινε τὸ κοινὸν τῶν συνδιαλέξεων ἀντικείμενον εἰς Γρελαν-
δίαν, καὶ ὁ ἀδελφός του Θορβάλδος (Thorwald) ἐστοχά-
σθη ὅτι οἱ ἀνακαλυφθέντες τόποι δὲν εἶχον ἀκόμη ἐξετασθῆ
ἕσον ἔπρεπε. Δανεισθεὶς ἐπομένως τοῦ Λείφου τὸ πλοῖον
καὶ λαβὼν συμβουλὰς παρ' αὐτοῦ, ἀπέπλευσε μὲ 30 ἀν-
θρώπους κατὰ τὸ ἔτος 1002. Φθάσαντες εἰς τὰ Λειφοβού-
διρα τῆς Οὐϊνλάνδης, διεχείμασαν ἐκεῖ, ζῶντες ἐξ ἁλιείας.
Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1003, ὁ Θορβάλδος ἔπεμφε τινὰς τῶν
ὀπαδῶν του μὲ τὴν λέμβον νὰ ἐρευνήσωσι τὰς μεσημβρι-
νωτέρας χώρας. Ἐκεῖ εὗρον τόπους ὠραίους, συμφύτους,
μὲ δάση φθάνοντα σχεδὸν ἕως τὴν θάλασσαν, καὶ ἀφήνον-
τα ὀλίγην μόνον γυμνὴν ἔκτασιν λευκῆς ἄμμου. Ἡ θάλασ-
σα ἦτον πολλαχῶς ἀβαθῆς, καὶ πολλὰς εἶχε νήσους. Ἰχνος
ἀνθρώπου οὐδαμοῦ δὲν ἐφαίνετο, καὶ ἐξ οὐδενὸς δείγματος
δὲν ἐδύναντο νὰ συμπεράνωσιν ὅτι ἄνθρωποι εἶχον ποτὲ ἐπι-
σκεφθῆ τὰς γαίας ταύτας, ἐκτὸς εἶδους τινὸς μάνδρας ξυ-
λίνης, κειμένης ἐπὶ τινος τῶν νήσων δυτικῶς. Εἰς τὰ Λει-
φοβούδιρα ἐπέστρεψαν τὸ προσεχὲς φθινόπωρον μόνον.
Τὸ ἐπόμενον θέρος 1004, ὁ Θορβάλδος διευθύνθη μὲ τὸ

πλοῖον πρῶτον πρὸς ἀνατολῆς, μετὰ ταῦτα πρὸς ἄρκτον, περιπλεύσας ἀκρωτήριον, τὸ ὅπου ἔχει κὸλπον (andnes) ὠνόμασε δὲ αὐτὸ Κι α λ ἄ ρ ν η ν (KIALARNES, ἀκρωτήριον τῆς Γροπίδος). Μετὰ ταῦτα παρέπλευσε τ' ἀνατολικά τοῦ τόπου παράλια, διέβη ἔμπρὸς τῶν στομίων τῶν πλησιεστέρων κὸλπων, κ' ἔφθασεν εἰς ἀκρωτήριον δενδρόφυτον, προχωροῦν πρὸς τὸ πέλαγος καὶ κλείον τοὺς κὸλπους τούτους. Ὁ Θορβάλδος ἀπέβη εἰς αὐτὸ μὲ ὄλους τοὺς ὀπαδούς του, καὶ ἰδὼν περίξ του "ἰδοὺ ὠραῖος τόπος" ἔκραξεν "ἐδῶ θ' ἀποκαταστηθῶ." Ἄλλ' ἐνῶ ἠτοιμάζοντο νὰ ἐπιβούν εἰς τὸ πλοῖον των πάλιν, εἶδον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἀκρωτηρίου ἐπὶ τῆς ἄμμου τρεῖς λέμβους ἐχούσας ἐκάστην ἀνὰ τρεῖς Σκρελλίγκους (Ἐσκιμῶς). Ὁκτὼ ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ὁ ἔννατος διεσώθη. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν Ἐσκιμῶς ἐξῆλθον ἐκ τοῦ κὸλπου καὶ διευθύνθησαν ἐναντίον των. Οἱ ὄδοιπόροι ἠθέλησαν νὰ προφυλαχθῶν, ὑψώνοντες χάρακας εἰς τὸ πλοῖον των· οἱ δὲ Ἐσκιμῶς τοξεύσαντες αὐτοὺς ἐπὶ τινα καιρὸν, ἀνεχώρησαν τέλος· ἀλλ' ὁ Θορβάλδος εἶχε πληρωθῆ ὑπὸ τὸν βραχίονα. Βλέπων δὲ ὅτι ἡ πληγὴ του ἦτον θανατηφόρος, εἶπεν εἰς τοὺς ὀπαδούς του "ἐτοιμασθήτε ν' ἀποπλεύσητε ὅσον τάχος, ἀλλὰ φέρετέ με εἰς τὸ ἀκρωτήριον ὅπου μὲ εἶχεν ἀρέσει νὰ καταστήσω τὴν κατοικίαν μου. Ὁ λόγος ἐκεῖνός ἦτον προφητικός· ἴσως θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ διατρίψωμεν ἐκεῖ ἐπὶ τινα καιρὸν. Θάψατέ με ἐκεῖ, στήσατε σταυροὺς εἰς τὸν τάφον μου, κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ κατὰ τοὺς πόδας, καὶ ὀνομάζετε τὸν τόπον ἐκεῖνον τοῦ λοιποῦ Κροσσάνην, (KROSSANES)." Ὁ Θορβάλδος ἀπέθανε, καὶ αἱ διαταγαὶ του ἐξεπληρώθησαν. Ἐπέστρεψαν δὲ μετὰ ταῦτα οἱ ὀπαδοὶ του εἰς Λειφοβούδιρα, καὶ παρεχέμασαν ἐκεῖ μετὰ τῶν συντρόφων των. Τὸ δὲ προσεχὲς ἔαρ 1005 ἀπέπλευσαν διὰ τὴν Γρελανδίαν ὅπου εἶχον περίεργα ν' ἀναγγείλωσιν εἰς τὸν Λεῖφον.

Ἄνεπιτυχὲς ἐπιχείρημα τοῦ Θορσείνου

Ἐριξωνος. Θορσεῖνος (Thorstein), ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Ἐρικού, ἀπεφάσισε νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν Οὐϊνλάνδην διὰ νὰ λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὄθεν καταρτίσας τὸ αὐτὸ πλοῖον, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰκοσιπέντε ναῦτας καὶ τὴν γυναῖκά του Γυδρίδαν. Καθ' ὅλον τὸ θέρος ἐπλανᾶτο εἰς τὴν θάλασσαν χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ποῦ εὐρίσκεται. Τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ χειμῶνος προσωρμίσθη εἰς Αὐσουφιόρδην, ἀποικίαν εἰς τὰ δυτικά τῆς Γρελανδίας, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ κατὰ τὸν αὐτὸν χειμῶνα. Τὴν δε προσεχῆ ἄνοιξιν ἡ Γυδρίδα ἐπανῆλθεν εἰς Ἐρικουφιόρδην.

Ἀποκατάστασις τοῦ Θορφίννου εἰς Οὐϊνλάνδην. Τὸ ἐπόμενον θέρος τοῦ 1006, δύο ἰσλανδικὰ πλοῖα ἔφθασαν εἰς Γρελανδίαν. Τὸ ἐν ἑξ' αὐτῶν διοικεὶ ὁ Θορφίνος ἐπονομαζόμενος Καρλσέφνης (KARLSEFN, ὁ διὰ μεγάλα προωρισμένος). Ὁ Θορφίνος ἦτον πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς, ἀνήκων εἰς ἔνδοξον οἰκογένειαν, καὶ ἔχων μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ Δανούς, Νορβεγούς, Σουηδοῖς, Ἴρλανδοῦς καὶ Σκώτους, τινὰς μὲν βασιλεῖς, τινὰς δὲ συγγενεῖς Βασιλέων· συνωδεύετο δ' ὑπὸ Σνόρρου τοῦ Θορβράνδωνος (Snorre Thorbrandson), καταγομένου καὶ αὐτοῦ ἑξ' οἰκογενείας λαμπρᾶς. Τὸ ἄλλο πλοῖον ἐκυβέρνα ὁ Βιάρνος Γριμόλφων ἐκ Βρειδιφιόρδης καὶ ὁ Θόραλλος Γαμλίσων ἑξ' Ὠξφιρδίρης. Ἐόρτασαν τὰ Χριστούγεννα (Jol) εἰς Βραταλίδην, καὶ ὁ Θορφίνος ἐρωτευθεὶς τὴν Γυδρίδαν, τὴν ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Δεῖφον, καὶ τὴν ἐνυμφεύθη εἰς τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος. Ὁ πλοῦς εἰς Οὐϊνλάνδην ἦτον καὶ τότε ἀκόμη ὡς καὶ πρότερον, τὸ σύνθησις τῶν συνδιαλέξεων ἀντικείμενον, καὶ ὁ Θορφίνος ἐνδίδων εἰς τῆς γυναικὸς του καὶ εἰς τῶν φίλων του τὰς παρακινήσεις, ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἐπιχειρισθῇ. Ἐπομένως κατὰ τὸ 1007, περὶ τὴν ἄνοιξιν, ὁ Καρλσέφνος καὶ ὁ Σνόρρος, κατήρτισαν τὸ πλοῖόν των, καὶ ὁ Βιάρνης καὶ ὁ Θόραλλος τὸ ἐδικόν των. Ἄλλο δὲ τρίτον πλοῖον, (τὸ ὁποῖον Θορβιοίρνης ὁ πατὴρ τῆς Γυδρίδας εἶχε φέρει εἰς Γρελανδίαν) ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τοῦ Θουρουάρδου, τοῦ

νυμφευθέντος τὴν Φρεϋδίσαν, νῶτον θυγατέρα Ἐρίκου τοῦ Ἐρυθροῦ. Ἐκ τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου τούτου ἦταν καὶ ὁ Θόραλλος, παλαιὸς ὑπηρέτης τοῦ Ἐρίκου, κυνηγὸς του μὲν κατὰ τὸ θέρος, συτιστῆς του δὲ τὸν χειμῶνα καὶ γνωρίζων ἄριστα τὸ ἀκατοίκητον μέρος τῆς Γρελανδίας.

Οἱ ἀποπλεύσαντες ἦσαν ὅλοι ἑκατὸν ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν, συμπαρέλαβον δὲ καὶ παντὸς εἶδους κτήνη, σκοπὸν ἔχοντες ν' ἀποικισθῶσιν, ἂν τὸ κατάρθωνον. Καὶ πρῶτον μὲν ἔφθασαν εἰς Οὐσερβύγδην, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Βιαρνήην [Δίσκον], καὶ ἐκεῖθεν πάλιν διευθύνθησαν μεσημβρινῶς πρὸς τὴν Ἑλλουάνδην, ὅπου εὔρον πλήθος ἀλωπέκων. Προοδεύσαντες δ' ἔτι μᾶλλον πρὸς μεσημβρίαν, ἔφθασαν μετὰ διήμερον πλοῦν εἰς Μαρκλάνδην, τόπον σύμφυτον καὶ κατοικούμενον ἀπὸ ζῶα· ἐκεῖθεν δ' ἔπλευσαν πρὸς τὰ μεσημβρινοδυτικά, ἀφήνοντες πρὸς τὰ δεξιὰ των τὴν γῆν, καὶ ἀφίχθησαν εἰς Κιλιάρνην, ὅπου ἀπήντησαν ἀπατήτους ἔρήμους, καὶ μακρὰ καὶ ζενὰ ἀμμώδη παράλια, τὰ ὅποια ἀπεκάλεσαν Φυρδυσράνδιρα. Παραλλάξαντες δὲ καὶ αὐτὰ, εἶδον γῆν διατεμνομένην ἤδη ἀπὸ κόλπου. Ἐνταῦθα ἀπεβίβασαν εἰς τὴν ξηρὰν δύο Σκώτους, τὸν Ἄκην καὶ Ἐκίαν, ταχύποδας δρομεῖς, τοὺς ὁποίους ὁ Ὅλαφος Τρυγγουάσων, βασιλεὺς τῆς Νορβηγίας εἶχε δώσει εἰς τὸν Λεῦφον· τοὺς ἔπεμψαν δὲ νὰ ἐρευνήσουν τὴν χῶραν πρὸς τὰ ΜΔ. Ἐπιζρέψαντες δὲ αὐτοὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν σαφυλὴν καὶ σίτον ἄγριον. Τὰ πλοῖα ἐξηκολούθησαν τὸν πλοῦν των μέχρι βαθίως τινὸς κόλπου, τὸ ζόμιον τοῦ ὁποίου ἔκλειε νῆσος. Ἦσαν δὲ περὶ αὐτήν, ὡς καὶ εἰς τὸν κόλπον, τὰ ρεύματα ὀρμητικά· ἐπὶ τῆς νήσου ἀπήντησαν τόσον πλήθος κύκνων, ὥστε οὐδὲ βῆμα ἐδύναντο νὰ προχωρήσουν χωρὶς νὰ θραύσωσι τὰ ὠά των. Καὶ τὴν μὲν νῆσον ὠνόμασαν Στρωμείαν [STRAUMEV, νῆσον ρευμάτων], τὸν δὲ κόλπον Στρωμφιόρδην [STRAUMFIORDRE, κόλπον ρευμάτων]. Ἀποβάντες εἰς τὴν ξηρὰν ἠτοιμάσθησαν νὰ διαχειμάσουν ἐκεῖ, καὶ νὰ γνωρίσουν τὸν τόπον, ὅστις τοὺς ἔφανη ὠραῖος. Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Θόραλλος ἀπεφάσι-

σε να διευθυνθῆ πρὸς ἄρκτον πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς Οὐνιάν-
 δης, ὁ δὲ Καρλσέφνης ἤθελε νὰ διευθυνθῆ πρὸς τὰ μεσημ-
 βρινοδυτικὰ, ὅθεν χωρισθεῖς ὁ Θόραλλος ἀπὸ τοὺς λοιποὺς,
 καὶ συμπαραλαβὼν ὀκτὼ ὄπαδοὺς, περιέπλευσε τὰ φυρ-
 δυσράνδιρα καὶ τὴν Κιλιάρνην, ἀλλὰ σφοδρὸς δυτικὸς ἀνε-
 μος τὸν ἔρριψεν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Ἴρλανδίας, ὅπου κατὰ
 τὴν διήγησιν ἐμπόρων τινῶν συνελήφθη μεθ' ὄλων τῶν ὀ-
 παδῶν του, κ' ἐπωλήθη ὡς δούλος. Ὁ δὲ Καρλσέφνης, ἃ
 Σνόρρος, ὁ Βιάρνης καὶ οἱ ὄπαδοί των, ὅλοι 151. τὸν ἀριθ-
 μὸν, ἔπλευσαν πρὸς δυσμὰς, κ' ἔφθασαν μέχρι τοῦ μέρους
 ὅπου ὁ ποταμὸς πηγάζων ἀπὸ λίμνην εἰσρέει εἰς τὴν Δά-
 λασσαν, ἔχων μεγάλας νήσους παρὰ τὰς ἐκβολὰς του. Εἰς-
 ελθόντες εἰς τὴν λίμνην, ὠνόμασαν τὸν τόπον τοῦτον "Οπην
 [i Høpe]. Εἰς τὴν ξηρὰν εἶρον πεδιάδας φερούσας ἄγρι-
 ον σίτον, καὶ σαφυλὴν ἐπὶ λόφων. Τὴν πρωίαν μιᾶς τῶν
 ἡμερῶν παρετήρησαν μέγα πλῆθος ἀκατίων τῶν αὐτοχθό-
 νων, τοὺς ὁποίους προσεκάλεσαν διὰ σημείων νὰ πλησιά-
 σωσι φιλικῶς. Οἱ ἄγριοι ἦσαν ἄσχημοι, μαῦροι, μὲ ῥυπα-
 ρὰς κόμας, μεγάλους ὀφθαλμοὺς καὶ πλατεῖα πρόσωπα.
 Ἐλθόντες δὲ πλησίον, καὶ θεωρήσαντες ἐπὶ τινὰς ζιγμὰς
 τοὺς ξένους μὲ ἔκπληξιν, ἀνεχώρησαν κωπηλατοῦντες πέ-
 ραν τῷ ἀκρωτηρίου. Ὁ Καρλσέφνης καὶ οἱ ὄπαδοί του οἱ
 κοδομήσαντες τὴν κατοικίαν των εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλπου,
 διεχείμασαν εἰς αὐτήν. Δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος χιῶν δὲν ἔπε-
 σε, καὶ τὰ κτήνη ἔμενον βοσκοντα εἰς τὴν πεδιάδα. Κατὰ
 τὰς ἀρχὰς τοῦ 1008. περὶ τὴν πρωίαν παρετήρησαν πλῆθος
 ἀκατίων ἐρχομένων ἀπὸ τὰ ΜΔ. Ἔψωσε δὲ πρὸς τοὺς ἐγχω-
 ρίους ὁ Καρλσέφνης λευκὴν ἀσπίδα εἰς σημεῖον εἰρήνης, καὶ
 ἀμέσως πλησιάσαντες ἤρχισαν τὰ ἐμπορικὰ ἀνταλλάγ-
 ματά των. Προετίμων τὸ κόκκινον ὕφασμα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ
 ἔδιδον μαλακὰ δέρματα ζῶων [algrà skinn]. "Ἦθελον ν' ἀ-
 γοράσουν καὶ ξίφη καὶ λόγχας, ἀλλ' ὁ Καρλσέφνης καὶ ὁ
 Σνόρρος ἀπηγόρευσαν τὴν πώλησιν τοιούτων ὀπλων. Ἀντὶ
 ἐνὸς μελανοῦ δέρματος, ἐλάμβανον μιᾶς σπιθαμῆς πλατεῖαν
 ἔρυθρὰν ταινίαν, τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἔδενον περὶ τὴν κεφα-

λήν των. Ἐνταλλάγματα ἐξηκολούθησαν ἐπὶ τινα καιρὸν τοιουτοτρόπως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ κόκκινον ὕφασμα ἤρχισε νὰ ἐλαττοῦται, οἱ Σκανδιναβοὶ ἤρχισαν νὰ κόπτουν αὐτὸ εἰς στενὰς ταινίας, ἐνὸς δακτύλου πλάτος ἐχούσας καὶ οἱ Σκρελίγγοι ἠγόραζον καὶ αὐτὰς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ ὡς καὶ τὰς πλατείας. Ὁ Καρλσέφνης διέταξε τὰς γυναῖκας νὰ φέρουν ζωμὴν γάλατος, καὶ τὸ ποτὸν τοῦτο τόσον ἤρρεσεν εἰς τοὺς Σκρελίγγους, ὥστε ἤρχισαν νὰ προτιμοῦν τὸ γάλα ἀφ' ὅλα ὅσα τοῖς ἐπώλουν οἱ Σκανδιναβοί, κ' ἐπρόσφερον τὰ δέρματα καὶ ἄλλα ἀνταλλαγῆς εἶδη δὲ ν' ἀγοράσουν αὐτό. Ἐν ᾧ ἦσαν περὶ τὸ ἐμπόριον τοῦτο ἐνησχολημένοι, ταῦρος τὸν ὁποῖον ὁ Καρσλέφνης εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ, ἐξελθὼν τοῦ δάσους, ἤρχισε νὰ μυκᾶται σφοδρῶς. Τοσοῦτον δ' ἐξέπληξεν ἡ φωνή του τοὺς Σκρελίγγους, ὥσε ῥίφθentes εἰς τὰ πλοιάρια των, ἔφυγον ταχέως πρὸς μεσημβρίαν. Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἡ σύζυγος τοῦ Καρλσέφνου Γυδρίδα ἐγέννησεν υἱὸν καὶ τὸν ὠνόμασε Σνορρόν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπομένου χειμῶνος οἱ Σκρελίγγοι ἦλθον πολυπληθέστεροι καὶ μετ' ἀλλαλαγμῶν, φαινόμενοι ὅτι διέκειντο ἐχθρικῶς. Ὁ Καρλσέφνης ὑψωσεν ἐρυθρὰν ἀσπίδα. καὶ τὰ δύο μέρη ἦλθον εἰς χεῖρας. Τὰ βέλη ἐπιπτον ὡς βροχή. Οἱ Σκρελίγγοι μετεχειρίζοντο κ' ἐν εἶδος σφενδόνης, συνασμένης εἰς σφαῖραν φαιᾶν, ὁμοίαν μὲ προβάτου κοιλίαν. Αὐτὴν ἤγειρον εἰς ῥάβδον, καὶ τὴν ἔρριπτον μὲ βίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Πίπτουσα δὲ ἀπετέλει μέγαν κρότον. Τρόμος κατέλαβε τοὺς Σκανδιναβοὺς, κ' ἔφευγον πρὸς τὸν ποταμὸν, ὅτε βλέπουσα αὐτοὺς φεύγοντας ἡ Φρεῦδίσα “ πῶς ! ” ἀέκραξε “ σεῖς οἱ ἀνδρείοι φεύγετ' ἐμπρὸς τῶν ἀθλίων τούτων, τοὺς ὁποίους ἔπρεπεν ὡς κτήνη νὰ σφάζετε ; ” Ἄν εἶχα ὄπλα, δὲ ἐπολέμουν καλῆτερα ἀπὸ σᾶς. ” Οἱ φυγάδες δὲν ἐπρόσεξαν εἰς τοὺς λόγους της, καὶ οὐσα ἐγγυος δὲν ἐδυνήθη νὰ τοὺς ἀκαλουθήσῃ. Τέλος ὁμως τοὺς ἐφθασεν εἰς τὸ δάσος, ὅπου ἰδοῦσα τὸ πτώμα τοῦ Θορβράνδου Σνορράσωνος, τοῦ ὁποίου λίθος εἶχε συντρίψει τὴν κεφαλὴν, καὶ εὐρούσα τὸ ξίφος του γυμνὸν παρ' αὐτὸν, τὰ ἐ-

λαβεν εἰς χεῖράς της, καὶ μὲ τὸ σῆθος γυμνὸν ἐσράφη κατὰ τῶν ἀγρίων, οἷτινες βλέποντες γυναῖκα ἔνοπλον ἐξεπλάγησαν, κ' ἐπισρέψαντες εἰς τὰ πλοιάριά των ἀνεχώρησαν, Ὁ Καρλσέφνης καὶ οἱ ὀπαδοὶ του πλησιάσαντες εἰς αὐτὴν ἀπέδωκαν ἐπαίνους εἰς τὴν γενναιότητά της, ἀλλ' ἐννοήσαντες ὅτι ἂν ἔμενον περιπλέον ἐνταῦθα ἤθελον προσβάλλεσθαι ἀδιακόπως ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπισρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Πλεύσαντες πρὸς ἀνατολὰς ἔφθασαν εἰς Στρωμφιόρδην, καὶ ὁ Καρσέφνης μ' ἐν πλοῖον ἐξακολουθήσας τὸν πλοῦν του διὰ ν' ἀναζητήσῃ τὸν Θόραλλον, ἔπλευσεν ἀρκτικῶς τῆς Κιλιάρνης, καὶ ἐκεῖθεν διευθύνθη πρὸς τ' ἀρκτικοδυτικὰ, ἀφήνων τὴν γῆν εἰς τ' ἀρισερά. Πανταχόθεν ἐφαίοντο ἀδιάκοπα δάση, τὰ δὲ ὄρη τῆς Ὀπης καὶ ὅσα ἄλλα τότε ἐφαίνοντο, ὁμοίαζον ὡς ἀποτελοῦντα μίαν μόνην μακρὰν σειράν. Διεχείμασαν εἰς Στρωμφιόρδην, καὶ τὸ ἐπόμενον ἔαρ, καθ' ὃ ὁ Σνόρρος, υἱὸς τοῦ Καρλσέφνου, ἔκλεισε τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀπέπλευσαν ἀπὸ τὴν Οὐϊνλάνδην, μὲ ἄνεμον πνέοντα ἐκ μεσημβρίας. Εἰς τὴν Μαρκλάνδην, ὅπου μετ' ὀλίγον ἔφθασαν, εὗρον πέντε Σκρελίγγους, καὶ λαβόντες δύο παῖδας ἄρρενας μεθ' ἑαυτῶν, τοὺς ἐδίδαξαν τὴν γλῶσσαν τῆς Ἀρκτου, καὶ τοὺς ἐβάπτισαν. Οἱ παῖδες οὗτοι εἶπον ὅτι ἡ μήτηρ των ὠνομάζετο Οὐέθιλδη, καὶ ὁ πατήρ των Φοβαίγης, ὅτι οἱ Σκρελλίγγοι ἐκυβερνῶντα ἀπὸ Βασιλεῖς, τῶν ὁποίων ὁ μὲν ὠνομάζετο Ἀβαλδάμων, ὁ δὲ Βαλδιδίδης, ὅτι δὲν εἶχον οἴκους εἰς τὸν τόπον των, καὶ ὁ λαὸς κατ' ἕκει εἰς σπήλαια. Ὁ Βιάρνης Γριμόλφσων ἀπεπλανήθη τῆς ὁδοῦ του μέχρι τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης, κ' ἔφθασεν εἰς μέρος, ὅπου τοσοῦτον ὑπῆρχε σκωλήκων πλήθος, ὥστε τὸ πλοῖον του ἔγινε διάβρωτον ἀπὸ τὰ ἔντομα ταῦτα. Ὀλίγοι μόνον ἐκ τοῦ πληρώματος διεσώθησαν εἰς πλοιάριον χρισμένον μὲ πίσσαν ἐλαίου Φώκης, ὡς προφυλάττουσαν ἀπὸ τοὺς σκώληκας. Ὁ Καρλσέφνης ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν του πρὸς τὴν Γρελανδίαν, κ' ἔφθασεν εἰς Ἐρικουφιόρδην.

Ἵδοιπορία τῆς Φρεϋδίσης, τοῦ Ἑλγου καὶ τοῦ Φιννβόγου. Ἀποκατάστασις τοῦ Θορφίννου εἰς Ἴσλανδίαν. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τοῦ 1011, ἔφθασεν εἰς Γρελανδίαν πλοῖον ἐκ Νορβηγίας, διοικούμενον ὑπὸ δύο ἀδελφῶν Ἰσλαυδῶν ἐξ Ἔλσφιρ-δίρου, τοῦ Ἑλγου καὶ Φιννβόγου, διαχειμασάντων εἰς Γρελανδίαν. Ἡ Φρεϋδίσα τοῖς ἐπρότεινε νὰ πλεύσωσι μετ' αὐτῆς εἰς Οὐϊνλάνδην, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ διανείμουν ἐξ ἴσου μετέπειτα τὸ προῖον τοῦ πλοῦ. Συγκατατεθέντων αὐτῶν, συνεφωνήθη ἐκάτερον πλήρωμα νὰ σύγκειται ἀπὸ τριάκοντα ῥωμαλαίους ἄνδρας ἐκτὸς τῶν γυναικῶν. Ἄλλ' ἡ Φρεϋδίσα συμπαρέλαβε κρυφίως πέντε ἄνδρας ἀκόμη. Κατὰ τὸ ἔτος 1012, ἔφθασαν εἰς Λειφοβούδιρα, ὅπου καὶ διεχείμασαν. Ἡ διαγωγή τῆς Φρεϋδίσης ἐπέφερε διχόνοιαν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν. Τότε ἡ σκληρὰ γυνὴ κατέπεισε τὸν ἄνδρα τῆς νὰ θυσιάσῃ τοὺς δύο ἀδελφοὺς μετὰ τῶν ὀπαδῶν των. Μετὰ τὴν αἰσχρὰν ταύτην δολοφονίαν ἐπέστρεψεν εἰς Γρελανδίαν, ὅπου ὁ Θορφίννος ἦτον ἕτοιμος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Νορβηγίαν, κ' ἐπερίμενεν οὐριον ἄνεμον μόνον. Τὸ πλοῖον τὸ ὁποῖον ἐκυβέρνα εἶχε φορτίον τόσον πλούσιον, ὥστε γενικῶς ἐλέγετο ὅτι ποτὲ πλουσιώτερον πλοῖον δὲν εἶχεν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν Γρελανδίαν. Ἀμα ἔπνευσεν οὐριος ἄνεμος, ὁ Θορφίννος ἀπέπλευσε, καὶ ἐλθὼν εἰς Νορβηγίαν, διεχείμασεν ἐκεῖ, κ' ἐπώλησεν ὅσα εἶδη εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ. Τὸ ἐπιὸν ἔτος, ἐνῶ ἠτοιμάζετο ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Ἴσλανδίαν, Γερμανὸς ἐκ Βρέμης ἦλθε καὶ ἠγόρασεν ἀπὸ αὐτὸν ἐν τεμάχιον ξύλου τῆς Οὐϊνλάνδης, μ ὠ σ υ ρ ο ν καλούμενον, δι' ἡμίσειαν λίτραν χρυσοῦ. Ὁ Καρσέφνης μετέβη εἰς Ἴσλανδίαν τὸ ἐπόμενον ἔτος [1015], καὶ ἠγόρασεν εἰς Σκαγαφιόρδην, κατὰ τὴν βόρειον ἐπαρχίαν, τὸ μέρος καλούμενον Γλωμβόην, καὶ ἐβίωσεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ τέλους τῶν ἡμερῶν του. Μετ' αὐτὸν κατώκησεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὁ υἱὸς του Σνόρρος, ὅστις εἶχε γεννηθῆ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ὅταν ἐνυμφεῦθη ὁ Σνόρρος, ἡ μήτηρ του ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην. Ἐκεῖθεν δὲ

ἐπέστρεψε πάλιν πρὸς τὸν υἱὸν τῆς εἰς Γλομβόην, ὅπου αὐτὸς εἶχεν ἀνεγείρει Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἔζησε πολλὰ ἔτη ἀκόμῃ ὡς μοναχῇ. Ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Καρλσέρφνου κατὰγεται πολυύριθμος καὶ λαμπρὰ ἀπογονία, ἔγγονος δὲ τοῦ Σνόρρου ἐκ τῆς θυγατρὸς του Ἀλφρίδας, γεννηθεὶς τὸ ἔτος 1085, ἦτον ὁ Θόρλακος Ῥουνόλφων, Ἐπίσκοπος τῆς Σκαλχόλτης, ὁ κυρίως τὸν ἀρχαιότατον Ἰσλανδικὸν ἐκκλησιαστικὸν κώδικα συντάξας, τὸν δημοσιευθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1123. Εἶναι πιθανὸν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἐρανιστὴς καὶ τῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν περιηγήσεων εἰς Ἀμερικὴν τὰς ὁποίας ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

Γεωγραφία καὶ ὑδρογραφία.

Εἰς τὰς ἀρχαίας ταύτας παραδόσεις περιηγήσεων εὐρίσκομεν κατ' εὐτυχίαν οὐ μόνον γεωγραφικὰς, ἀλλὰ καὶ ναυτικὰς καὶ ἀστρονομικὰς εἰδήσεις, αἵτινες θέλουν μᾶς χρησιμεύσει εἰς τῶν τόπων τὸν προσδιορισμὸν. Αἱ ναυτικαὶ παρατηρήσεις, δηλαδὴ ὁ προσδιορισμὸς τῆς διευθύνσεως τῶν πλοίων καὶ τῶν ἀποστάσεων τῶν διαφόρων μερῶν, ἐκφραζόμενος εἰς ἡμέρας πλοῦ (dægr), εἶναι σπουδαῖαι εἰς ἄκρον, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὀλίγη προσοχὴ ἐδόθη εἰς αὐτὰς μέχρι τοῦδε. Καθ' ὅσα ἐξάγονται ἀπὸ τὴν Δανδνίμαν καὶ ἄλλα γεωγραφικὰ περὶ Ἰσλανδίας συγγράμματα, μία ἡμέρα πλοῦ πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ πρὸς 27 ἢ 30 μίλλια γεωγραφικὰ [δανικὰ ἢ γερμανικὰ μίλλια, πρὸς 15 τὴν μοῖραν].

Ἀπὸ τὴν νῆσον Ἐλλουλανδίαν, ὀνομασθεῖσαν μετὰ ταῦτα Δίτλα-Ἐλλουλάνδ, [LITLAHELLULAND, μικρὰ Ἐλλουλάνδη], ὁ Βιάρνης ἔφθασεν εἰς Ἐριουλφόνησον [Ἴκιγείτην, Ikigeit] τῆς Γρελανδίας μὲ σφοδρὸν Μ. Δ. ἄνεμον, πλεύσας ἡμέρας τέσσαρας. Ἡ ἀπόστασις τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ἀπὸ τὴν Νέαν Γῆν εἶναι 150 μιλίων περίπου, καὶ ἡ ἀπόστασις αὕτη συμφω-

νεῖ ἐντελῶς μὲ τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ὁ Βιάρνης διήνυσεν, ἰσθμύμενος ἀπὸ σφοδρὸν ἄνεμον. Αἱ νέαι περιγραφαὶ περιζῶσι τὴν νῆσον ταύτην ὡς συγκειμένην κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ βράχους γυμνοὺς καὶ πλατεῖς μὴ ἔχοντας οὔτε δένδρον οὔτε θάμνον κανένα, καὶ καλουμένους διὰ τοῦτο *Bargens* [γυμνοὺς]. Ἡ ἐπωνυμία αὕτη συμφωνεῖ μὲ τὴν λέξιν "Ἐλλουρ [*Hellur*], ἐκ τῆς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι Σκανδιναβοὶ παρήγαγον τοῦ τόπου τὸ ὄνομα [*Helluland*].

Ἡ *Μαρκλανδία* ἔκειτο πρὸς τὰ μεσημβρινοδυτικὰ τῆς Ἑλλουλανδίας, ἀπέχουσα τρεῖς ἡμέρας πλοῦ ἀπὸ ἐκείνην [80—90 μίλλια]. Ἡ γῆ αὕτη εἶναι ἡ *Νέα Σκωτία*, τῆς ὁποίας ἡ νεωτέρα περιγραφή συμφωνεῖ ἐντελῶς μὲ τὰς σκανδιναβικὰς παραδόσεις περὶ *Μαρκλανδίας*. "Ὁ τόπος εἶναι ἐν γένει χαμηλὸς [*low*], τὸ παραθαλάσσιον χαμηλὸν καὶ πεδινὸν [*level and low to the seaward*]. φαίνονται δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν λευκοὶ βράχοι." "Ὁ τόπος εἶναι χαμηλὸς μὲ λευκοὺς ἀμμόδεις βράχους *white sandy cliffs*, φαινομένους κυρίως ἀπὸ τὴν θάλασσαν. "Ταῦτα, λέγει ὁ *J. B. Νόρριος*, εἰς τὸν *Νεοαμερικανικὸν πρῶρον* [*J. W. Norrie New American Pilot*]. "ἄλλο δὲ σύγγραμμα περὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ ναυτικοῦ λέγει. "Εἰς τὸ παράλιον βράχοι ἐξ ἄμμου λευκοτάτης *cliffs of exceedingly white sand*." Ἐνταῦθα ἡ λέξις *level* [πεδινὸς] τοῦ ἀμερικανικοῦ θαλασσοπόρου ἀνταποκρίνεται ἐντελῶς πρὸς τὴν ἰσλανδικὴν λέξιν *slétt. Low to the seaward* [χαμηλὸς, ταπεινὸς πρὸς τὴν θάλασσαν] ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν σύντομον ἰσλανδικὴν λέξιν *òsæbratt*, αἱ δὲ λέξεις *white sandy cliffs* [λευκοὶ ἀμμόδεις βράχοι], ἐκφράζουν ὅτι αἱ ἰσλανδικαὶ *hvíttir sandar*. Ἡ *Νέα Σκωτία*, ἡ *Νέα-Βρυνσουίκη* καὶ ἡ *Κάτω Κανάδα*, κειμένη μεσογειοτέρως, καὶ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ἀρχαίας *Μαρκλανδίας*, καλύπτονται ἀπὸ μέγισα δάση.

Ἡ *Οὔνλανδία* ἔκειτο εἰς δύο ἡμερῶν ἀπόστασιν [54—60 μιλίων σχεδόν] μεσημβρινοδυτικῶς τῆς *Μαρκλανδίας*. Ἡ

ἀπόσασις ἀπὸ τὸ Σάβλον ἀκρωτήριον εἰς τὸ ἀκρωτήριον Κόδον, σημειοῦται εἰς τὰ ναυτικά συγγράμματα εἰς ὥρας 70 [52 μίλλια Μ. Δ.] περίπου. Ἡ περιγραφή τῶν παραλίων τούτων συμφωνεῖ μὲ τὴν τοῦ Βιύρνου, καὶ ἡ θέσις τῆς νήσου τῆς κειμένης πρὸς ἀνατολὴς καὶ ἀποτελούσης μετὰ τῆς χερσονήσου τῆς πρὸς τ' ἀρκτικοανατολικά ἐκτεινομένης τὸν πορθμὸν δι' οὗ ἔπλευσεν ὁ Δεῖφος, συμφωνεῖ ἐντελῶς μὲ τὴν θέσιν τῆς νήσου *Ναντυκέτης*. Οἱ Σκανδιναυοὶ εὗρον εἰς τὰ παράλια ταῦτα πολλὰ ἀβαθῆ μέρη [grunn-saefui mikit]. Οἱ νέοι θαλασσοπόροι παρετήρησαν τὸ αὐτὸ, καὶ ἀναφέρουν πολλὰς ἀμμόδεις ὑφάλους [rifs] καὶ ἄλλα ἀβαθῆ μέρη [shoals], καὶ λέγουν ὅτι ὁ πορθμὸς φαίνεται ὡς γῆ κατακλυσθεῖσα (drowned land).

Τὸ ὄνομα τῆς *Κιλιάρνης* σύγκειται ἀπὸ τὴν λέξιν *kiölr*, [τροπὶς τοῦ πλοίου], καὶ *nes* [ἀκρωτήριον]. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου μὲ τροπίδα πλοίου, ἰδίως μὲ τὰς τῶν μακρῶν πλοίων τῶν ἀρχαίων Σκανδιναυῶν. Εἶναι δὲ, ὡς φαίνεται, τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀκρωτήριον *Κόδον*, ἢ *Νωσέτ* κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, τὸ ὁποῖον κατὰ μὲν τινὰς γεωγράφους ὀνομάζει *κέρας*, κατ' ἄλλους δὲ *δρέπανον*. Οἱ Σκανδιναυοὶ εὗρον εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐρήμους χωρὶς ἵχνη ἀνθρώπου [ðraefi], καὶ μακρὰς καὶ στενὰς ὄχθας ἀμμόδεις [strandir lángr ok sandar], μορφῆς παραδόξου, καὶ τὰς ἐκάλεσαν *Φυρδυςράνδιρα*, [θανμασίας ὄχθας, ἐκ τοῦ *furda*, *θαῦμα*, καὶ *strnd*, ὄχθη]. Ἐὰς παραβάλωμεν τὴν ἀρχαίαν ταύτην περιγραφὴν τῶν παραλίων ἐκείνων μὲ νεωτέραν ἄλλην τοῦ ἀκρωτηρίου *Κόδου*, γεγραμμένην παρὰ τοῦ φιλολόγου *Ἰτσκόκου* [Hitchcock, Report on the geology of Massachusetts]. “Οἱ ἀμμόδεις λόφοι, γυμνοὶ κατὰ μέγα μέρος ἢ καὶ ἐντελῶς ἀπὸ φυτὰ καὶ δένδρα, ἐλκύνου τὴν προσοχὴν διὰ τὸ παράδοξον τοῦ χαρακτήρος των [forcibly attract the attention on account of their peculiarity]. Καθ' ὅσον προεβαίναμεν πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ ἀκρωτηρίου, ἤρξανεν ἡ ἄμμος καὶ τοῦ ἐδάφους ἡ ἀκαρπία, καὶ πολλαχοῦ

ἀν ἀπῆντα ὁ περιηγητὴς ἀφρικανὸς Βεδουίνους, ἤθελε νομίσει ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Αραβίας ἢ τῆς Δυβίας." Περιέργον φαινόμενον παρατηρούμενον ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου, ἔδωσεν ἴσως πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐπωνυμίαν του, καὶ περιγράφεται ὡς ἀκολουθῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως: " Διερχόμενος τὰς ἐρήμους τοῦ ἀκρωτηρίου, παρετήρησα ἀξιοσημείωτον φαινόμενον ὀπτικῆς ἀπάτης. Εἰς Ὁρλεανίαν ἐνόμισα ὅτι ἀνεβαίναμεν ἀνήφορον 3—4 μοιρῶν, ἀλλὰ ζυγαφίς ὀπίσω, εἶδα τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν εἶχαμεν διατρέξει ὑψουμένην καὶ αὐτὴν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἠωνίαν κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν. Δὲν ἐπιχειρίζομαι νὰ ἐξηγήσω τ' ὀπτικὸν τοῦτο φαινόμενον, παρατηρῶ δὲ μόνοι ὅτι εἶναι συγγενὲς μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Οὐμβόλδος εἶδεν εἰς τὰς Πάμπαι τῆς Ἐνεζουέλας. " Πέριξ ἡμῶν, γράφει, αἱ πεδιάδες ὅλαι ἐφαίνοντο ἀναβαίνουσαι πρὸς τὸν οὐρανόν." ὥστε τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα οἱ Σκανδιναβοὶ ἔδωσαν εἰς τὰ τρία ταῦτα παράλια Νωσσετβεῖχ, Χαθαμβεῖχ καὶ Μονομοῦβεῖχ [Nauset Beach, Chatham Beach et Monomoy Beach] εἶναι καταλληλότερα.

Τὸ μέγα ρεῦμα, gulfstream καλούμενον, ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικικοῦ, ῥέει διὰ τῆς Φλωρίδος, τῆς Κούβας, καὶ τῶν Βααρμαίων νήσων, διευθυνόμενον μετὰ ταῦτα πρὸς ἄρκτον παραλλήλως τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς ἀρκτώας Ἀμερικῆς, ὁ ποταμὸς οὗτος τοῦ ὁποίου ἡ κοίτη ἦτον ἄλλοτε, κατὰ τὰ ἰσορούμενα, πλησιεστέρα εἰς τὸ παράλιον, προξενεῖ μεγάλα ρεύματα κυρίως κατὰ τὸ μέρος ὅπου ἡ χερσόνησος τῆς Βαρνζάβλης τὸν παρεμποδίζει ῥέοντα ἐκ μεσημβρίας. Ἡ Στρωμφιόρρη τῶν παλαιῶν Σκανδιναβῶν εἶναι πιθανῶς ὁ κόλπος τῆς Βουζάρδης, καὶ ἡ Στρωμεῖα εἶναι ἡ Μάρθας ἄμπελος, [Martha's Vineyard], μὴ ὄλον ὅτι ἡ παράδοσις περὶ τῆς μεγάλης ποσοτητος τῶν αὐγῶν τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο εἰς αὐτὴν ἐφαρμόζεται μᾶλλον εἰς τὴν νῆσον ἣτις κεῖται κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ τῆς Οὐίνευάρδης, τὴν καλουμένην διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ὠνῆσον [Egg Island].

Ἡ Κροσσάνη [Crossanes] εἶναι πιθανῶς ἡ ἄκρα Γουρνέτη [gurnet]. Ὀλίγον ἀρκτικῶς τοῦ μέρους τούτου προσωμίσθη ὁ Καρλσέφνης ἀναμφιβόλως ὅταν ἀνεκάλυψε τὴν σειρὰν τῶν ὀρέων, ἤτις, ὡς ὑπέθετεν, ἐξετείνετο μέχρι τοῦ τόπου ὅστις εἶχεν ὀνομασθῆ "Οπη.

Ἡ λέξις "Οπη [Hör] σημαίνει ἰσλανδιζὶ μικρὸν κόλπον σχηματισθέντα ὑπὸ ποταμοῦ ῥέοντος ἐκ τῶν ἐνδοτέρων, καὶ ἔχοντα ζόμιον πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ σημαίνει τὴν περὶ τὸν τοιοῦτον κόλπον ξηράν. Τοιοῦτος εἶναι ὁ κόλπος τῆς Μοντόπης [Mount-Hop ἢ Mont-Haup κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς], διὰ τοῦ ὁποίου ῥεεὶ ὁ ποταμὸς Τώντων, καὶ ὅστις συνεχοῦται μετὰ τὴν θάλασσαν κατὰ τὸν πορθμὸν τῆς Σεκονέτης, διὰ τοῦ ζενοῦ ἀλλὰ πλωῖμου ποταμοῦ Ηοκασσέτου.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ. ΦΤΣΙΚΗ ΙΣΟΟΡΙΑ.

Ἡ ἄμπελος [vinvidr ok vinber, ἢ σαφυλῆ] ἦτον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα αὐτοφυής. Τοῦτο διηγεῖται μετὰ θετικότητος ὁ σύγχρονος, δηλαδὴ ὁ κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα ζῶν Ἀδάμ ἐκ Βρέμης, ὅχι, ὡς λέγει, ἐκ συμπερασμῶν, ἀλλὰ κατὰ πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ Δανοῦς, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Σβεῖννον Ἐξρίδσονα, ἀνεψιὸν τοῦ Κανύτου. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι τὴν σήμερον ἡ ἄμπελος φύεται ἀφθόνως εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Ὁ σῖτος ἦτον αὐτοφυής καὶ αὐτὸς [sjálfsánir hveitir-akrar]. Οἱ μετὰ ταῦτα ἐλθόντες Εὐρωπαῖοι, εὗρον εἰς τὸν τόπον τοῦτον Ἀραβόσιτον, καλούμενον ἐκεῖ Ἰνδικὸν σῖτον, αὐτομάτως φυόμενον, καὶ συναγόμενον εἰς ὑπογείους τρύπας ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες τὸν μετεχειρίζοντο ὡς πρωτίστην τροφήν των. Εἰς τὴν χλόην τῆς νήσου, τῆς παρακειμένης εἰς τὴν Κιλιάρνην εὕρισκετο μελιτόδροσος [miélat], ὡς εὕρισκεται καὶ τὴν σήμερον.

Τὸ μώσυρον [mausur], ξύλον καλλωνῆς ἐξόχου, ἀνήκον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ εἶδος τῆς ἐρυθρᾶς ἢ τῆς

σακχαρίας δρυός τὸ ὁποῖον φύεται τὴν σήμερον εἰς τὸ μέρος ἐκείνο, καὶ καλεῖται πτηνοῦ ὀφθαλμὸς [bird's eye], ἢ σφένδαμνος λουλώδης [curled maple]. Τὸ ξύλον τοῦτο ἐχρησίμευε τότε καὶ εἰς ναυπηγίαν.

Τὸ δάσος περιεῖχε μέγαν ἀριθμὸν ζώων παντὸς εἶδους, κ' ἐκατοίκησαν τὸ μέρος τοῦτο οἱ Ἴνδοι διὰ τὴν ἀφθοίαν τῆς θήρας. Τὴν σήμερον τὸ μέγιστον μέρος τῶν δασῶν κατεκόπη καὶ τὰ ζῶα ἀπεσύρθησαν ἀλλαχοῦ. Τὰ δὲ σιμῶρια δέρματα [safvali], τὰ ὁποῖα δι' ἀνταλλαγῶν ἔλαβον οἱ Σκανδιναβοὶ ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας, εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη ἐν τῶν πρωτίστων ἄρθρων τοῦ ἐμπορίου ἐκείνου τοῦ μέρους.

Αἱ παρακείμενοι νῆσοι εἶχον πλῆθος πτηνῶν, καὶ ἰδίως ἀπήνησαν εἰς αὐτὰς οἱ Σκανδιναβοὶ μέγαν ἀριθμὸν νησσῶν φαρνεσιῶν [aedr], ἐκ τῶν ὁποίων πάμπολλοι εὐρίσκονται ἐκεῖ ἀκόμη σήμερον. Ἐκ τούτων καὶ πολλαὶ τῶν νήσων τούτων ὠνομάσθησαν Ὠόνησοι [Egg Islands].

Οἱ ποταμοὶ ἦσαν ἰχθυοφόροι, καὶ ἰδίως περιεῖχον ἀρίζους σαλμασίους [saumons, lax]. Ὅμοίως καὶ τὰ παράλια ἔβριθον ἰχθύων, ὥστε οἱ Σκανδιναβοὶ σκάπτοντες πλησίον τῆς θαλάσσης λάκκους, τοὺς ὁποίους ἐγέμιζεν ἡ θάλασσα πλημμυρούσα, τοὺς εὕρισκον πλήρεις εἶδους σαλμασιῶν, καλουμένων φελτάνων [helgir fisear], ὅταν τὰ κύματα ἀπεσύροντο. Εἰς τὴν ἀκτὴν πολλάκις συνέπεσε ἢ ἀλιεύσῃσι κήτη, καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ ἐκ τῶν λεγομένων φυσάλων [reidr]. Αἱ σημεριναὶ περιγραφαὶ ἀναφέρουν ὁμοίως ὅτι ὅλοι οἱ ποταμοὶ, καὶ τὰ παράλια τοῦ τόπου τούτου ἔχουν παντοῖου εἶδους ἰχθεῖς, καὶ ἰδίως σαλμασίους οἱ ποταμοὶ, καὶ τὰ παράλια φελτάνας. Πρὸ ὀλίγου δὲ ἀκόμη ἡ ἀλιεία τοῦ κήτους ἀπετέλει ἓνα τῶν πρωτίστων βιομηχανίας κλάδων εἰς τὸν τόπον, καὶ ἰδίως εἰς τὰς παρακειμένας νήσους. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐκ τούτου προήλθε καὶ ἡ ἐπωνυμία ξηρονήσου τινὸς κειμένης πλησίον τῆς ἀκτῆς, καὶ καλουμένης Βράχος κήτους [Whale Rock].

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ. Ἐκτὸς τῶν ναυτικῶν καὶ γεωγραφικῶν σημειώσεων τὰς ὁποίας περιέχουν τ' ἀρχαῖα ἐκεῖνα χειρόγραφα, ἀπαντῶμεν εἰς ἕν αὐτῶν καὶ σημειώσιν τινα ἰδίως ἀστρονομικὴν, ὅτι ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ ἦσαν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὀλιγώτερον ἄνισοι ἀφ' ὅ,τι εἶναι εἰς τὴν Γρελανδίαν ἢ εἰς τὴν Ἰσλάνδαν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν βραχυτέραν ἡμέραν ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν εἰς τὰς $7\frac{1}{2}$ καὶ ἔδυνεν εἰς τὰς $4\frac{1}{2}$ [söl hafdi þar eyktarstad ok dagmátastad um skamdegi], ὥστε ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας ἦτον ἑννέα ὥρων. Κατὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην ὁ τόπος ἔκειτο εἰς τὴν $41^{\circ} 24' 10''$ Β. Πλάτους· τὸ Σεικοννέτον ἀκρωτήριο καὶ τὸ μεσημβρινὸν ἀκρωτήριο τῆς νήσου Κοναννικύτης, κεῖνται εἰς $41^{\circ} 26'$ Β. Π. καὶ τὸ ἀκρωτήριο Ἰουδιθ, εἰς $41^{\circ} 23'$. Τὰ τρία ταῦτα ἀκρωτήρια κλείουν τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῆς Μωντόπης [Mount-Hope-Bay], τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν Ὀψουάτην [Hopsvatn]. Καὶ ἡ ἀστρονομικὴ λοιπὸν αὕτη παρατήρησις ἐπικυροῖ ἐντελῶς ὅσα ἀνωτέρω περὶ τῆς ταυτότητος τῶν τόπων ἐρρήθησαν.

Ἀνακάλυψις τῶν μεσημβρινῶν μερῶν. Τὸ ἀπόσπασμα τὸ ὁποῖον ὁ Θορβάλδος Ἐρίξων εἶχε πέμψει κατὰ τὰ 1003 ἀπὸ τὰ Δειφοβούδιρα διὰ τὴν ἐξιχνίασιν τὰ μεσημβρινὰ παράλια, ἐπέστρεψε μετὰ τεσσάρων ἢ πέντε μηνῶν πλοῦν, κ' ἐπεσκέφθη πιθανῶς τὰ παράλια τῆς Κοννετικύτης, τοῦ Νεοβοράκου, τῆς Νεογεργσίας, τῆς Δελαβάρης καὶ τῆς Μαρυλανδίας. Ἡ ἀρχαία περιγραφή τῶν τόπων τούτων συνάδει ἐντελῶς μὲ τὴν τῶν νεωτέρων.

Διαμονὴ τοῦ Ἄρου Μάρσονος εἰς τὴν μεγάλην Ἰρλανδίαν. Οἱ παλαιοὶ Ἐσκιμῶς κατέκουν εἰς μέρη πολὺ μεσημβρινώτερα ἀπὸ τοὺς σημερινούς, ὡς τοῦτο βεβαιοῦται καὶ ἀπὸ τ' ἀρχαῖα ἐκεῖνα ἀπομνημονεύματα, καὶ ἀπὸ σκέλεθρα εὐρεθέντα εἰς μεσημβρινούς τόπους. Ἄλλ' ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ἀξία ἀκριβεστερας ἐρεύνης. Ἀπέναντι τοῦ τόπου ὅπου κατέκουν οἱ Ἐσκιμῶς, καὶ πλησίον τῆς Οὐϊλανδίας ὑπῆρχε τόπος κατοικούμενος ἀπὸ ἀνθρώπους ἐνδεδυμένους, καθ' ἃ διηγούνται οἱ Δανοὶ, λευ-

καὶ ἐνδύματα, φέροντας ῥάβδους μὲ λωρία ὑφάσματος εἰς τὴν ἄκραν, καὶ λαλοῦντας μεγαλοφώνως. Ὁ γράφων περὶ αὐτῶν ἀρχαῖος συγγραφεὺς νομίζει ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἦτον ἢ παλαιὰ Οὐϊτραμαννλανδία [γῆ τῶν λευκῶν ἀνθρώπων] ἢ ἄλλως καλουμένη Μεγάλη Ἰρλάνδα [Iceland it Mikla], τὸ μέρος πιθανῶς τῆς ἀρκτώας Ἀμερικῆς, τὸ ἐκτεινόμενον εἰς μεσημβρίαν τοῦ κόλπου τῆς Σεσαπέικης, καὶ περιέχον τὴν ἀρκτῶαν καὶ μεσημβρινὴν Καρολίαν, τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Φλωρίδαν. Πυρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τοῖς λεγομένοις Σαβανοῖς (Shawanos), οὔτινες πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ἀποδημήσαντες ἀπὸ τὴν Φλωρίδαν κατοικοῦν ἤδη τὴν πολιτείαν τοῦ Ὀίου, σῶζεται ἢ περιέργως παράδοσις ὅτι ἡ Φλωρίδα κατεκρεῖτο ἄλλοτε ἀπὸ λαὸν λευκὸν, μεταχειριζόμενον σιδηρᾶ ἐργαλεῖα, καὶ κατὰ τὰς ἀρχαίας ἀποδείξεις ὁ λαὸς οὗτος ἦτον, φαίνεται, χριστιανικὴ ἀποικία Ἰσλανδική, μεταβάσα ἐκεῖ πρὸ τῶν 1000. Ὁ Ἄρης Μάρσων, ὁ ἰσχυρὸς ἀρχηγὸς τῶν Ρεϋκιάων τῆς Ἰσλανδίας, ῥιφθεὶς ὑπὸ ἀνέμων εἰς τὴν γῆν ταύτην κατὰ τὰ 983, ἐβαπτίσθη εἰς αὐτήν. Διηγεῖται δὲ τὴν περίστασιν ταύτην πρῶτος ὁ Ράφνος σύγχρονος τοῦ Ἄρου, ὁ ἐπικαλούμενος ναύτης τῆς Διμερικής, γνωστῆς πόλεως τῆς Ἰρλάνδας ὅπου εἶχεν ἐπὶ πολὺ διατρίψει. Ὁ περίφημος διὰ τὴν παιδείαν του Ἄρης Φρόδης, Ἰσλανδὸς, ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀρχαιοτάτης Λανδνάμας, τέταρτος ἀπόγονος τοῦ Ἄρου Μάρσονος διηγεῖται ὅτι ὁ Ἄρης ἦτον γνωστὸς εἰς Οὐϊτραμανναλάνδην [τόπον τῶν λευκῶν] ὅτι δὲν τῷ ἐπετρέπετο μὲν ν' ἀπέλθῃ ἐκεῖ, ἀλλ' ὅτι τὸν ἐσέβοντο γενικῶς ὅλοι. Τοῦτο ἐγνώριζεν ἀπὸ τὸν θεῖόν του Θορκῆλον Γελλέρσωνα, τοῦ ὁποίου θεωρεῖ τὴν μαρτυρίαν ὡς ἀξιοπίστον, καὶ ὅστις τὸ εἶχε μάθει ἀπὸ Ἰσλανδοῦς εἰς οὓς τὸ διηγῆθη Θορφίνος ὁ Σιγύρδσων, ὁ Ἰάρλης τῶν Ὀρκάδων. Ἀποδεικνύει δὲ τοῦτο ὅτι ὑπῆρχον τότε σχέσεις μεταξὺ τῶν δυτικῶν γαιῶν, [τῶν Ὀρκάδων ἢ τῆς Ἰρλάνδας] καὶ τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁδοιπορίαι τοῦ Βιοίρνου Ἀσβράνδσωνος καὶ τοῦ Γουδλείφου Γουδλώγσωνος. Δὲν εἶναι

ἀμφιβολία ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον μέρος διετέλεσε τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς του ἡμέρας ὁ Βιοίρνης Ἀσβράνδσων, ὁ ἐπικαλούμενος Βρειδβικιγγακάπης, γνωστὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἄρκτου ὡς καταταχθεὶς μετὰ τοῦ περιφήμου λόχου τῆς Ἴσμοβούργης, τὸν ὁποῖον διώκει ὁ Παλνατόκης, καὶ ὡς πολεμήσας μετὰ τῶν Ἴομσουϊκίγγων εἰς τὴν μάχην τῆς Φυρισουάλης εἰς τὴν Σβέκιαν. Ἐξ αἰτίας σχέσεων μετὰ τῆς Θυρίδας Φρόδου, ἀδελφῆς τοῦ Σνόρρου Γόδου ἔγεινεν ἐχθρὸς τοῦ ἰσχυροῦ τούτου ἀνδρὸς, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν τόπον, ἀπέπλευσε κατὰ τὰ 999 ἐκ Ῥωσιφνης μὲ ἀπηλιώτην ἄνεμον. Ὁ δὲ Γουδλεῖφος Γουδλώγσων, ἀδελφὸς τοῦ Θορφίννου, προπάτορος τοῦ περιφήμου ἱστορικοῦ Σνόρρου Στουρλάσωνος, πλεύσας δι' ἐμπόριον εἰς Δουβλίνον, ὅτε ἀνεχώρησε πάλιν ἐκεῖθεν διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἰσλάνδαν, πλέων πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰρλάνδας κατελήφθη ἀπὸ συνεχῆ ἀπηλιώτην, ὅσιν τὸν ὤθησε πρὸς τὰ Ν. Δ. καὶ οὕτω περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους ἔφθασεν εἰς γῆν ἐκτεταμένην, ἀλλ' ἄγνωστον. Ἄμα ἔφθασε, πολλὰ ἑκατοντάδες ἰθαγενῶν ἐπελθοῦσαι, προσέβαλον, συνέλαβον κ' ἔδεσαν αὐτὸν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του, οἵτινες δὲν ἐγνώρισαν μὲν κἀνένα ἀπὸ τοὺς ἐπιδραμόντας, ἀλλ' ἀνεκάλυψαν ὅτι ἡ γλῶσσά των ὁμοιάζει ὀλίγον μὲ τὴν Ἰρλανδικήν. Ἐν τούτοις οἱ ἰθαγενεῖς συνελθόντες ἐσκέπτοντο ἀνέπρεπε νὰ θανατώσουν ἢ νὰ αἰχμαλωτίσουν μόνον τοὺς ξένους. Ἐνῶ ἡ διάσκεψις διήρκει ἀκόμη, ἐφάνη μέγα πλῆθος ἐρχόμενον, προηγούμενον ἀπὸ σημαίαν, καὶ ὀδηγούμενον ὑπὸ λευκότριχος γέροντος μορφῆς εὐγενοῦς. Οἱ ἰθαγενεῖς διακόψαντες τότε τὸ συμβουλίον των, ἀπεφάσισαν νὰ συμμορφωθῶν μετὰ τὴν ἀπόφασίν του. Ὁ νεοελθὼν οὗτος ἦτον ὁ Βιοίρνης Ἀσβράνδσων. Καλέσας τὸν Γουδλεῖφον, τὸν ὠμίλησε τὴν γλῶσσαν τῆς ἄρκτου καὶ τὸν ἐρώτησε τίς ἦτον. Μαθὼν δὲ ὅτι ἦτον Ἰσλανδὸς, τὸν ἐρώτησε περὶ τῶν γνωρίμων του εἰς τὴν Ἰσλάνδαν, καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἀγαπητῆς του Θυρίδας Φρόδου καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ της Κιαρτάνου, ὅστις κοινῶς ἐθεωρεῖτο ὡς υἱὸς του, καὶ ἦτον τότε ἰδιοκτήτης τῆς γῆς τοῦ Φρόδου. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ

ἐντόπιοι ἀνυπομόνως ἐζήτουν τὴν ἀπόφασίν του ὁ Βιοίρνης παραλαβὼν δώδεκα ἄλλους ἐκ τῶν ὀπαδῶν του ὡς συμβούλους, συνωμίλησε μετ' αὐτῶν, καὶ καλέσας τὸν Γουδλείφον, τὸν εἶπεν ὅτι οἱ ἐντόπιοι ἀνέθεντο εἰς αὐτὸν τὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς τύχης του, ὅτι τὸν ἀπέλευεν αὐτὸν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του, τὸν ἐσυμβούλευεν ὅμως ν' ἀπέλθῃ ἀμέσως, ἂν καὶ ὁ χειμὼν ἐπλησίαζε, διότι οἱ ἐντόπιοι ἦσαν κακοὶ καὶ δυσξύμβολοι, κ' ἐδύναντο νὰ νομίσουν ὅτι ἔχουν δικαιώματα ἐπὶ τῆς ζωῆς του. Τῷ ἔδωσε δὲ χρυσοῦν μὲν δακτύλιον διὰ τὴν Θυρίδαν, ξίφος δὲ διὰ τὸν Κιαρτάνον, καὶ τὸν παρῆγγελε νὰ εἰπῇ εἰς τοὺς φίλους του νὰ μὴν ἔλθουν νὰ τὸν ἰδοῦν, διότι ἦτον γέρον καὶ δὲν ἤθελε ζῆσει πολὺ πλεον, διότι ὁ τόπος ἦτον ἐκτεταμένος καὶ δὲν εἶχε πολλοὺς λιμένας, καὶ διότι οἱ ξένοι ἐθεωροῦντο πάντοτε ὡς ἐχθροὶ ἀπὸ τοὺς αὐτόχθονας. Ὁ Γουδλείφος ἐπανελθὼν εἰς τὸ Δουβλίνον ὅπου διεχείμασε, καὶ ἐκείθεν ἐλθὼν εἰς Ἰσλάνδαν παρέδωσε τὰ δῶρα, καὶ οὐδεὶς ἔμεινεν ἀμφιβάλλον ὅτι ὁ ἀνὴρ τὸν ὁποῖον εἶδεν ἦτον ὁ Βιοίρνης Ἀσβράνδσων.

Ὁδοιπορία τοῦ ἐπισκόπου Ἐρίκου εἰς Οὐινλάνδην. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς βέβαιον ὅτι αἱ μεταξὺ Γρελανδίας καὶ Οὐινλανδίας σχέσεις ἐξηκολούθουν ἐπὶ πολὺ ἀκόμη μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, μ' ὅλον ὅτι τ' ἀρχαῖα χειρόγραφα ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς Γρελανδίας, δὲν ἀναφέρουν τίποτε ῥητῶς περὶ τούτου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἐρικός τῆς Γρελανδίας ἐπιθυμῶν νὰ προσελκύσῃ ἢ νὰ ζηρήξῃ τοὺς ἀποίκους εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἔφθασεν εἰς Οὐινλάνδην περὶ τὰ 1121. Δὲν γνωρίζομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁδοιπορίας του, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκφράσεων τῆς διηγήσεως φαίνεται ὅτι ἔφθασεν εἰς Οὐινλάνδην, ὅπου φαίνεται ὅτι καὶ ἔμεινεν. Ἡ ὁδοιπορία του τοῦλάχιστον εἶναι νέα ἀπόδειξις ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν δύο τούτων μερῶν σχέσεις διετηρήθησαν.

Ἀνακάλυψεις εἰς τὰ ἀρκτῶα μέρη τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ ἀρχαιότατον συμβὰν τοιαύτης φύσεως περὶ τοῦ ὁποῖου ὀμιλοῦν τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, εἶναι ὁ ἔκ-

πλους ιερέων τινῶν τῆς ἐπισκοπῆς Γαρδάρας εἰς Γρελανδίαν, κατὰ τὰ 1266, ἐπὶ σκοπῶ ἀνακαλύψεων εἰς τὴν ἄρκτώαν Ἀμερικὴν. Πραγματεύεται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἱερέως τινος καλουμένου Ἀλλδόρου, πρὸς ἕτερον, Ἀριάλδον καλούμενον, ὅστις κατοικῶν πρότερον εἰς Γρελανδίαν, διωρίσθη μετὰ ταῦτα ἐφημέριος τοῦ βασιλέως τῆς Νορβηγίας Μάγνου Λαγαβαιτέρου. Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ὅλοι οἱ ὀπωσοῦν ἐξέχοντες ἄνδρες τῆς Γρελανδίας εἶχον ιδιόκτητα πλοῖα διὰ νὰ πλέουν τὸ θέρος εἰς τὴν ἄρκτον δι' ἁλιεῖαν ἢ θῆραν, ἐκάλουν δὲ τ' ἄρκτικὰ ἐκείνα μέρη Nordrsetur, καὶ οἱ κοινότεροί των σταθμοὶ ἦσαν ἡ Γ ρ ε ι π ἄ ρ η καὶ ἡ Κ ρ ο κ ο φ ι α ρ δ α ρ ε ῖ δ η [Greipar, Kroksfiardarheidi]. Ὅπρῳτος τῶν σταθμῶν τούτων φαίνεται ὅτι ἔκειτο μεσημβρινῶς τοῦ Δίσκου. Ἀλλὰ ῥουνικὴ πέτρα εὑρεθεῖσα κατὰ τὰ 1824 εἰς τὴν νῆσον Κιγγικτορσοάκην, 72° 55' π. β. , ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Γρελανδοὶ ἔπλεον εἰς μέρη πολὺ τοῦ Δίσκου ἄρκτικώτερα. Ὁ δεῦτερος τῶν δύο σταθμῶν ἔκειτο ἄρκτικώτερον τοῦ πρώτου. Οἱ δὲ ἱερεῖς περὶ ὧν ἀνεφέρμεν συνέλαβον τὸν σκοπὸν νὰ ἐξιχνιάσουν τὰ μέρη ὅσα ἔκειντο βορειότερον τῶν μέχρις ἐκείνου γνωστῶν καὶ βορειότερον ἐπομένως καὶ τοῦ δευτέρου σταθμοῦ, ὅστις ἦτον ὁ θερεινὸς [setur]. Ἀποπλεύσαντες ἀπὸ τὸν σταθμὸν τούτον, κατελήφθησαν ἀπο νότιον ἄνεμον τόσον σφοδρὸν καὶ τοιαύτην ὀμίχλην, ὥστε ἀφέθησαν εἰς τὸν ἄνεμον, καὶ ὅτε ὁ οὐρανὸς αἰθρίασεν, εἶδον ἐμπρὸς ταν πληθὸς νήσων κεκαλυμμένων ἀπὸ φῶκας, λευκὰς ἄρκτους καὶ κήτη. Προχωρήσαντες δὲ εἰς τὸν κόλπον, εἶδον πρὸς μεσημβρίαν πάγους καλύπτοντας τὸν ὀρίζοντα ἐφ' ὅσον ἡ ὄρασις ἐξετείνεται. Ἀπὸ τινὰ δείγματα ἐνόησαν ὅτι ὁ τόπος κατωκεῖτο ἄλλοτε ἀπὸ Σκρελλίγγους, ἀλλ' αἱ ἄρκτοι τοὺς ἐμπόδισαν ν' ἀποβιβασθοῦν. Ἐπιστρέφοντες δὲ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνεκάλυσαν πάλιν ἕχνη Σκρελλίγγων ἐπὶ τινων νήσων πρὸς μεσημβρίαν ὄρους τὸ ὁποῖον ὠνόμασαν [SNIOFELL, ὄρος χιόνος]. Τὴν δ' ἡμέραν τοῦ ἁγ. Ἰακώβου, ἐξηκολούθουν κωπηλατοῦντες ὁλόκληρον ἡμέραν πρὸς μεσημ-

βρίαν τῆς Κροκοφιαρδαρείδης. Τὴν γύκτα ἐπάγωνεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ἀλλ' ὁ ἥλιος ἦτον πάντοτε, ἡμέραν καὶ νύκτα ἐπάνω τοῦ ὀρίζοντος, καὶ τὴν μὲν μεσημβρίαν ἐφαίνετο πρὸς νότον, τόσον ὀλίγον ὑψωμένος ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, ὥστε ὁ κείμενος ἐκτάδην εἰς τὸ κατὰστρωμα πλοίου ἐξήρους, εἶχε τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον ἀπὸ τὴν σκιὰν τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου. Τὸ δὲ μεσονύκτιον ὁ ἥλιος ἦτον τοσοῦτον ὑψωμένος, ὅσον εἰς τὴν Γρελανδικὴν ἀποικίαν των ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὴν ὑψηλοτέραν του θέσιν πρὸς τ' ἄρκτικοδυτικά. Ἐκεῖθεν ἐπέστρεψαν εἰς Γαρδάρην.

Τὴν Κροκοφιαρδαρείδην ἐπεσκέπτοντο οἱ Γρελανδοὶ τακτικῶς, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω. Τ' ὄνομά της δεικνύει ὅτι ὁ κόλπος οὗτος περιεκυκλοῦτο ἀπὸ γυμνὰς κορυφᾶς [heidi], κατὰ δὲ τὰς περιγραφὰς τῶν τότε περιηγητῶν, φαίνεται ὅτι ὁ κόλπος οὗτος εἶχε μεγάλην ἔκτασιν, καὶ ὁ διάπλους του ἀπῆται ἡμέρας πολλάς. Οὕτως εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ πλεύσαντες εἰς τὸν κόλπον ἢ τὸν πορθμὸν τοῦτον, διέβησαν δι' αὐτοῦ εἰς ἄλλην θάλασσαν καὶ εἰς κόλπον ἐνδότερον, καὶ ὅτι μετὰ πολλὰς ἡμέρας μόνον ἐπέστρεψαν. Ὅσον δὲ περὶ τῶν παρατηρήσεων τῶν γενομένων κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγ. Ἰακώβου, ἐκ τῆς πρώτης δὲν δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν ἀσφαλές τι συμπέρασμα, διότι μὴ γνωρίζοντες τὸ βάθος τοῦ πλοίου, ἢ μᾶλλον τὸ τῆς θέσεως ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἔκειτο, οὐδὲ τὸ ὕψος τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοιαρίου, δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν οὐδὲ τὴν γωνίαν, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτιζε τὸ χεῖλος αὐτοῦ μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἤτις ἤθελεν εἶσθαι ἢ τῆς ὑψώσεως τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς 25 Ἰουλίου, ἡμέρας τοῦ ἀγίου Ἰακώβου. Ἄν ὑποθέσωμεν, ὡς πιθανὸν, ὅτι ἡ γωνία αὕτη ἦτον 33°, ὁ τόπος ὅπου εὐρίσκοντο ἔκειτο εἰς τὴν 75° β. π. Τοῦλάχιστον δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ ἦτον ἀμβλυτέρα, καὶ ἐπομένως τὸ μέρος δὲν ἦτον μεσημβρινιώτερον. Τὸ ἐκ τῆς δευτέρας παρατηρήσεως συμπέρασμα εἶναι θετικώτερον. Κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα τὴν 25ην Ἰουλίου

ἡ κλίσις τοῦ ἡλίου ἦτον = +17° 54'.

ἡ γωνία τῆς ἐκλειπτικῆς = $+ 23^{\circ} 32'$.

Ἐάν ἡ ἀποικία καὶ ἰδίως ἡ ἐπισκοπικὴ καθέδρα τῆς Γαρδάρης ἔκειτο πρὸς ἄρκτον τοῦ κόλπου τοῦ Ἰγαλικοῦ, ὅπου σῶζονται ἐρείπια μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πολλῶν ἄλλων οἰκοδομῶν, ἐπομένως εἰς $60^{\circ} 55'$ β. π., τὸ ὕψος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ μέρος τοῦτο πρὸς τ' ἀρκτικοδυτικὰ, εἶναι κατὰ τὸ θερεινὸν ἡλιοστάσιον, γωνίας $3^{\circ} 40'$, καὶ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἡλίου κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς ἡμέρας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, εἰς τὴν παράλληλον τῶν $75^{\circ} 46'$, τὴν διερχομένην ὀλίγον ἀρκτικώτερον τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βάρρου [Barrow], ὅστις κεῖται εἰς τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὸν πορθμὸν τοῦ Οὐελλιγκτῶνος, ἢ πλησίον αὐτοῦ. Ὡσεὶ ὁ πλοῦς τῶν Γρελανδῶν ἱερέων συμπίπτει ἐντελῶς μὲ τὰς νεωστὶ γενομένας περιουσίας, τῶν ὁποίων μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας προσδιώρισαν τὰς γεωγραφικὰς ἀποστάσεις ὁ Γουιλέλμος Πάρρης, Ἰωάννης Ρῶς, Ἰάκωβος Κλάρκιος Ρῶς, καὶ πολλοὶ ἄλλοι τολμηροὶ καὶ ριψοκίνδυνοὶ Ἀγγλοι.

Νέα ἀνακάλυψις τῆς Νέας γῆς ὑπὸ τῶν Ἰσλανδῶν. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη χρεωστῆται ἰδίως εἰς τοὺς Ἰσλανδοὺς ἱερεῖς Ἀδαλβράνδην καὶ Θορβάλδον Ἐλγάσωνα, γνωστοὺς εἰς τὴν ἰστορίαν τοῦ τόπου των ὡς συμμετασχόντας εἰς τὰς ἐριδας τὰς μεταξὺ τοῦ Βασιλέως τῆς Νορβηγίας Ἐρίκου Πραισεαδέρου [Præstehader, ἐχθροῦ τῶν ἱερέων] καὶ τοῦ κλήρου, τὰς ὁποίας ὑπέθρεψεν εἰς Ἰσλάνδαν ἰδίως ὁ διοικητῆς Ράφνος Ὀδσων καὶ ὁ Ἀρνης Θορλίξων, ἐπίσκοπος τῆς Σκολιάτης. Οἱ σύγχρονοι διηγοῦνται μόνον συντόμως ὅτι κατὰ τὰ 1285 οἱ ῥηθέντες ἱερεῖς ἀνεκάλυψαν δυτικῶς τῆς Ἰσλάνδας νέαν τινα γῆν [fundu nyia land]. Μετὰ τινα ἔτη διαταχθεὶς ὁ Λανδα Ρύλφος ὑπὸ τοῦ Ἐρίκου, μετέβη ἐκ Νορβηγίας εἰς Ἰσλάνδαν διὰ τὴν περιοδεύσῃ εἰς τὸν νέον τοῦτον τόπον. Τὸ μέρος τοῦτο εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ σήμερον καλούμενον Νέα γῆ [Newfoundland].

Περιοδεία εἰς Μαρκλάνδην κατὰ τὰ 1347. Αἱ ἔσχαται περὶ Ἀμερικῆς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας,

περιέχουν τὰ παλαιὰ χειρόγραφα, πραγματεύονται περὶ ὁδοιπορίας δεκαεπτὰ ἀνθρώπων πλευσάντων εἰς ἓν πλοῖον ἐκ Γρελανδίας εἰς Μαρκλανδίαν, ἐπὶ σκοπῶ, φαίνεται, νὰ λάβουν ξύλα καὶ ἄλλα τινὰ εἶδη ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον. Ἐπιζυρέφον, τὸ πλοῖον παρεσύρθη ἀπὸ τρικυμίας, καὶ ἀπολέσαν τὰς ἀγκύρας του, ἔφθασεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Στωρμφιόρδης πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἰσλάνδας. Κατὰ τὴν σύντομον ἔκθεσιν τῆς ὁδοιπορίας ταύτης, γραφείσαν μετὰ ἑννέα ἔτη, φαίνεται ὅτι αἱ μεταξὺ Γρελανδίας καὶ Ἀμερικῆς σχέσεις ἐξηκολούθουν ἀκόμη, διότι εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται ῥητῶς ὅτι τὸ πλοῖον ἐπῆγεν εἰς Μαρκλανδίαν, θεωρουμένην ὡς τόπον γνωστὸν καὶ τὸν ὁποῖον συνεχῶς ἐπεσκέπτοντο τὰ Γρελανδικὰ πλοῖα.

Ἀφοῦ διετρέξαμεν τὰς ἀναμφισβητήτους ταύτας ἀποδείξεις, δὲν διζύζομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἱστορικὴν ἀλήθειαν πλέον ὅτι κατὰ τὸν 10ον καὶ 11ον αἰῶνα οἱ παλαιοὶ Σκανδιναυοὶ ἀνεκάλυψαν μέγα μέρος τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς, καὶ ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν δύο τούτων τῶν σχέσεις διετηρήθησαν καὶ κατὰ τοὺς ἐπομένους αἰῶνας. Ἡ ἀλήθεια αὕτη φαίνεται ἀναμφισβήτητος· ἀλλὰ τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα τὴν ἀποδεικνύουν, ὡς ὅλα τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα, ἔχουν τεμάχια σκοτεινὰ, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ σαφηνισθῶσι διὰ νέας ἐρεύνης καὶ νέων ἐξηγήσεων, καὶ πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ δημοσιευθοῦν τὰ πρωτότυπα χειρόγραφα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰς ἣν ἐγράφησαν, διὰ νὰ δύναται καθεὶς νὰ τὰ συμβουλευθῆ, καὶ νὰ κρίνῃ μόνος του ἂν καλῶς ἐξηγήθησαν.

Ὅσον δὲ περὶ τῶν ἀρχαίων λειψάνων τὰ ὁποῖα εὑρεθέντα εἰς Μασσασουσέτην καὶ εἰς Ῥοδόνησον [Rhode-Island,] ἀποδίδονται εἰς Σκανδιναβικὰς ἀποικίας εἰς τὰ μέρη ταῦτα, πρὸς ἃ διευθύνοντο αἱ πρῶται πρὸς Ἀμερικὴν περιοδεῖαι, περὶ αὐτῶν ἐγράφη σύγγραμμα ἰδιαίτερον, ἐπιγραφόμενον Ἀμερικανικαὶ ἀρχαιότητες [antiquitates Americanæ.] Περὶ τοῦ ζητήματος δὲ τούτου θέλει ἐξακολουθήσει τὰ ἐρεῦνας τῆς καὶ ἡ ἐφορεία τῆς ἀρχαιολογικῆς

164. ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ ΤΩΝ

ἑταιρίας τῆς Ἄρκτου, ἐξετάζουσα τὴν προκολόμβιον τῆς Ἀμερικῆς ἰσορίαν. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν τῆς ὡς καὶ ὅλαι αἱ ἐξηγήσεις τῶν σκοτεινῶν τεμαχίων τῶν ἀρχαίων ἐκείνων χειρογράφων θέλουν δημοσιευθῆ εἰς τὰ πρακτικά καὶ τ' ἀπομνημονεύματα τῆς ἑταιρίας.

Π Ε Ρ Ι Η Γ Η Σ Ε Ι Σ .

Ο Δ Ο Ι Π Ο Ρ Ι Κ Η Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Η .

Ἐκ τῆς Γαλατίας, τὴν 10 Ἰουνίου 1839.

Φίλοι μου!

Τὴν 10 Μαΐου ἀνεχώρησα ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ χθὲς ἀφίχθην εἰς Γαλάττιον, διαπλεύσας τὸν Εὐξείνιον καὶ τὸν Δούναβιν, τὴν θάλασσαν τὴν ὁποίαν ἐτρόμαξεν ἡ ἀρχαιότης καὶ τὸν ἐνδοξότατον ποταμὸν τῆς Ἐω, τὸν ὁποῖον ἡ Ἀγγλία κολακεύει τόσον ἀπὸ τινος καιροῦ, ἐπιζητούσα κάθε τέχνασμα, διὰ νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ ῥωσικὸν κράτος.

Ἡμπορῶ νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι εἰς τὸν Εὐξείνιον δὲν ἴδον μῆτε νησιά συγκρουόμενα, μῆτε ὀμίχλην κατακαλύπτουσαν τὸν ὀρίζοντα, μῆτε αὐθάδη κύματα ζητοῦντα νὰ ὑπερπηδήσουν τὰ ὄρια τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἔθεσεν εἰς τὸ κράτος τῆς θαλάσσης. Ἄνεμος ἀπηλιώτης ἐρυτίδωνεν ἡσύχως τῶν ὑδάτων τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὸ ἀτμόπλον μας ἔτρεχε χωρὶς ἀντίστασιν, ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς κελεύθου, παραπλέον ὄχθην ταπεινὴν, σεφανομένην ἀπὸ ὄρη μικρὰ καὶ δασοσκεπῆ τὰ περισσότερα, καὶ τελειομένην εἰς ἀμμουδιὰν κατωφερῆ. Ἄργα καὶ ποῦ ἐβλέπομεν κἀνὲν μικρὸν χωρίον ἐμφωλεῦον, ὡσαν ἑκατόμιστον πτηνὸν, πλησίον τῆς παραλίας, ἡ ὁποία ἐν γένει εἶναι ἀκατοίκητος, εἴτε διὰ τὴν σέρησιν λιμένων, εἴτε διότι ἡ ἀνθρωπότης ἐκδικεῖται τὴν τυραννίαν, ἀρνούμενη νὰ πολλαπλασιασθῇ καὶ κατὰ μικρὸν ἐκλείψουσα. Μέχρι Βάρνας κἀνὲν κόλπωμα δὲν ἀπηντήσαμεν παρὰ τὸν λιμένα τοῦ Βουργάζ, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου κείται τὸ πολίχινιον φέρον τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἐπὶ τοῦ δυτικῆς ἀκρωτηρίου κείται ἡ Σωζόπολις· τὸ ἀνατολικὸν ὀνομάζεται Ἐμινὲ βουρνου,

ἴσως διότι ἐκεῖ τελειοῦται ἓνας κλάδος τοῦ Αἴμου, τὸ ὅποιον πότε Βαλκάν, πότε Ἑμινὲ Δαγὶ οἱ Τοῦρκοι ὀνομάζουσι, ἢ διότι ὁ λιμὴν προσφέρει ἄσυλον εἰς τοὺς πελαγίζομένους.

Τῇ ἐφεξῆς περὶ μεσημβρίαν, ἠγκυροβολήσαμεν πλησίον τῆς Βάρνας, τὴν ὅποιαν κατέστησε περιώνυμον ἡ τρίμηνος ἀντίστασις τῆς ἐναντίον τῶν ῥωσικῶν στρατευμάτων, πολι-
 ορκησάντων αὐτὴν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Εἶναι ἀ-
 πορίας ἄξιον, διατὶ τὰ ῥωσικὰ στρατεύματα ἐχρονотρίβησαν
 τόσον καιρὸν καὶ τόσα ἔπαθον ἐνώπιον τῆς Βάρνας. Οἱ
 Τοῦρκοι ἀτολμοὶ στρατιῶται εἰς τὰς συζύδην μάχας, ἀντέ-
 χουν μὲν ὅταν ἦναι ὀχυρωμένοι ὀπισθεν τειχῶν, διότι εἶ-
 ναι ἀφειδεῖς τῶν κατοίκων καὶ ἀπρονόητοι τοῦ μέλλοντος,
 ἀλλὰ τὰ τείχη τὰ περικυκλοῦντα τὴν ἐπιμήκη αὐτὴν πό-
 λιν εἶναι χθαμαλὰ, ἐγχαραγμένα μὲ πολεμίστρας ὁμοίας
 μὲ τὰς ἑλληνικὰς καὶ προσατευόμενα κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ
 τὰ θάλασσαν ἀπὸ τέσσαρα ἢ πέντε κανοζᾶσια· ἡ Ῥωσ-
 σία κατὰ τὸν ὑςερινὸν τῆς πόλεμον, ἔστη μὲν τὰς θριαμ-
 βευτικὰς σημαίας τῆς εἰς τὴν Ἀνδριανούπολιν, ἀλλὰ μό-
 λις τὸ τρίτον ἔτος καὶ ἀφοῦ ὑπέστη πολλὰ παθήματα, ἐνῶ
 ἡ Τουρκία μόλις προέκυπτεν ἀπὸ τοὺς κλονισμοὺς τῆς κα-
 ταστροφῆς τῶν Γιανιτζάρων, φέρουσα εἰσέτι μὲ ἀγανάκτη-
 σιν τὸν ζυγὸν τῶν νεωτερισμῶν, τὸν ὅποιον ὁ Σουλτάνος
 τῇ ἐπέβαλε, καὶ ἐκφραυλισμένη τὰ ἦθη καὶ τὴν θρη-
 σκευτικὴν τῆς πεποιθήσιν· ἡ Ῥωσσία ἐχίρειε τότε μεγα-
 λοφυοῦς στρατηγῶν, ἢ μὲ ὅλην τὴν στρατιωτικὴν τῆς ὑπερο-
 χὴν, καθυσερεῖ ὡς πρὸς ὅλας ἐκείνας τὰς ἐπισημας, τὰς ὀ-
 ποίας ἢ τειχομαχία πρὸ πάντων ἀπαιτεῖ; Ὁ πόλεμος, τὸ
 ἐπικρατοῦν συμβεβηκὸς τῶν βαρβάρων ἐποχῶν, ἀπαιτεῖ
 τῶρα τὴν συνδρομὴν ὅλων τῶν τεχνῶν καὶ ὅλων τῶν ἐπιση-
 μῶν, αἱ ὅποιαι εἰς τοῦ πολιτισμοῦ τὴν εὐκρατον ζώνην
 βλαστάνουσι. . . . ἤθελα νὰ ἐξακολουθῆσω τὰς περὶ πολέ-
 μου συνδιαλέξεις μου, ἀλλὰ βλέπω ἤδη τὸ μειδίαμα εἰς τὸ
 ζῶμα τοῦ. . . Ὁ φίλος μας, λέγει, παρῶδὲ ἐνδοξον δικηγόρον
 τῶν Παρισίων [Mauguin], ὅστις δὲν ἀνέβαινεν ἄλλοτε
 ἐπὶ τοῦ βήματος, παρὰ διὰ νὰ μετρήσῃ τὰ στρατεύματα

τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ ν' ἀπηχῆση μὲ τὴν ῥητορείαν του τὴν κλαγγὴν τῶν συγκρουομένων ζυγατέρων. . . .

Εἰς Βάρναν ἀπέβημεν διὰ ν' ἀναπνεύσωμεν ὀλίγον πρὶν κοινωρήσωμεν μὲ τὴν πόλιν, μᾶς κατέκλεισαν πρότερον εἰς ζοφερὸν ὑπόγειον, ὅπου ἔκαπνίσθημεν ὀλίγας ζιγμάς ὑπερον ὑπήγαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πασᾶ, ὅπου ὁ συνοδοιπόρος μου Δόκτωρ Μεγιέρ, συντελέσας εἰς τὸν ὀργανισμόν τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας εἰς Τουρκίαν, μὲ παρεκάλεσε νὰ χρησιμεύσω ὡς διερμηνεὺς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Πασᾶ. Μετεβίβασα μὲ πίσιν, ὅλας τὰς ὑγειονομικὰς ὁδηγίας καὶ τελευταῖον ἐξήγησα εἰς τὸν Πασᾶ, κατὰ παράκλησιν τοῦ φίλου μου, ἀπὸ ποίας ἀγαθοεργοὺς πρὸς τὸν λαόν του ὀρμᾶς κινούμενος ὁ Σουλτάνος, ἀπεφάσισε τῶν ὑγειονομείων τὴν σύστασιν, καὶ μὲ ποῖα ἤπια μέσα ἀπαιτεῖ νὰ ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις. Θέλετε ριεβαίως γελάσει, βλέποντες τὸν ἀπόμαχον συντάκτην καὶ συνήγορον τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, γινόμενον ὄργανον τῶν Σουλτανικῶν ὑψηλῶν διαταγμάτων εἰς τὴν Βάρναν.

Περιήλθομεν ὑπερον τὴν πόλιν· τὸ ὑγειονομεῖον εἶχεν ἤδη κτισθῆ, ἀλλὰ π ο ὕ φαντάζεσθε, μεταξὺ τῶν ἐλῶν τὰ ὅποια ὁ ποταμὸς Δβίνα μόρφώνει, ἐκχυνόμενος εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων εἰς Τουρκίαν εἶναι ἀτελής καὶ πολλάκις γελοία· ἀλλὰ ἐὰν δὲν προλάβῃ τῆς πανώλους τὴν ἐπιφοίτησιν, τοῦλάχιστον θέλει συντελεῖ εἰς τὴν ἀπόσβεσίν της, καὶ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις δὲν θέλει βλέπει εἰς τὸ ἐξῆς, μὲ ζωώδη ἀπάθειαν, κατασπαραττομένους τοὺς λαοὺς της. Ἡρώτησα ἐὰν εἰς Βάρναν πόλιν ἀρχιεπισκοπικὴν ὑπάρχῃ σχολεῖον μὲ ἀπεκρίθησαν ἀποφατικῶς. " Ἀλλοτε θέλω σὰς γράφει περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων δὲν ἤμπορῶ πρὸς τὸ παρὸν ν' ἀποσιωπήσω, ὅτι βαθείαν θλίψιν καὶ ἀγανάκτησιν συνησθάνθη, βλέπων ἀποσβεόμενον παντοῦ τὸ φῶς, τοῦ ὁποίου τὰ ἀπανγίσματα, πότε ἀμυδρὰ καὶ πότε φαεινότερα, καθωδήγησαν ἐν μέρος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἀπὸ τῆς Βάρνας ἀπεπλεύσαμεν 1. ὥραν μετὰ μ. καὶ

ἠκολουθήσαμεν πάλιν τὴν μονότονον Θαλασσοπορείαν μας πότε μακρυνόμενοι ἀπὸ τὴν ὄχθην καὶ ἄλλοτε πλησιάζοντες. Περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ ἡλίου μᾶς ἔδειξαν μακρόθεν ἐν σημείον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται πολίχνιον Κουζαντζέ· αὐτόθεν θέλει ἀρχίσει ἡ ἀνώρυξις διώρυγος συγκοινωνούσης μὲ τὸν Δούναβιν κατὰ τὴν πόλιν Ῥάσσοβαν. Ἡ διώρυξ αὕτη, σχεδιασθεῖσα, κατὰ κοινήν σύμπνοιαν τῶν κυβερνήσεων τῆς Ἀγγλίας καὶ Αὐστρίας, σκοπὸν ἔχει νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἰσχὺν τῆς Ῥωσσίας ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ, διασχίζοντος ὅλην τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν, δημιουργοῦσα νέον ζόμειον μεμακρυσμένον ἀπὸ τὴν Ῥωσικὴν ἐπιρροήν.

Τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα δὲν θέλουν ἀναγκάζονται ἀφεύκτως νὰ διαβαίνουν διὰ τοῦ ζομίου Σουλιμᾶ, ὑπὸ τὸ Ῥωσσικὸν κανόνιον διὰ ν' ἀναπλεύσωσι τὸν Δούναβιν, ὅταν τελειωθῇ ἡ διώρυξ. πρὸς τούτοις ὑπάρχει μέγισον κέρδος καιροῦ, ὡς πρὸς τὰ πλοῖα τὰ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενα διότι ἀπὸ Κουζαντζέ μέχρι τοῦ ζομίου Σουλιμᾶ μίλλια τοῦλάχισον 60. ἡ διώρυξ αὕτη θέλει φέροι μέγιστην τὴν μεταβολὴν ἀποσπῶσα μέγα μέρος τοῦ ἐμπορίου τοῦ Γαλατζίου, καὶ τῆς Ἰπραήλας τὰ ὁποῖα πρὸς τὸ παρὸν εἶναι τὰ γενικὰ ὑποδοχεῖα ὅλων τῶν ἐμπορευμάτων τῶν δύο ἡμίαιτονόμων ἐπαρχιών. Ἡ νύξ ἐπήλθε καὶ τὸ πρῶτ' εὐρέθημέν ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως, διαπλέοντες θάλασσαν θολερὰν ἐκ τῆς συγκράσεώς της μὲ τὰ ἄφθονα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Δούναβις περὶ τὰς ἐκβολὰς του ἀποτελεῖ Δέλτα, τοῦ ὑποίμου αἱ δύο πλευραὶ τελειοῦνται, ἡ μὲν εἰς τὸ ζόμειον τοῦ ἁγίου Γεωργίου δύσπλευσον καὶ ἀβαθές, ἡ δὲ δυτικὴ εἰς τὸ ζόμειον τοῦ Κιλιὰ λεγόμενον α]. τὸ δὲ ζόμειον τοῦ

α] Φυλλολογῶν τὴν συνθήκην τῆς Ἀνδριανουπόλεως εἶρον εἰς τὸ ἄρθρον τρίτον, ὅτι τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ῥωσσίας δύνανται εἰσερχόμενα διὰ τῶν στομιῶν τοῦ Κίλια καὶ τοῦ Σουλιμᾶ νὰ διαπλέωσιν ἐλευθέρως τὸν ποταμόν· τὸ δὲ στόμιον τοῦ ἁγίου Γεωργίου μένει ἀνοικτὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πολεμικὰ πλοῖα· εἶναι παράδοξος ἡ κηρυτομένη ἀπόλυτος ἐλευθερία τοῦ διάπλου τοῦ ἁγίου Γεωργίου, διότι ὡς

Σουλιμὰ διατέμνει τὸ Δέλτα κατὰ μέσον. Τὸ μεσαῖον τοῦτο στόμιον, διαβρέχον ἐκατέρωθεν ὄχθην ῥωσσικὴν, ἀνεπλεύσαμεν ἀφοῦ πρότερον τὸ ἀτμόπλουν μας ἐχαιρέτησε, διὰ τεσσάρων κανονοβολισμῶν τὴν ῥωσσικὴν σημαίαν, κυματίζουσαν ἐπὶ τῆς παραποτάμιας. Εἰς τὸ στόμιον τοῦτο ζητοῦν ν' ἀντιτάξουν τὴν μεταξὺ Κουζαντζέ καὶ Ῥάσσοβας διώρυγα· ἀλλὰ τί γενήσεται, ἐὰν ἡ Ῥωσσία, μ' ἐν τῶν συνήθων τῆς πηδημάτων, κατακυριεύσῃ τὰς δύο ἐπαρχίας, προετοιμασθείσας ἤδη πρὸ τόσου καιροῦ εἰς τὸν ῥωσσικὸν ζυγὸν, καὶ θέσῃ τοῦ Δουνάβεως τὸν ῥοῦν ἢ τοῦ Αἴμου τὴν ἄλυσσον, ὡς ὀροθετικὴν γραμμὴν;

Ἐνθυμείσθε τὴν παράδοξον πλὴν ἀληθῆ παράβολον τοῦ Ὀμήρου, παρομοιούντος τὸν Αἴαντα μὲ τὸ πεισματώδες ζῶον τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν μας, τὸ ὅποιον καταδιωκόμενον μὲ τὰς κραυγὰς καὶ τοὺς ῥαβδισμοὺς τῶν παιδαρίων, δὲν κάμνει ἔν βῆμα πρὶν καταφάγῃ τὸ πρὸ ποδῶν του δροσερὸν χόρτον; Φοβοῦμαι μήπως αἱ κραυγαὶ τῶν παιδαρίων ὁμοιάζουν μὲ τῆς διπλωματίας τὴν πολυθύρυσον φωνήν· εἶμεθα κράτος αὐτόνομον, καὶ ἔχομεν μέγα, κατὰ τὸ παρὸν, συμφέρον νὰ μὴ παραχθῇ ἢ ἐνεσῶσα κατάσασις τῶν πραγμάτων· ἀλλὰ δὲν βλέπω συνδυασμοὺς ἀρκετὰ ἰσχυροὺς ἀντιταττομένους, ὡς προπύργιον, ἐναντίον τῆς Ἄρκτου.

Μεταξὺ τῶν σκέψεων τούτων τὸ ἀτμόπλουν προχωρεῖ ἐντὸς τοῦ στενωποῦ, πότε ἐγγίζον τοὺς καλαμώνας τοὺς περιστοιχούντας τὸν ποταμὸν, καὶ ἄλλοτε κάμπτον τοὺς καλάμους διὰ τῶν κυμάτων, τὰ ὅποια ἡ μηχανὴ μας ἀποπέμπει εἰς τὴν ὄχθην· ἐνώπιόν μας φεύγει ἐπτοημένον πλῆθος πελεκάνων ἐρημικῶν, νησσῶν καὶ ἄλλων πτηνῶν ποταμίων, ἐκτὸς τῶν κωνώπων, οἱ ὅποιοι εἰσέβαλον ἀφάβως εἰς τὸ πλοῖόν μας, καὶ μᾶς ἐχαιρέτησαν ἤδη μὲ συχνὰ φιλήματα. Εἶναι δύσκολόν νὰ φαντασθῇ τις θέαμα πλέον ἄχαρι, πα-

ἔβεβαιώθην, ἡ μικροτέρα κανονοφόρος δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ στόμιον τοῦτο.

ρὰ τὰς δύο αὐτὰς ὄχθας, τὰς ὁποίας διατρέχομεν ἀδένδρους,
 ὑμαλὰς, ἐρήμους, συσφιγγούσας τὰ βορβορώδη νερὰ τοῦ
 Δουνάβεως, καὶ προβαλούσας σπανίως κἀμμίαν καλύβην
 ἀλιευτικὴν, ἣ κἀνένα στρατιωτικὸν κατασκήνωμα, πλησίον
 τοῦ ὁποίου ἴσταται Ρῶσσός τις στρατιώτης ἀκίνητος, καὶ
 βλέπων μὲ θαυμασμὸν τὸ πλοῖόν μας διαβαῖνον· ἀλλ' ἐντὸς
 ὀλίγου ὁ ὀρίζων μας ἀλλάζει· ἰτέαι καταπράσιναι στολί-
 ζουν τὸ παραποτάμιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκφεύγουν μελωδικὰ
 τῶν ἀηδόνων κελαδήματα, μακρόθεν ἀνυψοῦται τὸ ὄρος
 πεντάλοφον (Μπερ-τεπέ), ὁ ποταμὸς πλατύνεται, καὶ
 διατέμνων ἐλικοειδῶς τὴν γῆν, μᾶς ἀναγκάζει ν' ἀκολουθῶ
 μεν τὴν αἰωνίως μεταβαλλομένην διεύθυνσίν του. Ἐντὸς
 ὀλίγου ἀπαντῶμεν τὴν κωμόπολιν Τούλτζων, ὅπου διαμενο-
 μεν ὀλίγον καιρὸν, καὶ δεχόμεθα ἐντὸς τοῦ πλοίου τὴν ἐπί-
 σκεψιν τοῦ Δημάρχου [Ἀγιάνη] τῆς Τουρκοχριστιανικῆς
 κωμοπόλεως, ὁ ὁποῖος ἐνδεδυμένος τὴν νεωτέραν στρατιωτικὴν
 στολὴν, ἐλησμόνησε τὸ πανταλόνι καὶ μᾶς δεικνύει γυμνοὺς
 τοὺς δημογεροντικούς πόδας του. Τρεῖς ὥρας σχεδὸν μακρὰν
 τῆς Τούλτζης, πλησίον ὄχθης δασώδους, τὸ λυκαυγὲς
 μόλις μᾶς συγχωρεῖ νὰ διακρίνωμεν ἐκκλησίαν, ἀνυψω-
 θέισαν εἰς εὐγνωμοσύνην πρὸς Θεὸν, μετὰ τὴν εἰρήνην τῆς
 Ἀνδριανουπόλεως, διότι κατὰ τὴν θέσιν αὐτὴν, Ἰσάξα
 ὀνομαζομένην, διήλθον ἀπολέμως τὰ ῥωσικὰ στρατεύματα,
 ἐπὶ γεφύρας αὐτοσχεδιασθείσης ἀπὸ πλοῖα συνέζευγμένα.
 Ἡ ἐκκλησία αὕτη κατάλευκος, μεταξὺ τῆς ὠχρότητος τῆς
 περισοιχούσης κατ' αὐτὴν τὴν σιγμὴν ἀτμοσφαίρας, περι-
 εσοιχισμένη ἀπὸ ἰτέας χεούσας τὴν δακρυρροούσαν κόμην
 των εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ περικυκλωμένη ἀπὸ πολύφλοισβον
 ἐρημίαν, ἔχει τι σεμνὸν καὶ ἔνθεον· ὁμοιάζει τῶντι στρατι-
 ωτικὸν ὕμνον, ἀναπεμπόμενον εἰς τὸν Θεὸν τῶν συμπλοκῶν
 καὶ τῶν στρατευμάτων. Ἡ νύξ δὲν ἐμποδίζει τὸν πλοῦντοῦ ἀτ-
 μοκινήτου, ἐνῶ βλέπομεν προσορμώμενα τὰ λοιπὰ πλοῖα, μὴ
 τολμώντα νὰ ἀνατρέχουν τὸν Δούναβιν διὰ νυκτός. Καθ' ὅ-
 λην τὴν ποταμοπλοίαν μας ἀπαντῶμεν ἀπείρους νήας, ἐπὶ
 τῶν ὁποίων κυματεῖ ὁ κυανόλευκος τῆς Ἑλλάδος ζαυρός.

Τὸ πρῶτ' εὐρέθημεν ἀπέναντι τοῦ Γαλατζίου, πόλεως περιεχοῦσης 25,000 περίπου κατοίκους, κειμένης μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Προύτου καὶ τοῦ Σιρετιοῦ, ποταμῶν ὑποτελῶν τοῦ Δουνάβεως. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι πλείους περιεργείας ἀξία, διότι δέχεται μέρος τῶν πολυτελῶν ἀντικειμένων τὰ ὁποῖα τὸ Βουκουρέζιον καὶ τὸ Ἰάσιον ἐξοδεύουν, καὶ συγχρόνως ἀποταμιεύει καὶ ἀποστέλλει τὰ ἀναριθμητὰ γεννήματα τῶν δύο ἐπαρχιῶν. Ἡ ἀτέλεια τοῦ λιμένος, ἡ ἀρίστη τοποθεσία τῆς, τοῦ τελωνιακοῦ δασμοῦ ἢ μικρότης ἐφέλκει ἀπανταχόθεν τὸ ἐμπόριον, καθημέραν νέα ἐμπορεῖα συγκροτοῦνται, περιουσίαι ἀναφύονται νέαι, καὶ ἐνοικεῖ εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τοιαύτη δραστηριότης ἐμπορικῆ, ὥστε Ἀλεξάνδρεια τοῦ Δουνάβεως ὠνομάσθη ἀπὸ περίφημον γαιωγράφον. Δὲν πρέπει νὰ ζητήσῃ τις μῆτε οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς, μῆτε ὕδους ὁμαλὰς καὶ εὐρύθμους, ἐκ τούναντιοῦ μάλιστα ὡς πρὸς τοῦτο ἢ πόλις χωλαίνει, ἀπεκδεχομένη τὴν ἀνεγερσιν νέας πόλεως καθαρῶς καὶ κομφῆς συνεχομένης μὲ τὴν ἀρχαίαν· ἀλλὰ τὸ ἐμπόριον μαζῇ μὲ τὰ πλούτη θέλει φέρει τὴν φιλοκαλίαν, καὶ ἀπέναντι τῶν δύο καθεδρῶν, ὅπου ἡ Δαικικὴ ἀριστοκρατία εἶναι κατεσκευασμένη, θέλει ἀνεγερθῆ πόλις α) ἀνθηρὰ, χρεωστούσα τὴν γέννησίν τῆς εἰς τὸ δημοκρατικὸν ἐμπόριον. Ὁ Ἡγεμῶν τῆς Μολδαβίας Στούρζας, αἰσθάνεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶναι ὁ ὠραιότερος ἀδάμας τοῦ στέμματός του, καὶ καταβάλλει πολλὰς προσπάθειας ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς, συνιστῶν πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως νέαν πόλιν καὶ προικίζων αὐτὴν μὲ μεγαλοπρεπεῖς καθαρτήριον· ἀλλ' ἐνυπάρχει τι ἐφήμερον εἰς τὴν ὑπαρξιν τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, τὸ ὅποσον ἐμποδίζει τὴν ἀναβλάστησιν πολλῶν κοινωνικῶν ὠφελημάτων. Τὸ προσωρινὸν τοῦτο αἰσθάνομαι, εὕρισκόμενος ἤδη ἐντὸς αὐτῆς τῆς πόλεως· καὶ φαντάζομαι ὅτι οἱ ἐνοικοῦντες διὰ τῆς δρα-

α) Εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Γαλατζίου, μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Ἀνδριανουπόλεως, συνετελεσεν ἡ δραστήριος καὶ ἐπιεικὴς διοίκησις τοῦ Θεοδωρίτσα Βάλσα.

ζηριότητός των, σπεύδουν νὰ ἀρπάσουν ὠφελείας τινὰς πρὶν ὁ πόλεμος, περιοδικῶς διατρέχων τοὺς τόπους τούτους, ἐπιφέρει νέας καταστροφὰς καὶ διαστρέφει τὸν ροὺν τοῦ ἐμπορίου.

Διὰ τὴν παρακμάσῃ ἅμα γεννηθὲν τὸ Γαλάτζι, ἀρκεῖ μόνον ἡ Ῥωσσία νὰ συνοικίσῃ μικράν τινα πόλιν περὶ τὸ ζάμιον τοῦ Σουλιμᾶ, καὶ ἡ πόλις αὐτὴ γινομένη τὸ γενικὸν ἀποδοχεῖον τῶν εἰσερχομένων καὶ τῶν ἐξερχομένων ἐμπορευμάτων, θέλει ἀπορρόφήσῃ ὅλην τὴν ἐμπορικὴν ἱκμάδα τοῦ Γαλατζίου, τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον ἡ ἀνάβασις τοῦ Δουνάβεως εἶναι δυσκολωτάτη διὰ τοὺς ἀμετρήτους ἐλιγμούς του, ἀτμόπλοια εἰσέτι δὲν εἰσῆχθησαν διὰ τὴν συντέμνωσι τὸ μεταξὺ τοῦ Σουλιμᾶ καὶ Γαλατζίου διάστημα, ῥιμουλκούντα τὰ πλοῖα τὰ ὅποια συχνὰ, μόλις μετὰ 40 ἢ 50 ἡμερῶν ἐπίπογον ἀνάπλουν, προσορμίζονται εἰς Γαλάτζι. Ἡ συνθήκη τῆς Ἀνδριανουπόλεως ἐμποδίζει πρὸς τὸ παρὸν τοιοῦτον συνοικισμόν· ἀλλ' εἰς τὴν Ἐω αἰ μεταξὺ ἔθνῶν σχέσεις εἶναι ἐφήμεραι· καὶ δὲν ὑπάρχουν μυρία μέσα παρεξηγήσεως τῶν συνθηκῶν; ἡ Ῥωσσία ἠμπορεῖ ν' ἀνεγείρῃ καθαρτήριον ἀντὶ πόλεως· περὶ τὸ καθαρτήριον νὰ αὐτοσχεδιασθῇ πολίχμιον καὶ τὸ πολίχμιον νὰ καταστῇ πυρὴν ἀληθεστέρας Ἀλεξανδρείας τοῦ Δουνάβεως. Μὴν ὑπάρχοντος γενικοῦ τῶν ἔθνῶν δικαστηρίου, εἶναι ἐπόμενον ἡ ἐρμηνεία τῶν συνθηκῶν νὰ μενῇ εἰς τοὺς ἰσχυροτέρους.

“Ὅποιος δὲν ἴδεν κανένα τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῶν ποταμῶν τῆς μεγάλης ἠπείρου, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκτιμήσῃ ἀποχρώτως τὰ μεγάλα του ὠφελήματα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς τοῦ Πηνειοῦ, ἀνακυκλοῦντος ἀδόξως τὰ κύματά του μεταξὺ τῆς δουλωμένης Θεσσαλίας, δὲν ὑπάρχουν παρὰ χεῖμαρροι καὶ ρύακες, χεῖμαρροι κατασρεπτικοὶ τὸν χειμῶνα, ξηραινόμενοι κατὰ τὸ θέρους, ρύακες περικλεεῖς ὑμνηθέντες ἀπὸ τῶν ποιητῶν μας τὴν φαντασίαν, ἀλλὰ μὴ καταδεχόμενοι νὰ γονιμοποιῶσι τὴν γῆν, τὴν ὅποιαν κατ' ἐπιφάνειαν ἀροτριοῦν μὲ τὰ ὕδατά των, μήτε νὰ φέρουν ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς των ράχης τοὺς ὄδοιπόρους ἢ τοῦ ἐμπορίου τὰ

φορτώματα· ἀλλ' ἀκολουθήσατε τὸν Δούναβιν περὶ τὴν γέννησίν του, διασχίζοντα τὴν ἀνωτέραν καὶ κάτω Αὐστρίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν ὁποίαν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἑσκλαβονίαν καὶ Σερβίαν, διατεμνομένην καὶ αὐτὴν διὰ τοῦ ρεύματός του ἀπὸ τὰ Οὐγγαρικά σύνορα, ἔξερχόμενον ἀπὸ τὰ Αὐστριακὰ κράτη μόλις περὶ τὴν Ὀρσοβαν, κατὰ τὸν ῥοῦντου δεχόμενον ἀπέιρων ποταμῶν τὰ ὑπόδασμα νερὰ, διαβρέχοντα δώδεκα πόλεις Αὐστριακὰς τὰς κυριωτέρας, δέκα τουρκικὰς, καὶ διὰ τῆς ἐκροῆς του καθιζῶντα τὴν Αὐστρίαν παραθαλάσσιον τοῦ Εὐξείνου κράτος! Διὰ τοῦτο ἡ Αὐστρία, συνδεθεῖσα ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως μὲ τὴν Ῥωσσίαν, μὲ δεσμούς πολιτικῶν ἀρχῶν, εἰς τὸ ζήτημα τῆς ποταμοπλοίας τοῦ Δουνάβεως, ἀπεχωρίσθη αὐτῆς καὶ ἐπικαλουμένη τοῦ ὀρισμοῦς τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης, κηρυττούσης ἐλεύθερον τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν, συνεμάχησε μὲ τὴν Ἀγγλίαν, ἀνεπέσσε περὶ τὸ 1838 τὴν μετ' αὐτῆς, ἐμπορικὴν τῆς συνθήκην, καὶ συνωμολόγησε τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ γίνωνται δεκτὰ τὰ Ἀγγλικὰ πλοῖα ἐλευθέρως, ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς λιμένας τοῦ Δουνάβεως, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Γαλάτζιον. Εἶναι περίεργον ὅτι ἡ Αὐστρία τόσον κήδεται περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ποταμοῦ τούτου, ὥς εἰς δίδει μεγαλοδῶρος δικαιώματα ἐπὶ λιμένων μὴ ἀνηκόντων εἰς αὐτὴν· ἡ ἐλευθεριότης ἀρὰ γε αὕτη ὑποκρίπτει ἄλλας μυσικὰς συνομολογήσεις, ἧς θέτει τὰς βάσεις τριπλῆς τιος συμμαχίας μεταξὺ Τουρκίας, Αὐστρίας καὶ Ἀγγλίας τῆς ὁποίας ἡ κυριωτέρα ὀπουδὴ ἔσεται ἡ προσασία τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως;

Ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων συνθηκῶν, μυρία ἄλλα σχέδια ἀναπλάττονται ἀπὸ τοὺς δημοσιογράφους, σκοπεύοντα τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ Δουνάβεως ἀπὸ μοναδικῆν τινα ἐπιρροήν· μεταξὺ αὐτῶν τὸ περιεργότερον βεβαίως εἶναι ἡ σύσασις Παραδουναβίου τινὸς ὀμοσπονδίας, συγκροτουμένης ἀπὸ τὰς δύο Δακικὰς ἡγεμονίας, ἀπὸ τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν συζημένην εἰς Κράτος αὐτόνομον. Τὸ σχέδιον τοῦτο εἶναι μυθῶδες, διότι πρέπει γὰρ δημιουργήσῃ τις πρότερον

κράτη αὐτόνομα, καὶ νὰ πλάσῃ κοινὰ συμφέροντα καὶ ῥο-
πὰς ἰσχυρὰς, φερούσας ἀκαθέκτως τὰ κράτη ταῦτα εἰς κοι-
νὸν σύνδεσμον. Δὲν ἀρκεῖ τούτο, ἀλλὰ πρέπει ἐντὸς τῆς
ὁμοσπονδίας νὰ ἐνζᾶξῃ φρονήματα ἀπεχθῆ ἐναντίον τῆς ἐπι-
κρατείας, τὴν ὁποίαν ζητεῖ νὰ προσβάλῃ διὰ τοῦ πολι-
τικῆς τούτου οἰκοδομήματος· ἐκτὸς τῶν μικρῶν τούτων
προσκομμάτων, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι προῦπο-
θέτει ἢ πραγματοποιήσῃς τοῦ σχεδίου τὴν διάλυσιν τοῦ
Τουρκικοῦ κράτους, καὶ περίεργόν τινα ἀπάθειαν ἀπὸ μέ-
ρους τῆς Ῥωσσίας, βλεπούσης σιωπηλῶς διαφεύγουσαν τὴν
ἄγρην, τὴν ὁποίαν πρὸ τόσων ἐτῶν καταδιώκει.

Παράδοξος τῶντι συμβεβηκότων παλὶρροία! Ἐπὶ τῆς
Τουρκικῆς ἰσχύος ἢ Ῥωσσία πρώτη ἐσχεδίασε νὰ περιτρι-
γυρίσῃ τὴν Τουρκίαν ἀπὸ μικρὰ κράτη, ἡμιαυτόνομα ἢ ἀ-
νεξάρτητα· τώρα ζητοῦν νὰ ζρέψουν κατ' αὐτῆς τὸ ὄπλον
τὸ ὁποῖον ἐσφυρηλάτησε. Τόσον πτωχὸν εἶναι τὸ ὄπλοσά-
σιον τῆς πολιτικῆς, ὥστε τὰ ἴδια ἀπρηχαιωμένα ὄπλα χρῆ-
σιμεύουν εἰς ἄμυναν καὶ εἰς ἐπίθεσιν κατὰ διαφόρους περι-
στάσεις καὶ ἐποχάς!

Εὐρίσκομαι εἰς τοὺς τύπους τούτους, ἐνῶ βασιλεύει
μέγας ἐρεθισμὸς ἀναμέσον τῶν διαμαχομένων περὶ τοῦ
κράτους τοῦ Δουνάβεως συμφερόντων. Πλήθος ἄπειρον πε-
ριηγητῶν Ἄγγλων ἀναπλέει τὸν Δούναβιν, μὲ ἀκόρετον
περιέργειαν καὶ μεταξὺ αὐτῶν διατρέχουν μυρία ἀκού-
σματα, τὰ ὁποῖα ὑποτρέφει ἢ κατὰ τῶν Ῥώσων ἀντι-
ζηλία· διαδίδεται ὅτι περὶ τὸ ζῶμιον εὑρέθησαν καταβυθι-
σμένα πλοῖα ἐπὶ σκοπῶ τοῦ νὰ γίνῃ ὁ πλοῦς τοῦ ποταμοῦ
ἀδύνατος· τὸ ἀκουσμα τούτο, τὸ ὁποῖον σᾶς ἀναφέρω με-
ταξὺ πολλῶν ὡς παράδειγμα, εἶναι ψευδές.

Μεταξὺ τῆς πάλης τῆς διπλωματίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν
συμφερόντων ὑπάρχει μία ναυτιλία μικρὰ καὶ πένης, πλὴν
δραστήριος, ἀκάματος καὶ γενναία, ἢ ὁποία μόλις ἀναγεν-
νηθεῖσα ἠνδρύνθη καὶ κατὰ μικρὸν θέλει κατακτήσει, ἐλπί-
ζω, τὸ σκῆπτρον τῆς ἐμπορικῆς θαλασσοκρατίας τῆς Μαύρης
θαλάσσης. Περὶ τὸ 1838. χίλια πλοῖα προσωρμίσθησαν

εἰς Γαλάτζιον καὶ εἰς Ἰπραήλαν μεταξὺ αὐτῶν ἐνελιμενίσθησαν εἰς μόνον τὸ Γαλάτζι 214 Ἑλληνικά· ἐπομένως ἤμποροῦμεν νὰ βεβαιώσωμεν ἀδιστακτως, ὅτι περιλαμβανομένων καὶ τῶν εἰς Ἰπραίλαν καὶ εἰς ἄλλους ἀπωτέρους λιμένας προσωρισθέντων πλοίων, τὸ τέταρτον τῆς ὅλης ποταμοπλοίας συγκροτεῖται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικόν. Ἡ ναυτιλία μας μόνη δὲν ἀκμάζει κατ' αὐτὰ τὰ μέρη, ἀλλὰ καὶ Ἕλληνες πολλοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἢ εἰς τὴν Τουρκίαν, εἶναι καταστημένοι εἰς τὸ Γαλάτζι ἢ εἰς τὴν πλησιάζουσαν καὶ ἐφάμιλλον πόλιν τῆς Ἰπραίλας ἢ γλώσσά μας διαβομβεῖ εἰς τὰς ἀγυῖας καὶ εἰς τοὺς λιμένας, καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐνλοτέ ἀπατάται τις ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀποικίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ὅταν βλέπω ἀναπεπταμένας χιλίας Ἑλληνικὰς σημαίας, καὶ ἀκούω ἀντήχουσαν τὴν γλώσσάν μας, ὑπερηφανεύομαι ὡς Ἕλλην ἀλλ' ἐὰν ἤμην ξένος, καὶ ξένος ἀγνοῶν τὴν γαιωγραφικὴν μικρότητα τῆς Ἑλλάδος, ἤθελον ἐρωτήσει, ποῖον εἶναι τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ἔθνος, τὸ ὁποῖον κατακρατεῖ ποταμοπλοίαν τόσον μακρυνὴν, καὶ τὸ ὁποῖον κατοικίζει ἀπωτάτην γῆν μὲ τὴν βιομηχανίαν καὶ τοὺς κατοίκους του· ἀλλὰ περὶ τούτου θέλω σᾶς γράψαι ἰδίως. Μὲ συγχωρεῖτε πρὸς τὸ παρὸν νὰ σᾶς ἀσπασθῶ καὶ νὰ σφραγίσω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἤρχισα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, διότι πρέπει ν' ἀναπνεύσω ἀέρα ἐλευθερον, καὶ νὰ λησμονήσω τὰ δεινὰ τοῦ καθαρτηρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφυλακίσθην, καὶ τοὶ ἀθῶοι παντὸς κακουργήματος, παντὸς πλημμελήματος καὶ παντὸς πταισματος, ὅπου ὡς μόνην παρηγορίαν τῆς καθείρξεώς μου εἶχον δύο βιβλία, τοὺς συνοδοιπόρους μου, καὶ τὰς ἀκουράστους φροντίδας τοῦ ἀγαθοῦ προξένου μας Κ. Π. Ξένου.

Περ. Α.

Δ Ι Η Γ Η Μ Α Τ Α .

Ἡ ἐν Ὀστένδῃ παράφρων, καὶ Αὐτοκρατορίσσης ἕρωσ.

Α'.

Ἀφ' ὅτου βασιλεύουσιν οἱ λαοὶ ἔχουσιν ἀγροικίας ὡς εἶχον οἱ βασιλεῖς ἀγροτικὰ παλάτια. Ἡ Ὀστένδη λόγον χάριν, εἶναι ὁ ἀγροτικὸς οἶκος τῶν Βέλγων, ὡς ἦτον εἰς τὸν ΙΔ' Δουδοβίκον ἢ Βερσαλλία· ὁ ἀτμὸς φέρει τοὺς λαοὺς ἀπὸ τῆς πρωτευούσης εἰς τὰς θερινὰς αὐτῶν διατριβὰς ταχύτερον παρ' ὅ,τι ἔφερον ἄλλοτε τοὺς ἡγεμόνας τετραρρύμοι ἄμαξαι. Τὴν ἀπὸ Βρυξελλῶν εἰς Ὀστένδην ὁδὸν διανύει τις μὲ βασιλικὴν καὶ κρείττονα βασιλικῆς ταχύτητα. Οἱ δὲ ἡγεμῶν τῆς Βελγικῆς δύναται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ βραχύτερον ἔτι νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς λιμένας του, καὶ νὰ λουσθῇ λουτρὰ θαλάσσια. Ἐπισκεπτόμενος δὲ καθ' ὁδὸν τὴν Μελίνην, γνωστὴν διὰ τὰ τρίχαπτα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς της, τὴν Ἀμβέρσην, τὴν πατρίδα τοῦ Ῥυβένσου [Rubeus], τὴν Γαύδην καὶ τὴν Βρυγερσὸν, περιφήμους τὴν μὲν διὰ τοὺς ἀστούς, τὴν δὲ διὰ τοὺς κόμμητάς της, φθάνει, τὸ ἔσπερας τῆς ἡμέρας αὐτῆς καθ' ἣν ἀνεχώρησεν, εἰς Ὀστένδην, μικρὰν πλὴν ὠραίαν καὶ νεόδμητον πόλιν, μὴ ἔχουσαν μῆτε σκοπιὰν, μῆτε ἀνάκτορον, μῆτε μητρόπολιν, μῆτε μουσεῖον, ἀλλὰ περίφημον διὰ τὰς ξανθὰς γυναῖκας, καὶ ἰδίως διὰ τὰ πράσινα ὄστρεά της· Τίς τῶν γαστρονόμων τοῦ Δουδίνου, τῶν Παρισσίων ἢ τῶν Βρυξελλῶν ἀγνοεῖ τὰ ὄστρεα τῆς Ὀστένδης;

Ἡ Ὀστένδη δὲν εἶναι οὔτε λιμὴν ἐμπορίου οὔτε νεώριον πολεμικόν, εἶναι μᾶλλον πόλις ἀλιέων· δὲν βλέπεις ἐκεῖ οὔτε μακρὰ καὶ κανονοφόρα πλοῖα, οὔτε εὐρυχώρους καὶ βαθυφόρους ὀλκάδας, ἀλλ' ἀριθμεῖς τὴν κυριακὴν εἰς τὸν ὄρ-

μον της διακοσίας ἢ τριακοσίας λέμβους, ὑπερηφάνως ἐπι-
δεικνυμένας τὰ ἐκ μυραίνης [mogue] φορτία των, ὡσανεὶ
ἔφερον τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἰνδιῶν ἢ εἶχον ναύαρχόν τινα
ἐπ' αὐτῶν ὀχούμενον.

Ἡ τύχη τῶν ἀλιέων τῆς Ὀστένης ὡς καὶ ὄλων τῶν
μετερχομένων τὴν ἀλιεῖαν ναυτῶν, ἄδοξος καὶ ἀνεπικερδής,
δὲν εἶναι ὅμως καὶ κινδύνων ἄμοιρος· οἱ δὲ φοιτῶντες τὰ
ξενοδοχεῖα τοῦ Αουδίνου καὶ τῶν Παρισσίων καὶ τὰ ὄψο-
πωλεῖα τῶν Βρυξελλῶν, οἱ μάκαρες ὄλων τῶν Βασιλευου-
σῶν, ἢ μερὶς ἐκεῖνη τοῦ κυριάρχου λαοῦ ὑπὲρ ἧς ἢ ἄλλη
δουλεῖ, οἱ πλούσιοι τέλος πάντων, ἀγνοοῦσιν, ὅταν εὐ-
φραίνωνται ἐσθίοντες πρόσφατα τῆς θαλάσσης προϊόντα,
πόσοι κόποι καὶ μόχθοι παρεσκεύασαν τὸ γεῦμά των, καὶ
πόσων θυμάτων ἀντάλλαγμα εἶναι πολλάκις οἱ ῥόμβοι
καὶ οἱ ἀστακοὶ, οἱ ἀφθόνως παρατεθειμένοι ἐπὶ τῆς τραπέ-
ζης των. Ἀγνοοῦσιν ὅτι ὁ φειδωλὸς ὠκεανὸς οὐδὲν προσ-
φέρει δωρεάν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπαιτεῖ σκληρὰς τῶν δῶρων
του ἀντιδόσεις, λαμβάνων πολλάκις εἰς τὰς φρεκώδεις μετὰ
τῆς γῆς συναλλαγὰς του ἀνθρώπους ἀντὶ ἰχθύων.

Εἶθε ἡ ἀπλή καὶ κατανυκτικὴ αὕτη διήγησις, τὴν ὁποῖαν
γράφω ὅπως τὴν ἤκουσα παρὰ τοῦ ξεναγούντος τοὺς εἰς τὸν
λιμένα τῆς Ὀστένης προσερχομένους, νὰ ταραξῆ ἐπι-
δείπνιος ἐπερχομένη, ἀν' ὅχι τὴν χώνευσιν, τοῦλάχισον τὴν
ἀδιαφορίαν ἡμῶν πρὸς τὸν πτωχόν, τὸν χύνοντα ἰδρώ-
τας καὶ πολλάκις αὐτό του τὸ αἷμα χάριν τῶν ἀναγκῶν
καὶ τῶν ἡδονῶν ἡμῶν.

Ἀνὴρ καὶ γυνή, διὰ ν' ἀρχήσωμεν ἀπὸ τὴν συνήθη τῶν
μύθων ἀρχὴν, πρὸ δύο ἐτῶν κατὰ χειμερινὴν τινα ἐσπέραν
τοῦ Φεβρουαρίου λήγοντος ἐκάθηντο ἐν τινι τῶν παρὰ τὸν
λιμένα τῆς Ὀστένης ἐντελεστέρων οἰκιῶν, περίλυτοι καὶ
σκυθρωποὶ πλησίον τραπέζης, ἧτις, κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν,
ὡς ὦραν δείπνου, ὤφειλε νὰ φέρῃ τεμάχιον χοιρίνου τα-
ριχευτοῦ κρέατος καὶ φιάλην ζύθου, τὴν συνήθη ταύτην
τῶν ἀπόρων τροφήν. Ἡ τράπεζα ἦτο κενὴ καὶ ὁ κοιτῶν
ἀθέρμαντος, νεογνὸν δὲ βρέφος, καρπὸς τοῦ ἀρτισυστάτου

τῶν δύο συζύγων δεσμοῦ, ἔτρεμεν ὑπὸ ῥίγους ἐν κοιτίδι, τὴν ὁποίαν περιεκάλυπτε ῥάκιον εὐτελές, ἀσθενῶς ἰμυνόμενον τὸν διὰ τῆς συντεθλοσμένης θυρίδος εἰσβάλλοντα ἄνεμον. Ὁ ἀνὴρ, ὃν ἐκ τῶν εἰς τὴν ἄλυσιν τῆς πενίας ἐκ γεννητῆς δεσμίων, ὃν καταδικασμένον ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης νὰ μοχθῇ αἰωνίως μὲ τὴν κώπην ἢ μὲ τὸ ἄροτρον, ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὃν ἐκ τῶν δυσυχῶν ἐκείνων ὄντων, τὰ ὁποῖα, ὡς ὁ Μοντάγνιος λέγει, ἡσυχάζουσι καὶ κατακλίνονται μόνον ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου, πτωχὸς ἐνὶ λόγῳ ναύτης, συνεχῶς ἐγειρόμενος, παρετήρει διὰ τῆς θυρίδος τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας· καὶ πάλιν ἐκάθητο φέρων ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ἀπογνώσεως. Ἡ γυνή, τῆς ὁποίας τὴν νεότητα καὶ τὴν καλλονὴν δὲν εἶχεν ἔτι καταδαμάσει ἢ δηλητήριος πενία, περιῆγε τὰ ἀνήσυχα βλέμματά της ἀπὸ τοῦ συζύγου εἰς τὸ τέκνον, ὅταν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἠτένιζον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνδρὸς ἐμειδία μειδίαμα βίαιον καὶ πλαστὸν, ὡσανεὶ ἤθελε νὰ κρύψῃ ὕσας ἢ σθάνετο ὀδύνας, καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἐν ἑαυτῇ ἐλπίδα.

— Ἀνάγκη ν' ἀναχωρήσω! ἔλεγεν ὁ δυστυχῆς ναύτης, ὁ δὲ ἄνεμος ἰκανὸς νὰ ἀνατρέψῃ τριήρη ναυαρχίδα δὲν μεταβάλλεται.

— Περὶ μείνον ὀλίγον ἔτι, ἀπεκρίνετο ἡ γυνή.

— Περιμένω, πλην δὲν ἔχεις ἄροτρον.

— Δὲν πεινῶ ἐπανέλαβεν ἡ γυνή μὲ ἐπώδυνον καρτερίας ὑπόκρισιν.

— Ἀλλὰ τὸ τέκνον μας.

— Ὅχι! αὐτὸ θέλει πεινάσει ὀλιγώτερον ἡμῶν. καὶ ἔδειξεν ἡ δυσυχῆς μήτηρ ὑπερηφάνως μασὸν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἤδη ξηράνει ἡ νηστεία.

Ὁ ἀνὴρ δὲν ἐτόλμησε νὰ προσθέσῃ τὸ “ ἐγὼ δέ. ” ὠπλίσθη καρτερίαν καὶ ἀνέμεινε.

Τὴν στιγμὴν ταύτην χεὶρ ἰσχυρὰ ἠκούσθη κρούουσα τὴν

θύραν κρούσιν θρασεΐαν, ὅπως κρούει ὁ δανειστής τὸν κρούσ-
στην τοῦ ὀφειλέτου.

Τίς εἶ; ἀνέκραξεν ἡ γυνὴ ἀνορθωθείσα· τὸ νήπιον ἐξύ-
πνησε καὶ ἀνεγερθὲν ἔκλαιε ζητοῦν ἄρτον.

— Εἶναι ἡ χεὶρ τοῦ οἰκοδεσπότη, εἶπεν ὁ ἀνὴρ· μόνος
αὐτὸς ἀναγγέλλει τοιουτοτρόπως τὴν ἔλευσίν του. Ἐρχε-
ται νὰ ὑπομνήσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν προθεσίαν τοῦ ἐνοικίου,
ἣτις λήγει μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ταῦτα λέγων ἠνοιξε τὴν
θύραν.

Ἦτον τῶνόντι ὁ οἰκοδεσπότης, εἰς τῶν κατὰ δυστυχίαν
πολλῶν τοιούτων οἰκοδεσποτῶν, οἵτινες βαθύπλοτοι καὶ
μεγαλοκτῆμονες ἀντεισήγαγον ἀντὶ τοῦ φεουδαλισμοῦ τοῦ
σιδήρου, τὸν φεουδαλισμὸν τοῦ χρυσίου, καὶ εἶναι τόσον
ἄσπλαγχοι πρὸς τοὺς πένητας, ὅσον ἦσαν ἄλλοτε οἱ εὐ-
γενεῖς πρὸς τοὺς χωρικοὺς. Ὁ εἰσερχόμενος ἦτον ἡμίηλιξ
εἰς μύλλινον διπλοῦν ἱμάτιον εὖ καὶ κἀλῶς ἐνειλημένος
φέρων εἰς μὲν τὰς χεῖρας δερματίνους χερτίδας, εἰς δὲ τοὺς
πόδας σανδάλια ἐκ σκύτους καὶ ξύλου εὐκαμπτα καὶ ἀδι-
άβροχα. Παχὺς καὶ πολύσαρκος, ἀγαλλόμενος εἰς τὰς
λύπας τῶν ἐνοικιαστῶν του, λιπαινόμενος ἐκ τῆς ἰσχυρότη-
τός των, δειπνῶν ἐκ τῆς νηστείας των, ἔχων γαστέρα ἐξ-
ογκωμένην καὶ ἀποκρύπτουσαν τὸ στήθος, ὥσανεὶ ἔμελλον
τὰ ἔγκατα νὰ μὴ ἀφήσουν τόπον εἰς τὴν καρδίαν, φέρων εἰς
τὸ ὠρολόγιόν του ἀπηρωρημένους κρίκκους βαρεῖς καὶ παγ-
χρύσους, καὶ κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας ἀργυρᾶν ταβακοθήκην
νικοτιανῆς πλήρη, κοκκινόρριν καὶ τὸν λόγον προπετιῆς,
γαιοκτῆμων ἐν ἐνὶ λόγῳ καθ' ὅλον τοῦ λόγου τὴν ἔκτασιν.

— Ἐρχομαι, εἶπεν εἰσερχόμενος, νὰ πληροφορηθῶ, ἂν
ταύτην τὴν φορὰν ἔχετε σκοπὸν νὰ φανῆτε ἀκριβέστεροι
παρ' ἄλλοτε εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους σας, τοῦ ὁποίου
ἀναβάλλετε πάντοτε τὴν ἀπότισιν. προφασιζόμενοι ὅτι
λησμονεῖτε τὴν προθεσίαν, ἀλλὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν χω-
ρεῖ ἀναβολή. Σᾶς ἐνθυμίζω ὅτι μεθαύριον λήγει ἡ προθε-
σμία τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου, ὑμεῖς δὲ προειδοποιη-
θέντες προσέξατε νὰ τὸ ἐνθυμηθῆτε.

— "Αχ κύριέ μου, ἀπήντησεν ἡ τρυφερά γυνή, ἀδύνατον νὰ σᾶς πληρώσωμεν κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἡμέραν· στερούμεθα καὶ χρημάτων καὶ ἐργασίας . . . δὲν βλέπετε τί καιρὸς εἶναι; — Τοῦτο εἶναι εἰς ἐμὲ ἀδιάφορον ἐπανάλαβεν ὁ οἰκοδεσπότης.

Δότε μοι τοῦλάχιστον, ἐπρόσθεσε μετὰ συστολῆς ὁ ἀνὴρ, μιᾶς ἐβδομάδος καιρὸν νὰ ἐξέλθω εἰς ἀλιείαν· εἶμαι πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσω μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀγρεύσω τὸ ἐνοίκιον, ἀλλὰ κλήδων ἀκαταμάχητος σαλεύει τριήμερος ἤδη τὴν θάλασσαν, καὶ, ὡς βλέπετε, ἡ τρικυμία ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν γίνεται ἀγριωτέρι.

Τῶντι ἡ θάλασσα ἐκυμαίνεται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀνεπεμπε τὸν ἀφρόν της μέχρις ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος τοῦ ναύτου.

— Ὅλιγον περὶ τούτου φροντίζω, εἶπεν αὐθις ὁ ἀτάραχος οἰκοδεσπότης . . . παρατηρήσας δὲ τὴν γυναῖκα κλαίουσαν, ἠθέλησε συγκαταβαίνων νὰ ἐξηγήσῃ τὸν λόγον τῆς ἀμεταθέτου ἐπιμονῆς του· ἔπρεπε νὰ προνοήσητε ἐγκαίρως, ἐπρόσθεσεν ὡς καλὸς πατὴρ, χωρὶς νὰ περιμένετε τὴν τρικυμίαν . . . Εἰσθε τέκνα τῆς ἀργίας ἢ τῆς ἀσωτείας . . . ἔπρεπε νὰ ἐργασθῆτε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐργασίας καὶ νὰ ἀποταμιεύσετε, οἰκονομοῦντες καθ' ὅλον τὸ ἔτος, τὸ ἐνοίκιον.

— Αἱ συμβουλαὶ σου εἶναι καλά, ἀπεκρίθη ὁ πτωχὸς ἐνοικιαστῆς, ἀλλ', ὡς γινώσκεις, ἐργαζόμεθα ὅσον ἡμποροῦμεν καὶ ζῶμεν ἡμερόβιοι· τὸν μισθὸν τῶν ἐβδομαδιαίων μόχθων καταναλίσκουσιν αἱ ἀνάγκαι αὐτῆς ταύτης τῆς ἐβδομάδος· τὸ προῖον τῆς τελευταίας ἀλιεύσεως ἐχρησίμευσεν εἰς πληρωμὴν τοῦ ἀρτοπώλου, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς ἐπανόδου ἡμέραν ἐμελλον νὰ ἐξέλθω πάλιν εἰς ἄγραν διὰ νὰ πληρώσω τὸ ἐνοίκιον.

— Δὲν μὲ μέλει . . . πληρώσατε ἢ φύγετε ἀπὸ τῆς οἰκίας μου, ἀνέκραξεν ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ἐξῆλθεν ὠργισμένος, ἀποκαλῶν τοὺς δυστυχεῖς τούτους ὀκηνηροὺς, μεθύσους, ἀθλίους, μόνην ἔχοντας ἰκανότητα νὰ τρώγουν, νὰ τεκνοποιῶσιν ὡς κτήνη, καὶ νὰ ἀποθνήσκωσιν ἐν τοῖς νοσοκομείοις. Ταῦτα δὲ λέγων εἰσῆλθεν, ἀγαπηδῶν ὑπ' ὀργῆς, εἰς

παρακείμενον καφφενείον νὰ χωνεύσῃ τὸν δειπνόν του, προσεπιχέων εἰς τὸν ὑπερεμπεπλησμένον στόμαχόν του μελίρρυτα πνευματώδη ποτά.

Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ναύτου ὑπῆρξε τότε σκηνὴ θλίψεως καὶ ἀπελπισίας, τὴν ὁποίαν χεῖρ ἀνθρώπου ἀρνείται νὰ περιγράψῃ. Ὁ δυστυχὴς ἀνὴρ ἠγέρθη καὶ τεθωρακισμένος ἀνδρίαν, ἐνηγκαλίσθη τὴν γυναῖκα καὶ τὸ τέκνον του καὶ ἠτοιμάσθη μὴδὲν ἀναμείνας, νὰ δοκιμάσῃ τὴν θάλασσαν, τὴν τρομερὰν ἐκείνην θάλασσαν, τὴν ὁποίαν οὐδ' ἡ πείνα τῆς συζύγου καὶ τοῦ παιδός, οὐδ' ἡ φωνὴ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σπλάγχνων ἴσχυσε νὰ παραστήσῃ πλευστήν εἰς τὰς ὄψεις του παρεσκευάζετο νὰ ἀγρεύσῃ ἐν τῇ θαλάσῃ τὸ συμφωνηθὲν, νὰ παίξῃ μετ' αὐτῆς τοὺς κύβους προτιθέμενος τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ ἐνοικίου, νὰ γεωργήσῃ αὐτὸς τὴν ἄβυσσον διὰ νὰ θερύσῃ τὸν καρπὸν ὁ οἰκοδεσπότης. Εἰς μάτην ἡ γυνὴ ἐπροσπάθει νὰ τὸν ἐμποδίσῃ περιβάλλουσα αὐτὸν μὲ τὰς δύο τῆς χεῖρας . . . ἀπεκρίνετο πρὸς αὐτὴν πάντοτε " οἱ κλητῆρες δὲν ἐξετάζουν τὸν καλὸν ἢ τὸν κακὸν καιρὸν, τὴν δὲ ἔλευσιν τῆς προθεσμίας καὶ τὰς παρεπομένας αὐτῆς ἐπιταγὰς δὲν ἀποτρέπουσιν οὐδ' ἡ βροχὴ, οὐδ' ὁ ἄνεμος, οὐδ' αἱ ἀστραπαὶ καὶ αἱ βρονταὶ . . . ἀνάγκη ν' ἀναχωρήσω. "

Ἐξῆλθεν . . . ἔκρουσε τὰς θύρας γειτονικῶν τινῶν οἰκιῶν, καὶ παρευθὺς συνέλεξε πέντε ἢ ἕξ παρατόλμους συναγρευτὰς, συνεχομένους ὡς αὐτὸν ἀπὸ τῆς πεντας, οἵτινες ἐθαύμασαν τὴν τόλμην του, ἀλλ' ἠκολούθησαν αὐτοῦ πρώτου ἐξαναστάντος τὸ κινδυνώδες παράδειγμα, διώκοντες κέρδος ἄδηλον ἀντὶ προφανοῦς καὶ σχεδὸν βεβαίου θανάτου.

Ἴδου πάντες ἐπιβεβηκότες εἰς ἓν ἀπὸ τὰ κελύφη ἐκεῖνα τῶν καρύων, τὰ ὁποῖα καθ' ὑπερβολὴν ὀνομάζουσι πλοῖα ἄλιευτικά, καὶ τὰ ὁποῖα οἱ ἄλιεῖς μισθοῦνται παρὰ τῶν ἐχόντων διὰ νὰ παλαίωσι μετὰ τοῦ Ὠκεανοῦ, σκαφίδια κεχηρνότα ὡς αἱ οἰκίαι των, καὶ εἰσδεχόμενα παγταχόθεν τὸ ὕδωρ ὡς ἐκείναι τὸν ἄνεμον. Ἴδου πάντες

αὐτοὶ ὠθούμενοι ἀπὸ ἠρωϊκὴν τύψιν συνειδότος, ἀγαθοῦ οὐτινος καὶ μόνου πλουτοῦσιν οἱ πένητες, ἀπὸ τὸ ὑπερβάλλον ἐκείνο αἴσθημα τοῦ χρέους, τὸ ὁποῖον θέλει καταπλήξει τοὺς χρεωκόπους τραπεζίτας, ἀπὸ πίστιν στερεὰν πρὸς τὸ καθήκον, τὸ ὁποῖον παρίστησι χάριν τῶν ἄλλων καταφρονητὸν τὸν χάριν ἡμῶν αὐτῶν φοβερὸν θάνατον

Ἡ δυστυχὴς γυνὴ συνεξήλθε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ περηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα τῆν σχέδην ταύτην, ἣτις ἀπῆγε μεθ' ἑαυτῆς τὸ τιμιώτερον τῶν ἀγαθῶν της. Τὸ πλοιάριον ἐμακρύνθη ταχέως ἀπὸ τοῦ λιμένος, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, καθ' ἣν ἡ θάλασσα ἀγερόχως ὑπερωρουμένη φαίνεται τρόπον τινὰ προάγγελος τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, καὶ ἀπειλεῖ παγκόσμιον καταποντισμόν. Τὰ κύματα ἐπήρχοντο ἐπάλληλα μετὰ βίας ἀκατασχέτου καὶ ἐφαίνοντο πνέοντα ἐκδικησιν ὡς νὰ ἐνεπνέοντο δὲ ἀπὸ πνεῦμα πολέμιον, ἀντεκρούοντο ὡς ζιφὴ ἐχθρὰ ἐν μάχῃ συμπλεκόμενα, καὶ ἀνέπεμπον τον ἀπὸ τῆς ὕργῆς ἀφρὸν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὅταν δὲ ἤσθάνθησαν τὸ πλοιάριον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ὡσαυτεὶ ἀπετίθεντο τὴν μετ' ἄλλήλων ἔριν, ἐφαίνοντο συμμαχοῦντα καὶ συμπίπτοντα κατὰ τοῦ παρατόλμως διάχωρίζοντος αὐτὰ σκαφιδίου κατὰ πρῶρας δὲ καὶ κατὰ πρύμνης ἐφορμῶντα καὶ πανταχόθεν ἐπικείμενα συνεῖχον τὸ πλοῖον στένον καὶ ἔτοιμον νὰ διαβραγῇ. Ὁ ἀνεμος τρόπον τινὰ σύμμαχος τῶν κυμάτων γινόμενος, καὶ τὰ καλῶδια ἀνασπῶν καὶ διερρήγγνύων ἀνέτρεψε τὸν ἰστὸν καὶ ἀφείλετο τὸ ἰστιόν· θέαμα φοβερὸν, τὰ σοιχεῖα μαχόμενα κατὰ τῶν ἀνθρώπων, πλὴν θέαμα ἐπιθυμητὸν καὶ πολλοῦ ἀντάξιον ἀργυρίου εἰς τινὰς φιλοθεάμονας κυρίας, ἀλλὰ τύχη ἀγαθῇ ἀθέατα εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ ναύτου, ἣτις διὰ τὸ ἐπιπροσθοῦν ὑψηλῶν καὶ μεγάλων κυμάτων παραπέτασμα, ἐμάντευε διὰ τοῦ λογισμοῦ τὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀόρατον κίνδυνον.

Ἐν τούτοις ἡ θάλασσα ἐξωγοῦτο ἐπὶ μᾶλλον καὶ

μᾶλλον περὶ τὸ πλοῖον, καὶ ἀνέβραζεν ὡσανεὶ πάντες οἱ δαίμονες ὑπεφύσων πῦρ ὑποβρύχιον· ὁ βασανιστῆρ τῶν ἀμαρτωλῶν λέβης δὲν ἀναβράζει βιαιότερον. Τὰ κύματα ἀθρόα ὑπερυψοῦντο ὑπεράνω τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου, καὶ ἐσφενδόνιζον κατὰ τῶν ἰστῶν ἀφροῦ πομφόλυγας, τὰς ὁποίας ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου συνήρπαζε μετὰ τῶν νεφελῶν· ἐπὶ τέλους στίφος κυμάτων μελανώτερον, βαθύτερον καὶ βιαιότερον ὄλων τῶν ἄλλων ἐπέπεσεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὡς ἐπικήδειος σινδῶν· καὶ μετ' ὀλίγον φωνὴ ἐπώδυνος ἐξ ψυχορραγούντων ἠκούσθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπινικείου ἄσματος, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον ὡς ἐν χορῷ τὰ κύματα μετὰ τῶν ἀνέμων.

Τότε τὰ κύματα κατευνάσθησαν κατὰ μικρὸν, ὥσπερ ἐξιλεωθέντα μετὰ τὴν ἀνθρώπινον ταύτην θυσίαν, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ θάλασσα ἐσαλεύετο ἡρέμα λευκὴ καὶ λεία ὡς ἀργυροῦφαντος ὀθῶνῃ.

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ σύζυγος τοῦ ἀλιέως ἔμεινε πολλὴν ὥραν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀτενίζουσα εἰς τὸ κατὰ μικρὸν φεύγον τὰ βλέμματά της πλοιάριον, μέχρις οὗ τελευταῖον ἔγινεν ἄφαντος καὶ ἡ ἀνωτάτη αὐτοῦ κορυφή· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανήλθεν εἰς τὸν οἶκόν της ἀγνοοῦσα ἡ ταλαίπωρος ὅτι ὀλίγον παρεκεῖ τὸ πλοιάριον εἶχε καταποντισθῆ· διὸ καὶ πλήρης ἐλπίδων βλέπουσα τοὺς ἀσέρας ἀναλάμποντας καὶ ἀνέφελον τὸν οὐρανὸν ἀνέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συζύγου της.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἀνέμενε ὡσαύτως· μετὰ δὲ ἡμέρας ὀκτῶ εἰς τὴν θύραν τῆς παρὰ τὸν λιμένα κατοικίας τοῦ ναυτοῦ ἀνεγινώσκετο ἐπιγεγραμμένη ἡ λέξις ἐνοικιάζειται· ἄπνουν δὲ νήπιον, εἰς ῥάκη ἐνειλημένον, ἔκειτο ἔκθετον παρὰ τὴν θύραν, ἐν τῷ μέσῳ ὀλίγων τινῶν ἐπίπλων, προτεθειμένων εἰς πώλησιν· ὁ θάνατος τοῦ ἐνοικιαστοῦ δὲν ἐκρίθη ἱκανῆ τοῦ ἐνοικίου ἐξόφλησις! Τελευταῖον γυνὴ φρενοβλαβῆς ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κρηπίδος τοῦ λιμένος, ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ μέρους, ἀφ' οὗ ἡ σύζυγος τοῦ ἀλιέως εἶχεν ἰδεῖ τελευταίαν φορὰν τὸ ἀκάτιον.

Καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἡ δυσυχὴς αὕτη γυνὴ περίλυπος καὶ μοναχὴ, ἐπανερχομένη κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου, καταφρονοῦσα καὶ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀνέμου, ἃ τινὰ ἐπληττον τὸ πρόσωπόν της, ἀσκεπὴς τὴν κεφαλὴν διὰ τὰ βλέπη πανταχόθεν ἐλεύθερα, προσηλοῦσα τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς της εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος, ἀνερευνῶσα τὰ κυλινδουόμενα μέχρι τῆς ἀκτῆς κύματα, καὶ ἀναζητοῦσα εἰς ἑκάστην αὐτῶν πτυχὴν εἰκόνα προσφιλεῖν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐδύνατο νὰ εὔρη. Καὶ τὰ κύματα τὰ πρὸ τῶν ποδῶν της ἀναπηδῶντα, ἀπέδιδον εἰς αὐτὴν οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ ἦχον κωφὸν ὁμοιάζοντα τὴν ἠχὴ τῶν σεναγμῶν της. Μετὰ δὲ ταῦτα ἅμα γενομένης αἰθρίας, ἐπανήρχετο κατὰ μόνας εἰς τὴν κατοικίαν της, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὄργῃ λαοῦ, ἣτις κατὰ ταύτην τὴν περίπτωσιν ἦτον ὄργῃ Θεοῦ, ἀπέτρεψε πάντα ἐνοικιασὴν. Ὁ ἄρτος, τὸν ὁποῖον ἡ ἐλεημοσύνη τῶν γειτότων παρέιχεν εἰς αὐτὴν, παρετίθετο καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ παρεσκευάζετο ζωμὸς χάριν ἐκείνου ὅστις δὲν ἔμελλε ποτὲ νὰ τὸν φάγη· αὐτὴ δὲ ἀνέμενε πάντοτε ἐκείνον ὅστις δὲν ἔμελλε ποτὲ νὰ ἐπανεέλθῃ.

Ἄλλοτε, ὅταν ἡ νέα αὕτη Νιόβη ἴσατο κατέναντι τῆς θαλάσσης, ἂν τυχὸν ἔβλεπε πλοῖον ἐκεῖθεν διαβαῖνον, ἐφαίνετο μετεωριζομένη ἐξ ἐλπίδων, καὶ τὰ βλέμματά της ἀνεζήτουν τὸν φίλτατον σύζυγον μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὸ πλήρωμα ναυτῶν· ἐξέτεινε τὰς χεῖράς της, ἐκίνει τὸ χειρόμακτρον, ἐξέπεμπε φωνὰς εἰς τὸν ἀέρα, καὶ παρηκολούθει τὸ πλοῖον μέχρι τοῦ ὀρμητηρίου. Ἐκεῖ ἀνεζήτει μεταξὺ τῶν ναυτῶν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐρευνῶν της, ἐλάμβανεν ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀντὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τὸν ὠδήγει εἰς τὸν οἶκόν της. Ἀνέκφρασον εἶναι τὸ πρὸς τὴν δυσυχὴ ταύτην φρενήρη ἄκρον σέβας τῶν ναυτικῶν τούτων, οἵτινες μεθρησκευτικῆν τῷ ὄντι εὐλάβειαν, ἐπροσπάθουν νὰ μὴ ταραξῶσι τὴν πλάνην της, συνεσθίοντες μετ' αὐτῆς τὸ παρεσκευασμένον δεῖπνον τοῦ ὁποῖου ἐπλήρωνον τὴν τιμὴν.

Ἐν τοσοῦτῳ, ὅταν ἡ αὐτὴ μετέβη χάριν τῶν λουτρῶν εἰς

τὴν Ὀξένδην, ἐκρίθη σκανδαλώδης ἡ διαγωγὴ γυναικὸς, ἥ-
 τις μετήλλασεν ἀδιακόπως σύζυγον, λαμβάνων καθ' ἡμέ-
 ραν ἓνα ἐκ τῶν ζώντων ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος ἰδικοῦ της.
 Ἡ φρενοβλαβῆς ἐφυλακίσθη καὶ πρὸ ὀλίγου ἐτελεύτησεν
 ἐν τῇ φυλακῇ ὑπὸ φλογιστικοῦ πυρεττοῦ. Ἡ αὐτὴ ἀνεχώ-
 ρησε καὶ ἡ φρενοβλαβῆς ἀπελύθη πάλιν τὴν πρώτην δὲ
 τῆς ἀπολύσεώς της ἡμέραν, πρῶτον ἔργον τῆς ἐλευθερίας
 της ὑπῆρξε τὸ νὰ καθήσῃ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ λιμένος ἐπὶ τῆς
 συνήθους θέσεως, καὶ νὰ βλέπῃ πάντοτε πρὸς τὸν ὠκεανόν.
 Ἦτον νύξ, ἡ θάλασσα τραχεῖα καὶ ὁ οὐρανὸς νεφελώδης
 καὶ φοβερὸς ὡς τὴν ἡμέραν τῆς χηρείας της Τὰ
 βλέμματά της ἀνεκάλυψαν πλοῖον ἠγκυρωμένον πρὸς αὐτὸ
 ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅπου ἔπαυσε νὰ βλέπῃ τὸ φέρον ποτὲ τὸν
 σύζυγόν της Τότε ἡ ἀπάτη ἣτις κατέειχε τὰς αἰσθή-
 σεις της ἔγινεν ἰσχυροτέρα κατέναντι τοῦ θεάματος τούτου
 Ἡ ὁμοιότης τοῦ κινδύνου καταστρέφουσα τὴν περὶ
 τὸν χρόνον ἀπάτην ἐνίσχυνεν ἐπιμᾶλλον τὴν πλάνην της.
 Οἱ ὀφθαλμοὶ της διεστύλησαν, τὸ στόμα της ἠνεώχθη, αἱ
 χεῖρές της ἐξετάθησαν ἐπὶ τὰ πρόσω. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ
 πλοῖον ἐπ' ἀκύρας ὄν ἔμενον ἀκίνητον καὶ δὲν ἤρχετο πρὸς
 αὐτήν, δεινὴ κρίσις συνέσχε καὶ συνετάραξε σύμπασαν τὴν
 ὑπαρξίν τῆς γυναικὸς ταύτης. Ἐνόμισεν ὅτι ἀκούει φωνὴν
 καλοῦσαν αὐτήν, ὅτι βλέπει φάντασμα ἐκτεῖνον πρὸς αὐτήν
 τὰς χεῖρας, καὶ ἠθέλησε νὰ βαδίσῃ πρὸς αὐτὸ Τότε
 ἀφῆκε φωνὴν μεγάλην, ἔρριψεν ἑαυτήν εἰς τὴν θάλασσαν,
 καὶ μὲ βῆμα ταχὺ ἔδραμε πρὸς τὸ πλοῖον. Ἡ ὥρα ἦτο
 πραχωρημένη, ἡ νύξ ζοφώδης, ὁ καιρὸς κακὸς, ἡ παραλία
 ἐρήμη, καὶ ἠμπόρεσε νὰ προχωρήσῃ ἀνεμποδίως, βαδίζου-
 σα ἐπὶ τὰ πρόσω πρὸς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, μέχρις οὗ
 τέλος συγκαλυφθεῖσα ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἔγινεν ἄφαντος.

Εἰσέτι φαίνεται ὁ οἶκος τῆς φρενοβλαβοῦς τῆς Ὀξένδης
 παρὰ τὸ ξενοδοχεῖον τῶν λουτρῶν [Bath hôtel] · οἱ ἰππρέ-
 ται τοῦ καταστήματος τούτου τὴν δεικνύουν εἰς τοὺς ξένους
 . . . ἀκόμη δὲν ἐνοικιάσθη. [Fraser's Magazine] B.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ Πετροπόλεως εἰς τὸ Βασιλικὸν λεγόμενον χωρίον [Tsarskoï-celo], κείται οἰκίσκος εὐρυθμος κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ὠκοδομημένος τύπον, ἄξιος ἰδίως θεᾶς διὰ τὸ κομψὸν καὶ καθαρὸν τῶν κοσμημάτων του. Τὸ Σλαβικὸν πνεῦμα ἄγονον πρωτοτύπων ἔργων καὶ ἄτολμον γὰ δημιουργίῃ ἰδιόν τι ἐπινόημα, ἀνήγειρεν ἐν ὑπομονῇ ἀττικοῦ οἴκου ἀκριβὲς ἀπομίμημα. Τὰ δένδρα τῆς ἀρκτικῆς ἐλάτης καὶ σημύθης σείονται καὶ γογγίζουσι κύκλῳ τῶν γλαφυρῶν τοῦ οἰκοδομήματος τούτου κιώνων, καὶ μὲ τὸ ψιθύρισμά των φαίνονται καταρώμενα τὴν εἰς τὰ ἀρκτικῶα μέρη εἰσβολὴν τῆς μεσημβρινῆς καλλιτεχνίας· βλέπεις ἐδῶ ζοὰς προσφερούσας εἰς τοὺς περιπατοῦντας σκιὰν ἔνδροσον καὶ ζωογόνον καὶ κρουομένας τοὺς ἐννεὰ τῶν δώδεκα τοῦ ἔτους μηνῶν ἀπὸ τὸν βορρᾶν συρίζοντα εἰρωνικῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ψυχρῶν τούτων μαρμάρων, καὶ παρεκεῖ ἀρχαῖα ἀγάλματα καθωραῖσμένα μὲ τὴν εἰδωλολατρικὴν γυμνότητα, ἣτις ἀποτρέπει τὰς χριστιανικὰς ὄψεις καὶ προξενεῖ θεωρουμένη ῥίγος εἰς τὰ παγωμένα κλίματα· ὅλα τὰ παράθυρα ἐκλείσθησαν καὶ διαμένουν πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν κεκλεισμένα· ἡ ἀκαλλιέργητος ἐλάτη, ἡ ξηρὰ γῆ, αἱ ἐξηλειμμένοι καὶ ἀγνώρισοι ἀτραποὶ τοῦ κήπου, καταγελοῦν σήμερον καὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ δαψιλῶς δαπανηθέντος χρυσοῦ τῆς αὐτοκρατορίσσης, ἣτις αὐτοσχεδίασεν ποτὲ τοῦτο τῶν ἡγεμονικῶν τῆς ἐρώτων τὸ ἐνδιαίτημα.

Τῆς κατοικίας ταύτης ἡ ἰσορία εἶναι ἰσορία κατασκευτικῆς καρδίας πιζῆς καὶ ἀγνώστου, τὴν ὁποίαν συνέτριψεν ὄρεξις κεφαλῆς ἐξεμμένης· ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς ἀκατοικίας τοῦ ταύτης οἰκίας ὑπάρχουν εἴκοσι σκηναὶ μουζικῶν σποράδην ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ κείμεναι, καὶ παρ' ἐκεῖ οἱ τάφοι τοῦ χωρίου, δὲ πολλοὺ ἐκτεινόμενοι, διαγράφουσι ῥύμας ἐλικοειδεῖς· ἀποτρέπεις τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ τοῦ ἡρημωμένου ἑλληνικοῦ τῆς Αἰκατερίνης οἰκοδομήματος, ἐπορευομένη πρὸς τὴν νεκρόπολιν ταύτην κατὰ τὸ 1826, ἐσπέραν τινὰ τοῦ φθινοπώρου, καθ' ἣν ἅπανα ἡ ζῶσα φύσις

έκοιμάτο ὕπνον βαθὺν καὶ οὐδεὶς ἦχος ἐτάραττε τὴν ψυχρὰν ἐκείνην καὶ πλήρη ἐρημίαν. Τοὺς ὀφθαλμούς μου βεβαρυμένους ἀπὸ τὸν μονότομον ὀνομαστικὸν κατάλογον νεκρῶν ἀσήμεων, καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν ὄλων τῶν πατρικῶν, υἱικῶν, συζυγικῶν καὶ παντοδαπῶν ἄλλων ἀρετῶν αὐτῶν, προσήλωσεν ἐπὶ τέλους μαύρη ἀνώνυμος καὶ ἀνεπίγραφτος πλάξ, τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψα εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ κοιμητηρίου· καθήσας ἐπ' αὐτῆς διελογιζόμενη ἀναζητῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἀγνώστου οἰκήτορος τοῦ τάφου τούτου, καὶ ἔλεγον ἐν ἑμαυτῷ ἡ πολυθύλλητος ἐν νεκροῖς ἰσότης ἰεῖναι καὶ αὐτὴ φαντασιώδης καὶ πλαστή; ὑπάρχουν ἄρα πάθη εἰς ἐκείνον τὸν ἀτελεύτητον ὡς καὶ εἰς τὸν πρόσκαιρον τοῦτον τὸν κόσμον! Ἐντοσοῦτῳ οὐδὲν ἴχνος, οὐδὲν σημεῖον ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην τῶν ζώντων τὸν τεθνεῶτα τοῦτον. Εὐμεγέθη χόρτα περιεκύκλουν τὸν τάφον, τοῦ ὁποίου τὰς γωνίας εἶχον λειάνει πρασινωπὰ βρύα, σημεῖα πάντα ταῦτα τοῦ μακροῦ ὕπνου τοῦ σώματος, ἐφ' οὗ ἐπέκειτο ἡ βαρεῖα πλάξ· ἀλλὰ ἰ πρὸς τί ἡ σιωπὴ αὕτη; πρὸς τί ἡ παράλειψις ἐπιταφίου ἐπιγραφῆς; ἰ ἦσαν αἱ πράξεις τοῦ νεκροῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἀποτρόπαιοι, ὥστε νὰ προξενῇ αἰσχύνην ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά του; μόνος ὁ τάφος οὗτος μεταξὺ ὄλων τῶν τάφων δὲν ἤυρε πρὸς τινὰ συμπάθειαν νὰ προσατεύσῃ τὴν μνήμην του, μόνου αὐτοῦ ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον!

Ἄθλιε νεκρέ! ἀνέκραξα χωρὶς νὰ θέλω, μόνος σὺ μεταξὺ ὄλων τούτων τῶν νεκρῶν παρεισέδυσ ὡς κλέπτῃς εἰς τὸν τελευταῖον καὶ αἰώνιον ὕπνον! ὁ ἄγγελος ὅστις ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως μέλλει νὰ ἀνεγείρῃ τοὺς ὑπογείους τῶν τόπων τούτων κατοίκους, μὲ ποῖον ὄνομα θέλει σὲ καλέσει; τίνα νὰ ἐρωτή, περὶ αὐτοῦ; τὸ περίχρυσον τοῦτο ἄνθος τὸ ὁποῖον ἐτ φῆ ἐκ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκός σου; καὶ δύναται ἄνθος τοῦτο ν' ἀναλάβῃ φωνὴν καὶ νὰ εἶπῃ τὰ κατὰ σ. ἀφοῦ οἱ σοὶ συμπολιταὶ ἀπηξίωσαν νὰ μνημονεύσουν ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά σου! Τὴν ἔκστασίν μου διέκοψεν ἐμφανισθεὶς Μουζικὸς γέρων

λευκογένειος, ὅστικ ἐπὶ δικέλλας τέως ἐστηριγμένος μὲ παρετήρει ἐν σιωπῇ· ἐφαίνετο διάγων ἐν ἀνάσει εἰς τὸ Βασίλειον τοῦτο τοῦ θανάτου, καὶ ὠμοίαζε τὸν Χάρωνα ἰσάμενον ἐπὶ τῆς ἀποτροπαίου λέμβου του· στραφεὶς πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησα περὶ τῆς ἀφώνου ταύτης, πλακός· αὐτὸς δὲ ἀποκαλύψας ἐμβριθῶς τὴν πολίαν κεφαλὴν του καὶ κρατῶν εἰς χεῖρας τὸν δερμάτινον πῖλόν του·

Ὁ ἄνθρωπος, μ' εἶπεν, οὗτος δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐν τῷ βίῳ. — Παρακαλεσθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νὰ ἐξηγηθῇ σαφέστερον, μικρὸν διαλιπὼν ἐπανέλαβε μὲ τρόπον ἡσυχώτερον τὰ ἐξῆς.

Ζῶντος ἐπεθύμησαν τὸν θάνατον καὶ θανόντος ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξιν τὸν ἐξήλασαν ἀπὸ τὴν βίβλον καὶ τῶν ζῶντων καὶ τῶν τεθνῶτων· ἂν ἐπιθυμῆς νὰ μάθῃς τίς οὗτος ὁ καταδικασθεὶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐξουδένωσιν, οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ χωρίῳ ἕτερος δύναται νὰ σὲ διδάξῃ, καὶ οὐδεὶς φεῦ! τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἄλλος παρ' ἐμὲ νὰ σὲ διδάξῃ ὡς ἐγὼ· ἂχ, ἂν ὁ Θεὸς δὲν διέτασεν ἄλλως, δὲν ἔμελλε νὰ ἦναι σήμερον ὁ Ἀλέξιος πτωχὸς νεκροθάπτης. Τὸ ὄνομα τοῦ κοιμωμένου ὑπὸ τὴν πέτραν ταύτην ἤθελεν εἶσθαι λαμπρότερον παρὰ τὸ μάρμαρον, τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἀδάμαντα· ταῦτα δὲ ἀνάξια νὰ τὸ μεταδώσουν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς· ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ μὴ προδώσῃς τὴν ἀποκάλυψίν μου ταύτην. Ναὶ μὲν παρήλθον ἔτη πολλὰ ἀφοῦ ἔπαυσε νὰ βασιλεύῃ ἡ παντάνασσα ἐκείνη βασίλισ, καὶ κανεὶς πλέον δὲν γνωρίζει τὸν δυστυχῆ Ἀνδρέαν, καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν νεκροθάπτην ἐμέ· ἡ κακία ὅμως εἶναι ἀτελεύτητος. ἔχω δὲ ἐγγονὸν τυμπανιστὴν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν.

Ὁ Ἀλέξιος ἐσιώπησε, πλησιασας δὲ πρὸς τὴν ταπεινὴν πέτραν ἀσκεπῆς πάντοτε τὴν κεφαλὴν τῆς ὁποίας τὰς πολίας τρίχας ἐκύμαιεν ὁ ἄνεμος, ἀνέβλεψεν ἀτενῶς εἰς τὸ βαθύχορτον μνήμα ὡσανεὶ ἔμελλε νὰ εἰσδύσῃ διὰ τοῦ βλέμματος καὶ τῆς διανοίας εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ τάφου βᾶθῃ· ἡ διήγησίς του εἶχεν ἴδιον τινα χαρακτῆρα· ἠδύνετο

ὡς ὅλοι τῆς κατωτέρας τάξεως οἱ Ῥώσσοι, ὅσους ὁ Γαλλικὸς πολιτισμὸς δὲν κατέλαβε, νὰ περιβάλλῃ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματά του μὲ κάλυμμα λαμπρὸν καὶ μὲ μεταφορικὰς εἰκόνας, περίλοιπον τοῦτο καὶ μόνον δεῖγμα τῆς Ἀσιατικῆς τοῦ Ῥώσσικοῦ λαοῦ καταγωγῆς.

Ἡ μνήμη μου, εἶπε, καθεσθείς παρὰ τὴν πέτραν, διέμεινε πιστὴ πρὸς τοὺς καιροὺς τῆς παρεληλυθυίας ἐκείνης λαμπρότητος, ὡς κύων φυλάττουσα τοὺς Δησαυροὺς τοῦ τεθνηκότος κυρίου της· ἀκόμη βλέπω τὴν βασιλίδα ἐκείνην, τὴν ἀντιπρόσωπον τοῦ Θεοῦ, ἐπιβλέπουσαν ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐπὶ τὸν ἀδελφόν μου, ὅτε παρίστατο εἰς τὴν προηγηθεῖσαν τοῦ κατὰ Τούρκων πολέμου μεγάλῃν παράταξιν, τὴν γενομένην εἰς τὰ πέριξ τοῦ χωρίου μας· ἔπρεπε νὰ ἰδῆς τότε τὴν ἀπέραντον ἐκείνην πεδιάδα, τὴν ὅποιαν βλέπεις τώρα ξηρὰν καὶ ἄγονον, διατρεχομένην ἀπὸ ἀτελεύτητον στρατιωτικῶν στολῶν, ὄπλων καὶ σημαιῶν φάλαγγα, τὴν ὅποιαν ὄψις ἀνθρώπιнос δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ· στρατιῶται, ἀξιωματικοὶ, στρατηγοὶ, τάγματα ἰσομεγέθη μὲ βουνὰ ἐπλήρουν τὸν ὀρίζοντα· οἱ ὑπασπισταὶ ἤλαυνον ἀπὸ ῥυτῆρος τοὺς ἀκαθέκτους ἵππους των, τὸ τύμπανον ἀντήχει, αἱ διαταγαὶ τῶν Διοικητῶν ἀνεμιγνύοντο μὲ τὰ πολύκροτα βήματα τῶν ἵππων. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ καταπληκτικοῦ τούτου θορύβου τὰ πτηνὰ ἔφευγον ἐπτοημένα, κατέκτοτε κατέλιπον ἐρήμους τὰς παλαιὰς φωλεάς των· ἀρχομένης ἤδη τῆς ἐπιθεωρήσεως, ἡ βασιλὶς, καταβάσα ἀπὸ τῆς ἀμάξης ἀνέβη ἐφ' ἵππου· ἐνῶ δὲ ἔδιδε παράγγελμά τι πρὸς ἓνα τῶν ἀξιωματικῶν, ἔπεσε κατὰ γῆς ἡ ἑτέρα τῶν χειρίδων της· ὑπασπιστὴς ἔδραμε νὰ τὴν ἐπάρῃ, ἀλλ' εὗρεν αὐτὴν προσφερομένην ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου τὸν νέον Ἀνδρέαν γονυπετῆ ἤδη ἐνώπιον τῆς ἡγεμονίδος· τὸ βασιλικὸν βλέμμα ἔπεσε κατὰ πρῶτον ἐπ' αὐτὸν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐπ' ἐμέ· ποτέ μου δὲν θέλω λησμονήσει τὸ βλέμμα τοῦτο.

Ὁ ἀδελφός μου Ἀνδρέας, ὁ ὠραιότερος ἀνὴρ τοῦ χωρίου, ἴσως δὲ καὶ τῆς ἐπαρχίας, ἦτον ἄξιος τοῦ βλέμματος τῆς

ἀνάσσης· ἦτον χωρικῶν γονέων υἱός, αὐτογενῆς ἀναξ. Εἰ-
 δες βέβαια εἰς τὴν χώραν ταύτην νέας καὶ ὑψιστελέχους
 σημύθας, ἐλευθέρας ἀπὸ τὰ παράσιτα ἐκεῖνα φυτὰ
 τὰ φυόμενα περὶ τὰς δρυς καὶ τὰ ἔρποντα περὶ τὰς πε-
 λέας· γνήσια τῆς Μοσκοβίας τέκνα, εἶναι εὐκαμπτοὶ καὶ
 λεπταὶ ὡς ἡ ἰδική μας γενεά· ὀρθοφυεῖς, ἔχουσαι χλωμὴν
 καὶ ἡρέμα καὶ ἀτημελῶς ἀνεμουμένην τὴν κόμην, εἶναι
 ὁ ἡγεμὼν οὕτως εἰπεῖν τῆς κοιλάδος ἐν μέσῳ τῶν ὑψη-
 κῶν του.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ Ἄνδρέας· ἐπιθυμητὸς εἰς πάντα πα-
 τέρα γαμβρὸς, εἰς πᾶσαν κόρην σύζυγος· μία τούτων, ἡ
 νέα Μαρία εἶχεν ἤδη πρὸ καιροῦ ἐλκύσει τὸ βλέμμα καὶ
 κρατήσει τῆς καρδίας τοῦ Ἄνδρέα, κατεχομένη καὶ αὐτὴ
 βιαιότατα ἀπὸ τοῦ ἔραστοῦ τῆς τὰ θέληγτρα, ὅταν οὗτος
 ἀπογραφεῖς κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν τῆς Αἰκατερίνης·
 ἀναχωρῶν ὑπεσχέθη νὰ διακριθῆ εἰς τὰς μάχας καὶ νὰ
 λάβῃ ἀντάλλαγμα τῶν ἀνδραγαθιῶν του τὴν ἐλευθερίαν
 καὶ βαθμὸν ἀξιοματικοῦ, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὠραίαν
 του μνηστὴν ἀντὶ δούλου καὶ ἀφανοῦς ἔραστοῦ, ἐλεύθερος
 καὶ ἐνδοξὸς σύζυγος· μὲ ὅλας τὰς ὑποσχέσεις ἡ νέα Μαρία
 ὡσανεὶ προησθάνετο τὸ μέλλον, ἐδοκίμασε λύπην βα-
 θεῖαν ἀποχωριζομένη τὸν ἔραστὴν τῆς, καὶ ἔκτοτε ἀπα-
 ρηγόρητος, ἐκυριεῖθη κατὰ μικρὸν ἀπὸ θανατηφόρον με-
 λαγχολίαν· μόνον μίαν στιγμὴν ἔλαβεν ἀναψυχὴν, τὴν
 ἡμέραν τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅταν εἶδε τὸν ἀγαπητὸν τῆς
 Ἄνδρέαν ἐν ὄπλοις προβαίνοντα εἰς τὴν πεδιάδα τῆς πα-
 τρικῆς των γῆς· ἡ ἡμέρα αὕτη ἀνέτειλεν εἰς τὴν Μαρίαν
 ὡς ἡμέρα ἑορτῆς καὶ ἀναστάσεως μέχρις οὗ εἶδε τὸν
 Ἄνδρέαν ἀναρπάζοντα τὴν καταπεσοῦσαν τῆς Αἰκατερί-
 νης χειρίδα, καὶ τὴν Αἰκατερίνην ἐπιβλέψασαν ἐπὶ τὸν
 Ἄνδρέαν ἠσθάνθη τότε τὸ μέγεθος τῆς ἰδίας συμφορᾶς·
 γυνὴ αὐτὴ κατενόησε τῆς γυναικὸς τὸ βλέμμα, ἐγνώρισε
 τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἔραστοῦ τῆς, τοῦ ὁποῦλου τὴν καρδίαν
 δὲν ἠδύνατο νὰ φιλονεικῆσῃ χωρικὴ κατὰ βασιλίσσης·
 ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ἄνδρέας, πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ φιλο-

τιμίας, ἀνεκάλει μάχας καὶ ἐζήτει ἐχθρούς· νέος θερμὸς καὶ ἀκάθεκτος ἐλάτρευε τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔρωτα· ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνη ἠθέλησε νὰ καθέξῃ παρ' αὐτῷ τόπον καὶ δόξης καὶ ἔρωτος· Βασιλεὺς τὸν διέταξε νὰ τὴν ἀγαπήσῃ· ὑπήκοος αὐτὸς, ἐχρεώσται ὑποταγῆν.

Μόνος ἐξ ὄλων τῶν συστρατιωτῶν του δὲν ἐβάδισε κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἄλλοι ἐμελλον νὰ δράμωσιν εἰς τὴν δι' αἵματος ἀγοραζομένην τιμὴν, ὁ ἰδικὸς του κλῆρος ἦτον βραχεῖαι στιγμαὶ ἡδυπαθείας μεγαλείου ταχύσβεστον ὡς ἡ ἄστρα-
πή, καὶ θάνατος.

Τὸν βλέπω ἀκόμη ἐστηριγμένον ἐπὶ τινος τῶν ἐκεῖ κάτω δένδρων καὶ ἀτενίζοντα εἰς ἀπώτατον σημεῖον, ὡς ἔραστής διώκων μακρόθεν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ βήματα τῆς ἀγαπητῆς του φίλης· ἐθεώρει τὸν στρατὸν βαδίζοντα πρὸς τὴν μάχην καὶ μὴ δυνάμενος νὰ συμβαδίσῃ τὸν παρηκολούθει μὲ τὰς ὄψεις μέχρι τῆς τελευταίας ἐσχατιᾶς τοῦ ὀρίζοντος· ὅλοι οἱ στρατεύσιμοι ἄνδρες παρηκολούθουν τὰς σημαίας τῆς πατρίδος, τὸ δὲ χωρίον ἔρημον ἑκατοικεῖτο μόνον ἀπὸ γέροντας, γυναῖκας καὶ παῖδας· μόνος αὐτὸς ὄφειλε νὰ μείνῃ μετὰ γερόντων, γυναικῶν παίδων ὡς γέρων, ὡς γυνή, ὡς παῖς· ἂν ἀντήλλασε τὸν Ἄρην πρὸς τὸν Ἐρωτα, ἂν ἀπεχαιρέτα τὸν στρατὸν χάριν τῆς ἀγαπητῆς του Μαρίας, ἠθελε καὶ λησμονήσῃ τὸ πάθος τῆς δόξης διάγων ἀφανῆ εὐτυχίαν πλησίον τῆς ἐρωμένης του· ἀλλ' ἔπρεπε ν' ἀρνηθῆ διὰ παντὸς τοὺς προσφιλεστάτους του πόθους, τὰς γλυκυτέρας του ἐλπίδας, ἔπρεπε νὰ λησμονήσῃ τὰς δύο του μνηστὰς τὴν Ἐννὼ καὶ τὴν Μαρίαν, διὰ νὰ ζῆ φυτοῦ ζωὴν ἐν δώματι βασιλικῷ ὑπακούων εἰς τὰς θελήσεις τῆς αὐτοκράτορος· τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις τῶν κρατούντων καὶ ἡ πειθαρχία τῶν λαῶν, ὥστε καὶ τὰ πάθη τούτων ὑπήκουον εἰς ἐκείνην καὶ ὁ ἔρωσ αὐτὸς ὑποχωρεῖ εἰς τὸ αἴσθημα τῆς ὑποταγῆς. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα κόρη ἠθέλεν ἐκδικηθῆ ἢ καὶ ὄνειροπολήσῃ ἐκδίκησιν· ἂ-

ρὰς ἂν ὄχι φάρμακον καὶ ξίφος ἤθελεν ἐκπέμψει, κατὰ τῶν ἡμερῶν τῆς Αἰκατερίνης. Ὁ νέος ὡσαύτως ἤθελε δοκιμάσει νὰ σωθῆ φεύγων μετὰ τῆς φίλης του· τοῦλάχιστον δὲν ἤθελε παύσει ἀγαπῶν αὐτὴν ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἐδῶ ὁμως ἄλλα αἰσθήματα ἄλλα ἔθιμα ἐπικρατοῦσιν· ἡ μὲν Μαρία ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ παρεδόθη ἀγογγύστως εἰς τὸν θάνατον· ὁ δὲ Ἀνδρέας ὑπήκοος πιστὸς ὑπεχώρησεν εἰς τὰς θελήσεις τῆς κυρίας του, ἔπνιξε μετὰ γεναιότητος τὸν πρῶτον του ἔρωτα καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν Αἰκατερίνην πᾶσαν τὴν καρδίαν του· οἱ κρατοῦντες δεσπόζουσι παρ' ἡμῖν καὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων.

Ἐνῶ ἡ Μαρία ἐτήκετο ἐν σιωπῇ, τοῦ Ἀνδρέα τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν ἀπόγνωσιν περιεκάλυπτον αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας αὐγαί· τὰ βάρια αὐτὰ ἀπαστράπτουσι ὅταν ἀπὸ τὸ χρυσοῦν τοῦ ἡλίου φῶς καταυγάζονται.

Τὸν κείμενον ἐκεῖ πέραν βασιλικὸν οἶκον ἀνήγειρεν ἡ αὐτοκράτωρ ὡς ἐκ μαγείας εἰς τὸν ἔρασήν της, ἐπιθυμούσα, ὡς ἔλεγε, νὰ διατρίψῃ τὸ θέρους μακρὰν τοῦ θορύβου τῆς πρωτεύουσας μετὰ τοῦ ἰδικοῦ της Ἀνδρέου, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἀφελὲς καὶ ἀπλοῦν εὔρισκέ τι κενὸν καὶ ξένον ἢ βασιλῆς· ὅταν ἔνδακρυς ἀταπολῶν τὴν Μαρίαν ἐξήτει παρὰ τῆς Αἰκατερίνης ἰκετικῶς τὴν ἄδειαν ν' ἀκολουθήσῃ τὸν στρατὸν, οὐδὲ κἂν βλέμμα ἀπειλητικὸν ἤρχετο νὰ τιμωρήσῃ τὴν τόλμην του· ἡ ποτὲ σύζυγος μονάρχου ἐγένετο κόλαξ καὶ δούλη ἀνθρώπου χωρικοῦ, καὶ ἠρέσκετο νὰ χειραγωγῇ αὐτὸν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπισήμας.

Τελευτῶντος τοῦ θέρους ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πρωτεύουσαν, ἀλλὰ διῆγε τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος ἑσπέρας διαλεγομένη μετὰ τοῦ Ἀνδρέου· εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου ἐβλέποντο καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων καὶ βυθισμένοι εἰς τοὺς μυστηριώδεις ἐκείνους διαλόγους, τοὺς ὁποίους κἀμμία ἄλλη ἀκοὴ δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ. Ἐν εὐδία περιηγούντα τὰ περίξ ἔφιπποι ἢ πεζοὶ, πάντοτε ὁμως ἀχώριστοι ὡς κατοικίδιος κύων ἀκολουθῶν ἀπαρτρέπτως τὰ βήματα τοῦ κυρίου του, οὕτως ἠκολούθει τὸν ἐρώμενόν της

ἢ βασιλῆς· ἀλλ' εἰς τὸν τόπον ἡμῶν τοῦ ἔαρος ἢ καλλονὴ καὶ τοῦ ἡλίου ἢ λάμψις φεύγουσι ῥοπῆς ὀφθαλμοῦ ταχύτεραι, καὶ τῆς ψυχῆς αἱ ὄρμαὶ παρέρχονται ἐν ἀκαρεῖ ὡς οἱ καύσωνες τοῦ θέρους.

Ὁ ποτὲ περίβλεπτος ἀδελφὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου, νεκροθάπτης σήμερον, ζῆ ἀπὸ τῆς νεκρικῆς δικέλλας, ἀνωρύττων εἰς τοὺς ὁμοίους του ἀσφαλῆς κατὰ τῆς τύχης ἄσυλον· τίς ἤθελε τὸ πιεσεύσει! τὸ τέλος τῆς διηγῆσεώς μου εἶναι λυπηρὸν, καὶ ἴσως ἐξυπνήσει ἐκπεπληγμένους τοὺς οἰκήτορας τῶν σκοτεινῶν τούτων κατοικιῶν. Εἶναι παράδοξον τὸ συμβεβηκός. " Ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησεν Ἐγὼ δὲ προσήλωσα τοὺς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ τοῦ ῥυτιδωμένου καὶ μααραμένου προσώπου του, καὶ ἀνεζήτησαν εἰς τοὺς ξηρούς καὶ ἀπωσσωμένους χαρακτήρας αὐτοῦ τὴν καλλονὴν τοῦ Ἀνδρέου, ἣτις κατέθελξε τὴν αὐτοκράτορα.

Συγχώρησόν με, ἐπανέλαβε" νὰ παραλίπω περιττὰς τινὰς λεπτομερείας, αἵτινες ἤθελον σπαράξει τὴν καρδίαν σου, καὶ τοι μὴ γνωρίσαντος τὸν Ἀνδρέαν, τὸ καύχημα τῆς νεότητός μου, τὸν μόνον φίλον τῆς καρδίας μου. Ἡ ἰσορία του εἶναι ὀδυνηρά· ἡ Αἰκατερίνη μετεβλήθη ἠράσθη ἄλλου, ὄζις, δεξιώτερος καὶ αὐλικώτερος παρὰ τὸν ἀδελφόν μου ἐραζῆς, ἐδέσμευσε τὴν αὐτοκρατορικὴν καρδίαν της μὲ ἰσχυρωτέραν ἄλυσιν. Ὁ πρὸς τὸν Ἀνδρέαν ἔρωσ της μετεβλήθη εἰς ὀργὴν, καὶ πλέον δὲν ἠθέλησεν ἢ γυνὴ αὐτῆς εὐδὲ ν' ἀκούσῃ τι περὶ αὐτοῦ.

Ἐρημος προσασίας ἐπανήλθεν εἰς τὸν πρῶτον ἀφανῆ βίον του, ἀλλὰ μάρτυς ὀχληρὸς δυνάμενος νὰ διαδώσῃ ἐν τῷ χωρίῳ τὰ ἀπόρρητα τῆς βασιλικῆς κοίτης, ἔπρεπε νὰ ἀφανισθῆ. Ἀτιμὸς τις φέρων ἐπωμίδας ἀξιωματικῶν ἐρεθίζει καθυβρίζων τὸν Ἀνδρέαν· ζητεῖ οὗτος ἰκανοποίησιν· μονομαχοῦν ὅλος ὁ κόσμος μαρτυρεῖ ὅτι τὸ δοθὲν εἰς τὸν Ἀνδρέαν πυροβόλον ἐγεμίσθη μὲ μόνην πυρίτιδα· ὁ δολοφόνος [καὶ πῶς ἄλλως νὰ τὸν ὀνομάσω] διεπέρασε τὴν καρδίαν τοῦ Ἀνδρέου μὲ βολίδα ἄτρωτος διαμείνας αὐτός.

Τοιουτοτρόπως διελύθη ὁ αὐτοκρατορικὸς οὗτος δεσμός.

Ὁ νεκρὸς ἐφέρθη διὰ νυκτὸς εἰς τὸ ταφεῖον· συνέτριψεν ἐπὶ τὸν τάφον αὐτοῦ ξίφος, καὶ τὸ ὄνομά του παρέδωκεν εἰς λήθην· παρέβη, ἔλεγον, τοὺς περὶ μονομαχίας νόμους! Ἴδου ἡ ἀληθὴς ἰσορία τοῦ ἀγνώστου νεκροῦ τὸν ὁποῖον καλύπτει ὁ λίθος οὗτος.

Ἐλυπήθην μαθὼν τὴν τύχην τοῦ δυσυχοῦς τούτου ἀνδρὸς, τὸν ὁποῖον γυνὴ χάριν τῶν ἡδονῶν αὐτῆς ἔλαβεν ὡς λαμβάνομεν ὑπηρετάς πρὸς ὑπηρεσίαν· ὑπηρετῆς τῆς κοίτης ἡδύνατο ν' ἀποβληθῆ ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ὑπηρετῆς, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἤτις ὑπηγόρευσε τὴν ἐρωμένην ν' ἀτιμάσῃ ὡς καὶ αὐτὸν τὸν τάφον τοῦ φίλου τῆς μ' ἐφαίνετο καταχθόνιος, ἡ δὲ γυνὴ αὕτη κατασρέφουσα ὡς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδρέου ἀφοῦ ἐξήντησε τὸν ἔρωτα καὶ ἀφείλετο τὴν ζωὴν του εἶχέ τι τερατῶδες ἀνακαλοῦν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης τοὺς αὐτοκράτορας.

Ἡ Μαρία ἀπέθανε μετὰ τὸν Ἀνδρέαν, ἐπανάλαβεν ὁ Ἀλέξιος, ἰδου τὸ μνήμά της· γενόμενος νεκροθάπτης μετὰ τὴν δυσυχίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἔθεσα τὸ προσφιλὲς τοῦτο θῦμα πλησίον τοῦ Ἀνδρέου, πράξας ὅ,τι πρὶν δὲν ἔκατορθώθη ζώντων αὐτῶν. Διακόψας δὲ μικρὸν τὸν λόγον, ἐπένελαβε χαμηλωτέρᾳ τῇ φωνῇ.

«Κάνεις δὲν μᾶς ἀκοῦει μάθε ὅτι ἡ βασιλις ἐνόσφῃ ἔζη ἐπεσκέπτετο τὸ μνήμα τοῦ Ἀνδρέου, καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐπρόσθεσεν ὁ Γέρον μετὴν ἐν μέρει χριστιανικὴν καὶ ἐν μέρει Σκανδιναβικὴν εὐπισίαν του, ἀν ὁ Θεὸς τιμωρῆ ἄνω τὰ ἐδῶ κάτω γινόμενα ἀμαρτήματα, ἦνωσεν ἴσως ἐν οὐρανοῖς τὸν Ἀνδρέαν μετὴν Μαρίαν, ὡς ἐγὼ ἦνωσα τὰ σώματά των· τὰς δύο ταύτας ψυχὰς τὰς ἐπὶ γῆς χωρισμένας συνέζευξεν ἴσως ἐν τῷ παραδείσῳ ἐνώπιον αὐτῆς ταύτης τῆς αὐτοκράτορος· τοῦτο θέλει εἶναι ἡ κόλασις τῆς γυναικὸς ταύτης ἀν εἰσέτι ἐρᾷ τοῦ Ἀνδρέου.

Ὁ νεκροθάπτης ἀνεχώρησε θεῖς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων εἰς σημεῖον σιωπῆς· ἀλλ' ἐγὼ ἠθέλησα νὰ διηγηθῶ τὴν ἄγνωστον ταύτην ἰσορίαν πτωχοῦ τινος Ῥώσσου Μουζίκου, ὅστις ἔδωκε βαρὺ ἀντάλλαγμα τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔ-

φωτος τῆς Ἡγεμόνος του πόσας δὲν ἀπαιτεῖ θυσίας ἢ ὀ-
ρεξεις κεφαλῆς ἐξεμμένης· ὦ πόσον εἶναι μεγάλη ἡ δεσπό-
ζουσα τῶν καρδιῶν τυραννία! πόσον τρομερὸν εἶναι τὸ εἶ-
δalon, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προσφέρονται ζεύγη ἀνθρώπων,
καὶ τὸ ὁποῖον κατατρώγει ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του καὶ ἄνδρα
καὶ γυναῖκα!

Π Ο Ι Κ Ι Λ Α.

ἹΡΑΙΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.

Ἐπέτειος συνέλευσις τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.

Κατὰ τὴν 29 τοῦ παρελθόντος Μαΐου συνεκροτήθη εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος αὐτοῦ, ἡ τετάρτη γενικὴ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας συνέλευσις. Ἡ διὰ τῆς πρόνοιᾶς φιλομούσων καὶ φιλαρχαίων τινῶν ἀνδρῶν πρὸ τριῶν καὶ ἐπέκεινὰ ἐτῶν συζηθεῖσα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἀρχαίας τέχνης ἑταιρεία αὕτη, σκοπὸν προτίθεται, ὡς γνωστὸν, τὴν ἀνεύρεσιν, συναρμολογίαν καὶ ἐξήγησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων, τῆς ἀνεξιτήλου ταύτης διαθήκης τῶν προγόνων μας. Αἱ ἐργασίαι καὶ πρόοδοί της, κατὰ πρῶτον μικραὶ, ἔλαβαν κατὰ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἔτος ὄχι μικρὰν τὴν ἀνάπτυξιν τὰ μέλη της, ὅτε ἐσυσήθη 26 μόνα ἀριθμούμενα, συμποσοῦνται ἤδη ὑπὲρ τὰ τριακόσια, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπίσημοι ξένοι ἄνδρες, παρόντες εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἐπεχείρισε κηδεῖαν τῶν ἐνδόξων αὐτῶν τῆς τέχνης νεκρῶν, ὅσους ὁ μετὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς τυραννίας ἐπὶ δισχίλια ἔτη ἀγῶν τῆς πατρώας γῆς ἀφήκεν ἀποινὴ διασυρομένους καὶ κολοβωμένους, συνομολογοῦσι μεθ' ἡμῶν τὸ ἱερὸν τοῦ καθήκοντος, καὶ ἐγγυῶνται τὴν εὐτυχῆ αὐτοῦ περαιώσιν.

Ἡ κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἐπέτειος τῆς ἑταιρείας συνέλευσις ἦτο πολυπληθεστέρα ὄλων τῶν προγενεσέρων περὶ τὰ ἐξή-

κοντα μέλη ἦσαν παρόντα, [ἐνῶ πέρυσι μόλις 36] καὶ παρὰ ταῦτα πλήθος ἱκανὸν ἀκροατῶν, ἀπὸ τὸ ὅποιον εὐχαρίσως ἐπληροφόρηθημεν ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ λατρεία τῆς τέχνης ἔχει ὁπαδούς μεταξὺ τοῦ καλοῦ φύλου. Τὸ θέαμα ἦτο τῶντι λαμπρὸν καὶ θαυμασμοῦ πρόξενον· σιγῇ βαθεῖα ἐπεκράτει κατὰ τὴν ἱερὰν πέτραν· τὸ ἀκροατήριον, συνεχόμενον ἀπὸ βαθὺ εὐλαβείας αἰσθημα, ἔμεινεν ἄφωνον ἐπὶ τῇ ἀπεκδοχῇ τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς, ἢ ἐὰν ἐξέφραζε τις μεταξὺ ἡμῶν τοὺς πόθους καὶ τὰς ιδέας του, ἐψιθύριζε μᾶλλον ἢ ἐλάλει, ὡσανεὶ εὐρισκόμενος εἰς ναὸν τοῦ Ἑψίσου. Πέραν, πρὸς μεσημβρίαν, ἡ θάλασσα τοῦ Φαλήρου ἐχρυσίζετο ὑπὸ τῶν τελευταίων τοῦ δύνοντος ἡλίου ἀκτίνων· ἐντεῦθεν πρὸς βορρᾶν καὶ πλησιέστερον ἢ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἄλλη θάλασσα, ἀντήχει θορυβώδης, καὶ τὰ πολύκροτα αὐτῆς κύματα ἔφθανον ἐκπνέοντα μέχρι τῶν πλευρῶν τῆς ἀκροπόλεως, ἡμεῖς δὲ ἐπ' αὐτῆς συνηγμένοι ὡς ἐπὶ πλοίου ἐκ τρικυμίας διασωθέντος, ἐφαινόμεθα ἔτοιμοι νὰ δοξολογήσωμεν τὸν θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ σκάφους!

Μετὰ τὴν συνάθροισιν τῶν μελῶν, ὁ Κ. Ἰάκωβος Ῥίξος, πρόεδρος τῆς ἐταιρείας, ἐξεφώνησε τὸν κατωτέρω καθ' ὀλοκληρίαν δημοσιευόμενον λόγον· ὁ Κ. Ῥίξος, ὅστις προΐσταται τῆς ἐπισημονικῆς ταύτης ἅμα δὲ καὶ φιλοπάτριδος ἐπιχειρίσεως ἀπ' ἀρχῆς τῆς συζάσεώς της, ἀνέλαβεν εἰς τοὺς περὶ αὐτῆς ἀγῶνάς του ὅλην τὴν θέρμην τῆς νεότητος καὶ ὅλην τὴν εὐφυΐαν, ἣτις πρὸ καιροῦ κατέταξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἐν τέλει τῆς μικρᾶς φιλολογικῆς μας πολιτείας. Ὅσοι πέρυσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπέτειον ἡμέραν εἶχον ἀκούσει τὴν σύντομον ἀλλ' ὡραίαν αὐτοῦ πραγματείαν περὶ τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῆς ἀγαλματοποιίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, ἀνυπομόνως προσεδόκων τὸν νέον αὐτοῦ λόγον καὶ δὲν ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων ἀκούσαντες τὰ ἔξῃς.

Ἐκθεσις τοῦ Κυρίου Ἰακώβου Ῥίζου, Προέδρου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.

Κύριοι!

Εἰς πολλάς πρεσβύτιδας Κοινωνίας ἢ λαμπρὰ τοῦ γένους ἀρχαιότης δορυφορουμένη ὑπὸ πλήθους ἐξαιρετικῶν τιμῶν καὶ δικαιωμάτων, γίνεται ἐρευνῶν περισπουδάζων, καὶ ἐναγωνίων ὑπόθεσις, ὥστε πολλάκις πρὸς ἀνεύρεσιν ἐγγράφου τινὸς ἀφορῶντος τὸ ζέλεχος τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου, καὶ πόνοι πολλοὶ καταβάλλονται, καὶ τῆς Ἑραλδικῆς καλουμένης τέχνης παράδοξοι γνώσεις ἀπαιτοῦνται, καὶ χρηματικαὶ ποσότητες ὄχι ὀλίγαι δαπανῶνται.

Ἄλλὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡ ἀναγέννησις συμφυῆς οὐσα μὲ τὴν ἰσότητα, καὶ φιλότητα, ἀπήλλαξε μὲν ἡμᾶς ἀπὸ ἀνιχνεύσεως γενεαλογικῶν μεμβρανῶν, καὶ οἰκογενειακῶν προνομοφόρων χρυσοβούλλων, μίαν δὲ μόνην ἀταίτεϊ ἀναζητήσιν, πρὸς τὴν ἀρχαίαν μὲν καταγωγὴν ἡμῶν σχέσιν ἔχουσαν, οὐχὶ δὲ πρὸς ἀτομικὸν, ἀλλὰ πρὸς κοινὸν καὶ ἴσον ὄφελος ὀλοκλήρου τείνουσαν τοῦ ἔθνους, τὴν ἀναζητήσιν, λέγω, τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχαιοτήτων, καὶ τὴν διατήρησιν, καὶ τὴν ἐπισκευὴν τῶν θωμασῶν ἔργων τῶν ἡμετέρων προπατόρων.

Αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ καθήκοντα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν προσησαμένη, συγκαλεῖ ὑμᾶς ἐνιαυσίως περὶ τὸν Παρθενῶνα, καὶ τετάρτη σήμερον ἀνακυκλεῖται ἡ ἐπέτειος ἡμέρα, καθ' ἣν ἀναβαίνει ὁ ὄμιλος τῶν συνεταίρων εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Μὲ πόσον φαιδρὸν πρόσωπον, Κύριοι, ἤθελε δώσει εἰς ἡμᾶς σήμερον λόγον τῶν πράξεων αὐτῆς κατὰ τὴν τρίτην περίοδον ἡ Ἐφορία, εἰάν εἶχε ν' ἀ-

παραίτηση σειρὰν ἐργασιῶν ἀξίων τοῦ σκοποῦ τῆς ἡμετέρας Ἐταιρίας. Ἄλλ' ἡμεῖς κατοπτεύομεν ἐνταῦθα νεόδμητον μὲν θέατρον, ὅπου θέλομεν ὅσον οὐπω γίνεσθαι θεαταὶ σκηνῶν διδασκουσῶν πατριωτικὰ καὶ γενναῖα αἰσθήματα, θελγόμενοι ἀπὸ τὴν ἐναρμόνιον ὁμογλώσσων καὶ ἐξησκημένων ὑποκριτῶν ἀπαγγελίαν, τὸ δὲ θέατρον τοῦ Βάκχου, ὅπου παρίζανον πάλαι ποτὲ τὰ ἀθάνατα αὐτῶν δράματα οἱ Αἰσχύλοι, καὶ οἱ Σοφοκλεῖς, καὶ οἱ Εὐριπίδαι, καὶ οἱ Ἀγάθωνες, καὶ ὅπου ἄροτρον δουλικὸν ἕως ἀκόμη πρὸ ἐτῶν ὀλίγων διασχίζον αὐλακας ἀνίκμους, προητοίμαζε τροφὰς εἰς τῆς ἐξουσίας τὴν ἀσχήμονα ἀργίαν, τὸ βλέπομεν θεαμμένον εἰσέτι ὑποκάτω εἰς ἐπιχώσεις κατατροφῶν ἀλλεπαλλήλων!

Τὸ θέατρον τοῦτο, Κύριοι, πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἤδη ἔτους ἤθελεν ἀνασκέψῃ. Οἱ τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου φοιτηταὶ ὑπὲρ τοὺς ἐπτακοσίους ἦσαν ἔτοιμοι μετὰ τῶν Καθηγητῶν ν' αὐτοχειρίσωσι τὸ ἐπίμαχθον μὲν, ἀλλ' ἔνδοξον τοῦτο ἔργον, καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἀδαπάνου πολυχειρίας ἤθελον εἰς φῶς προκύψει αἱ πολῦτιμοι βαθμίδες, ἐφ' ὧν καθήμενοι οἱ περσοφύοι πολῖται τῶν Ἀθηνῶν, ἀντήμειψαν τὸν Ἀριστείδην ἀξίως τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ ἀγῶνων, ζρέψαντες πρὸς αὐτὸν ὡς ἐκ μιᾶς ὀρμῆς τοὺς ὀφθαλμούς των, ὅταν ἤκουσαν τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαίου ὑπὸ τῆς Μούσης τοῦ Αἰσχύλου περιγραφόμενον.

Κύριοι! τὴν προθυμίαν τότε τῶν διδασκόντων καὶ τῶν διδασκομένων ἐνίσχυσεν ἡ Γραμματεία τῶν Στρατιωτικῶν, χορηγήσασα ἐπ' αὐτῷ τούτῳ καὶ ἀμάξας καὶ πτύα, καὶ σκαπάνας. Ἄλλ' ἢ τὰς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως συνεζευγμένας διέπουσα τότε ἀνελεύθερος δυσβουλία, ἐξηκόντισε βλέμμα δυσμενὲς ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας ἀπλῆν μόνον ἄδειαν αἰτούσης, καὶ ἀνένευσε μὲ σιγὴν κενοταφίου τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου. Ὡ πόσην ἡ μουσοσυγῆς αὕτη ἀνάνευσις ἐπέφερεν εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας μεγά-

λην ὀπισθοδρόμησιν! ὦ πόσῃ ἐπιρροῇ ἔχουσιν αἱ Ἀρχαὶ εἰς τὰς ἐπιδόσεις τῶν ὠφελίμων ἢ ἐπιβλαβῶν πραγμάτων, Ἐὰν ἐπετρέπετο τότε ἡ ἀνασκαφὴ τούτου τοῦ θεάτρου, εἰς ὃ τότε τοῦ Πανεπιστημίου Πρύτανις, καὶ ὁ Γυμνασιάρχης μετὰ τῶν Καθηγητῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς μαθητευομένων δὲν ἤθελον ἐμποδισθῆ, ὀργῶντες ν' ἀνορύξωσι καὶ καθαίρωσι μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν χεῖρας τὸ περικλῆες τοῦτο θεάτρον, πόσον ἐνθουσιασμὸν ἤθελεν ἐμπνεύσει εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων ἢ τοιαύτη τῶν ἑλληνικῶν Μουσῶν εὐγενῆς καὶ ἐνδοξοῦ βαναυσουργία, πόσον ἤθελε δι' αὐτὸν τὸν ἐνθουσιασμὸν πολλαπλασιασθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεταίρων, πόσοι ἀνασκαφαὶ ἤθελον ἀλληλοδιαδόχως πραγματοποιηθῆ, πόσοι ἐξ αὐτῶν θησαυροὶ κυλλιτεχνικῆς, καὶ ἱστορικῆς σπουδαιότητος ἤθελον ἀνακαλυφθῆ, καὶ πόσον ἀπανταχοῦ ἤθελεν ἐπαινεθῆ ὁ τοιοῦτος ἡμῶν ζῆλος, ὡς ἔθνους προοδευόντος ἀψευδῆς φυσιογνωμία!

Ναί! Κύριοι! τοιούτων λυπηροτάτων ἀποτυχιῶν αἷτια ἐθεώρησά καὶ θεωρῶ τὰ παρεμβληθέντα, ὡς μήποτ' ὄφελεν, ἐμπύδια κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἐποχὴν, ἣτις εἰς παρετείετο, δὲν ἠθέλομεν ἡμεῖς συνέλθει σήμερον εἰς τὸν Παρθενῶνα, ἀλλὰ ψευσθέντες τῶν εὐγενῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας ὑπὸ τόσον αἰσίους οἰωνοὺς συνελάβομεν, ἠθέλομεν αἰσχύνεσθαι καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀξιοσεβάστους ἡμῶν συνεταίρους.

Ἐὰν ἀπωλεσθείσης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας, συνεξηφανίζοντο τὸ Θησεῖον, καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον καὶ ὁ Παρθενῶν, καὶ τ' ἄλλα τὰ θαυμαζὰ, καὶ τοι ὑπὸ τοῦ χρόνου λελοβημένα, λείψανα, καὶ δὲν ἐσώζοντο αὐτὰ, ὡς μάρτυρες ἀναμφήριτοι τοῦ μεγάλου πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, βεβαίως ἤθελον φαίνεσθαι κομπασμοὶ ἔθνικῆς φιλοτιμίας, μεγαλαυχίαι τῆς συγχρόνου ἰσορίας, καὶ ποιητικαὶ ἑλληνικῆς φαντασίας ὑπερβολαί, τὰ τρόπαια τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Σαλαμῖνος. Ἄλλ' αὐτὰ ταῦτα τὰ λείψανα, παλίμψηφοι μεμβράναι τῆς μεγαλοουργοῦ τῶν ἡμετέρων προγόνων εὐγενείας, παρέζησαν εἰς τοὺς ἀπαν-

ταχοῦ τῆς οἰκουμένης πεφωτισμένους λαοὺς τὴν ἔκρηξιν τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως ὄχι ἀνήνυτον ἔργον παντόλμου ἀπονοίας, ἀλλ' ὄρμην ἀπογόνων ἀξίως μιμουμένων τὰς προγονικὰς αὐτῶν ἀρετὰς, κ' ἐσυμπέρανον ἐπομένως, ὅτι καὶ οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες δύνανται νὰ κατορθώσωσι καὶ αὐτὰ τὰ ἀνέφικτα δοκοῖντα. Καὶ διὰ τοῦτο ἐξ αὐτῶν δὴ τῶν προοιμιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ὄχι μόνον θανατοῦ καὶ συμπαθείας αἰσθήματα, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδες ἀγαθαὶ ἐσησαν ὄρθιαι, καὶ συνεκίνησαν σφοδρῶς τὰ εὐνομούμενα ἔθνη, καὶ παρευθὺς συνέρρευσεν ὄχι ὀλίγας ἀριθμὸς γενναίων φιλελλήνων, διὰ νὰ συγκυδυνεύσωσιν ὡς πρωταγωνισταὶ καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀπελευθερώσεως.

Κύριοι! Ἐὰν αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἡμῶν ἐργασίαι ἀπή-
 τουν τοσοῦτους μόχθους καὶ κινδύνους, ὅσους ὑπέστησαν
 ἀσμένως οἱ περικλεεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες, οὔτινες ἀνέτεμον μὲν,
 ἴν' οὕτως εἶπω, τὰς Ἄλπεις, διηρέυνησαν δὲ τὰ Ἑράλια ὄρη
 μεταλλουργικῶς, καὶ ἐξέτασαν τὰ ἔγκατα τῶν Κορδιλλιέ-
 ρων, καὶ οὕτως ἡμέτερον καθήκον ἦτον ν' ἀποδυθῶμεν προ-
 θύμως εἰς αὐτοὺς τοὺς πόρους καὶ τοὺς κινδύνους, τόσον διὰ
 τὸ ἴδιον ἡμῶν αὐτῶν κλέος, καὶ συμφέρον, ὅσον καὶ διὰ τὸ
 συμφέρον τῶν σοφῶς κυβερνωμένων ἐθνῶν, εἰς ἃ εὐγνωμο-
 νοῦντες δὲν δυνάμεθα προσφιλεσέραν καὶ εὐγενεσέραν ἀμοι-
 βὴν ἐτέραν παρὰ τὴν δι' αὐτῶν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐργα-
 σιῶν μας ν' ἀνταποδώσωμεν.

Τίς ἀπόδειξις ἐναργεστέρα τοῦ πόσον εἶναι πανταχοῦ πε-
 ρισπούδασι αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἡμῶν ἐπιχειρήσεις παρὰ τὴν
 καταρίθμησιν ἡγεμονικῶν σεβασῶν ὀνομάτων εἰς τῆς Ἑται-
 ρίας μας τὸν κατάλογον; Εἰς αὐτὸν τοῦτον βλέπετε, Κύ-
 ριοι, πόσοι ἕτεροεθνεῖς περιώνυμοι ἄνδρες ἔσπευσαν νὰ κα-
 ταγραφῶσιν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ κυρίου Γραμματέως θέ-
 λουν μάθει, ὅτι οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν προσέφερον εἰς τὴν
 Ἑταιρίαν πολλὰ ἐκ τῶν οἰκείων συγγραμμάτων, καὶ ὅτα
 καθ' ὑψηλὴν διαταγὴν τοῦ Μεγαλειοτάτου βασιλέως τῶν
 Κάτω Χωρῶν ἐπέμφθη δῶρον παρὰ τοῦ ἐν τῷ Πατα-
 βικῷ Αὐτοδύναμῳ Μουσείου ἐν ἀντίτυπον τῶν Αἰγυπτιακῶν

Ἀρχαιοτήτων. Οἱ ἐνταῦθα Κύριοι Ἀντιπρόσωποι τῶν ξέγων Σεβασῶν Δυνάμεων τιμῶσι διὰ τῆς παρουσίας των, καθὸ μέλη ἔνδοξα τῆς ἡμετέρας Ἑταιρίας, τὸν σημερινὸν τοῦτον σύλλογον. Οἱ περιφανεῖς Κύριοι οὔτοι ἐκτιμηταὶ τοῦ καλοῦ, καὶ φιλόκαλοι θεωροῦσιν ἡμᾶς σήμερον μάρτυρες αὐτόπται, ὅτι δὲν καθήμεθα ἄργοι καὶ δὲν ἀρκούμεθα εἰς τὴν φίλην τῆς ὀκνηρίας μεμφιμοιρίαν, ποτινῶμενοι δῆθεν, ὅτι πολλοὶ πολλακίς πολλοὺς μᾶς ἀπεζέρησαν θησαυροὺς, περιηγηθέντες τὴν αἰχμάλωτον Ἑλλάδα, ἀλλ' ὅτι ὡς φρόνιμοι, καὶ ἐνεργητικοὶ, καὶ νόμιμοι κληρονόμοι, σεβώμεθα καὶ ἐκτιμῶμεν τὰ διασωθέντα τῆς πατρογονικῆς ἡμῶν περιουσίας κειμήλια, ἐπισκευάζοντες τὰ λελωβημένα, καὶ ἀναζητοῦντες ὅσα κατέχωσεν ὁ χρόνος, συνεργάτας ἔχων τὴν ἀδράνειαν τῆς δουλείας μας, καὶ τὴν βαρβαρότητα τῆς τυραννίας.

Ὅταν πρὸ δέκα ἤδη ἐτῶν ἦλθα καθὸ Γραμματεὺς τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὰς Ἀθήνας μετὰ τῶν κυρίων Ἀντιπροσώπων, καὶ Ναυάρχων τῆς Συμμαχίας, πόσους χαρᾶς ἀμυθήτου παλμοὺς ἠσθάνθην εἰς τὴν καρδίαν μου ἰδὼν ὅτι τὰ λείψαια τῆς ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος κατίσχυσαν καὶ τὰς τελευταίας τῆς φριαπτούσης βαρβαρότητος προσβολᾶς, καὶ δὲν συγκατέπεσαν ἐρείπιῶν ἐρείπια, ἀλλ' ἐπεσκίαζον ὄρθια τὰς τέφρας, καὶ τοὺς σωροὺς τῶν κρημισμένων οἰκοδομῶν τῆς καταστροφείσης αὐτῆς πόλεως. Ἴδα τότε περὶ τὸ τεῖχος πολλὰ ἄμνησα μνήματα τῶν ὑπὸ τὴν δοκοῦσαν ἀνάγκην τοῦ πεπρωμένου, καὶ ὑπὸ τὰς φερμανικὰς ἀπειλὰς δουλικῶς ἀνδραγαθησάντων ἐχθρῶν, πολυτελῶς κατεσκευασμένα, σωροὺς δὲ πολλοὺς ἀπὸ κρανία τῶν ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡρωικῶς πεσόντων, καὶ ἐμακάρισα τοὺς μάρτυρας ἐκείνους τῆς ἐλευθερίας, καὶ τοὶ ἀτάφους ἐρριμμένους· οὔτοι μὲν, εἶπα κατ' ἐμαυτὸν, θέλουσιν ἔχει τὰς σελίδας τῆς ἰστορίας πυραμίδας ἀκατσρόφους τῆς ταφῆς αὐτῶν, τὰ δὲ μαυσωλεῖα τῶν ὑπηρετῶν τῆς τυραννίας τάχις ἀξαφανίζονται ἀπὸ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ χρόνου, καὶ ὁ ὑπὲρ τῶν δυνασῶν θάνατος δικαίως νομιζόμενος ἀνά-

ξιος καὶ αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς ζηλιτεύσεως, εἰς λήθην αἰώνιον παραδίδεται. Εἰς τούτους τοὺς σωροὺς τῶν ἀτάφων ὀστέων, εἶπα τότε προσέτι κατ' ἑμαυτὸν, θέλωμεν ὀφείλει ἄχι μόνον τὸν ἀνοικισμὸν τῶν Ἀθηνῶν, ἀνάκτισιν πόλεως ἐλευθέρας ὑπ' ἐλευθέρων τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὅσα λόγου ἄξια ἔργα, καὶ μνήμης σπουδαίας τῆς Ἀρχαιότητος θέλωμεν ἀνακαλύψει διὰ τῶν ἀνασκαφῶν, δότε δὲ εἰπεῖν καὶ διὰ τῆς τυμβωρυχίας.

Συνήθεια ἄχαρις, καὶ τῆς μωρᾶς τῶν Σταυροφόρων ἐξουσίας ἀπομεινᾶς, ἐπικρατοῦσα ἕως τὴν σήμερον, συναγελάζει ἡμᾶς ἐτησίως καρδαμοφαγοῦντας, καὶ κωθωνίζοντας περὶ τοὺς ποικιλομόρφους λοφίσκους τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς κατὰ τὴν δευτέραν τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῶν Νησειῶν. Εὐχῆς ἔργον νομίζω, Κύριοι, νὰ μὴ συμπίπτῃ οὐδέποτε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ παρουσία τῶν περιηγουμένων τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ μὴ βλέπωσιν, ὅτι ἡμεῖς ἀντὶ νὰ ἐορτάζωμεν ἐνιαυσίως περὶ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον, τόσον τὴν διάσωσιν τῶν λειψάνων τῆς Ἀρχαιότητος, ὅσον καὶ τὴν μνήμην τῶν ὑπὸ τὸν κλεινὸν Φαβιέρον Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων, οἵτινες τὴν αἰχμοφόρον πύκνωσιν τῶν ἐχθρικῶν φαλαγγῶν νυκτερνοὶ διασχίσαντες, ἀνέβησαν εἰς τὴν πολιορκουμένην Ἀκρόπολιν, ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἐωλοκρασίαν ἀντικείμενον πανηγύρεως. Ἐξ ἐναντίας εὐχομαι νὰ ἔρχωνται κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον οἱ περιηγηταὶ τῶν Ἀθηνῶν, διὰ νὰ παρίστανται εἰς τὰς γενικὰς ἐνταῦθα συνεδριάσεις τῆς Ἐταιρίας, καὶ νὰ μανθάνωσιν, ὅτι δὲν ἐμβαίομεν βέβηλοι καὶ ἀβέλτεροι θεαταὶ εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Παρθενῶνος.

Μετὰ τὸν Πρόεδρον ἐλάλησεν ὁ γραμματεὺς κύριος Α. Ρ. Ραγκαβῆς. Ὡς ὁ προϋζόμενος ἐκείνος, συγγενῆς μὲν αὐτοῦ διὰ τῶν δεσμῶν τῆς φύσεως, συγγενῆς δὲ διὰ τῶν δεσμῶν τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς τέχνης, ὁ κύριος Ραγκαβῆς γραμματεύει παρὰ τῇ Ἐταιρίᾳ ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως

της. Δημοσιεύων τὸν λόγον τοῦ ὁ Εὐρωπαϊκὸς Ἐρανεῖς, θυσιάζει τὸ καθήκον τοῦ νὰ ἐπιφέρῃ περὶ αὐτοῦ τὸν προσήκοντα ἔπαινον εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ὅτι ἀριθμεί αὐτὸν μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ πολυτιμωτέρων αὐτοῦ συνεργατῶν.

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ρίζου
Ραγκαβῆ, γραμματέως τῆς Ἀρχαιολογικῆς
Ἐταιρείας.

Κύριοι!

Ἡμεῖς οἱ ἐγκαυχώμενοι ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος κ' ἐπὶ τῇ κτίσει τοσοῦτων θησαυρῶν ἀρχαίας τέχνης καὶ μαρμαροχαράκτων τῆς Ἰσορίας ἀπομνημονευμάτων, δὲν ἠθέλαμεν λογισθῆ τῆς αὐτονομίας ἀντάξιοι, τὴν ὁποίαν εὐτυχῶς κατεκτήσαμεν, ἂν ἄμα καταταχθέντες μεταξὺ τῶν νέων πεπολιτισμένων ἐθνῶν, δὲν ἐσρέφομεν τὴν προσοχὴν μας καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ταῦτα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ συντρίμματα, τὰ ὁποῖα ἡ γῆ μας ὡς φιλόσοργος μήτηρ πισῶς ἐπὶ τῶν μακρῶν αἰώνων τοῦ πένθους διετήρησεν εἰς τοὺς κόλπους της, ἂν δὲν ἐσπεύδομεν νὰ τὰ σώσωμεν τέλος ἀπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀμαθείας τὴν διηνεκῆ ἐπήρειαν, καὶ νὰ τ' ἀποδώσωμεν εἰς τῶν πεπαιδευμένων ὄλου τοῦ κόσμου τὴν μελέτην καὶ τὸν θαυμασμόν. Νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀδιαφιλονέκητον τὴν κτήσιν τῶν θησαυρῶν τούτων, ἐπὶ τοῖς ὁποίοις κομπάζει, καὶ τοὺς φιλολόγους καὶ καλλιτέχνας εἰς νέα τῆς ἀρχαιότητος μυῶσα μυζηρία ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, συμβὰν ἀσπαστότατον εἰς τὸν πεφωτισμένον κόσμον ὀλόκληρον, τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς, τοιαύτη ἡ τάσις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, ἣτις πρὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν μετὰ τῶν γενναίων προσπαθειῶν συναμιλλωμένη τῆς κυβερνήσεως, εἶδεν ἀὔξανόμενον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον

τὸν ἀρχαῖκόν τῆς Ἑλλάδος πλοῦτον, καὶ τὰς προσπάθειάς τόσον ἑαυτῆς ὅσον καὶ τῆς δημοσίου ἀρχῆς, μὲ πολλοῦ λόγου ἄξια ἐπιτεφείσας ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα κεφαλαιωδῶς πῶς ἔρχομαι νὰ διεξέλθω εἰς τὴν σεβαστὴν ταύτην ὁμήγυριν.

Αἱ Ἀθηναί, οὐ μόνον ὡς καθέδρα τῆς κυβερνήσεως συγχρόνως καὶ τῆς ἐταιρίας, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν κ' ἐπιτήρησιν ἀμφοτέρων κείμεναι, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς καθέδρα τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ τῆς ἀρχαίας ἰσχύος, ὡς διασώζουσαι ζωηρὸν τὸν τύπον τῆς ἀρχαιότητος ὑπὸ τὸ βάνησον κάλυμμα, τὸ ὁποῖον ἢ δουλεία μόλις κατίσχυσε νὰ ῥίψῃ ἐπὶ τοῦ κίλλους των, αἱ Ἀθηναί ἐγένοντο κατὰ τὰ ἔσχατα ταῦτα ἔτη τὸ κυριώτερον τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν θεάτρον, καὶ τὰ εἰς αὐτὰς εὐρεθέντα ἀντέμειψαν δαψιλῶς τὰς προσδοκίας τῶν φιλαρχαίων. Ὁ βράχος οὗτος ἐφ' οὗ συνήλθομεν, ἦτον ἱερὸς ἄλλοτε, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐπλανᾶτο τὸ πολιοῦχον πνεῦμα τῆς Ἀθηνᾶς, εἶναι ἱερὸς σήμερον, διότι ἐπ' αὐτοῦ πλανᾶται, προστατεῦθον τὴν Ἑλλάδα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαιότητος· ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτοῦ ἴσταται ὡς σύμβολον τοῦ συνδέσμου τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας ἐλευθερίας μας, ὁ γέρον τραυματίας τῆς βάρβαρότητος, ὁ Παρθενῶν οὗτος, ὅστις ἐξέπληξεν ἐξήκοντα γενεὰς ἀνθρώπων κατὰ συνέχειαν. Δὲν ἦτον τοιοῦτος πρὶν ἐπικαθήσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἡ δουλεία, πρὶν ἢ σφαιῖρα τοῦ Κοινηγσμάρκου καταστρέψῃ τῶν γραμμῶν του τὴν συμμετρίαν καὶ ἀφιλόκαλοι χεῖρες συλήσουν τῶν κοσμημάτων του τὰ λαμπρότατα. Βλέποντες τὸν σωρὸν τῶν κατὰθετραυσμένων του ἐρείπιων, ἀναλογιζόμενοι τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ Φειδίου τὰ ὁποῖα ἀπήχθησαν παρ' αἴσαν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ κἂν μέχρι ἐλπίδος φανταζόμεθα νὰ τὸν ἀνεγείρωμεν ποτὲ πλέον εἰς τὴν παλαιάν του μεγαλοπρέπειαν. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἕκαστος αὐτοῦ λίθος εἶναι σεβασμῖος, διὰ τὴν τέχνην ἕκαστον αὐτοῦ σύντριμμα εἶναι μάθημα.

Διὰ τοῦτο εὐλαβείας ἔργον ἐνομίσαμεν τὴν ὅσον ἐνεσι σύνθεσιν καὶ ἀνέγερσιν τῶν μερῶν αὐτοῦ τοῦλάχιστον ὄσων

σώζονται. Πρὸς τὸν σκοτὸν τοῦτον περισκαφέντες περίξ αὐτοῦ οἱ σωροὶ τῶν ἐπιπεσόντων χωμάτων, ἀνεκάλυψαν τὰς βαθμίδας του καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν καὶ τὴν λιθόκτιζον βάσιν ἐφ' ἣς τὸ μέγα οἰκοδόμημα στήριζεται πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς μεσημβρίαν, εὐρέθησαν δὲ περὶ αὐτὰ, βαθύτερον τῆς ἀρχαίας τοῦ ἐδάφους ἐπιφανείας, καὶ ὑπερμεγέθει· ἡμιλαξεύτων μαρμάρων ὄγκοι, τμήματα σηλῶν ἀποδοκιμασθεισῶν ἀπὸ τοὺς οἰκοδόμους, οἵτινες τὸ πάλαι ἀπέβλεπον εἰς τὸ ἄριστον. Τὸ ἀριζούργημα τοῦ Φειδίου, ἡ ζωοφόρος τοῦ Παρθενῶνος δὲν θέλει κοσμήσει πλέον τὰ τείχη ταῦτα, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀνεγείρομεν. Ὁ Λόρδος Ἐλγειν, εἶναι γνωστὸν, ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν δουλείαν μας καὶ ἀπὸ φερμάνιον Ὀθωμανικὸν τοῦ ὁποίου αὐθαίρετως παρεξέτεινε τὴν ἔννοιαν, τ' ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν τῶν θέσιν, κολωβώσας τὸ σεβαστὸν τέμενος, ὡς τὴν ψευδῆ ἐκείνην μητέρα, ἣτις στερουμένη παιδὸς, ἐζήτει νὰ λάβῃ τὸ ἥμισυ τοῦ τέκνου τῆς ἀντιζήλου τῆς. Μ' ὄλον τοῦτο ὑπὸ τὸν σωρὸν τῶν συντριμμάτων ἔνδεκα τμήματα τῆς ζωοφόρου ταύτης, πέντε τῶν μετοπίων, καὶ ἐν τῶν ἀετωμάτων διέφυγον τὴν ἀρχαιολογικὴν ἱεροσυλίαν, καὶ εὐρεθέντα εἰς τὰς τελευταίας ἀνασκαφὰς, δύνανται ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τὰς οἰκείας θέσεις, τὰς ὁποίας γνωρίζομεν ἀπὸ τὰς περιγραφὰς τῶν ἰδόντων τὸν Παρθενῶνα πρὶν ἔτι καταστραφῆ (1). Ἄλλο περιεργείας ἄξιον εὕρημα ἐκ τῶν ἀφορώντων τὸν Παρθενῶνα εἶναι αἱ ἐπιγραφαὶ αἱ πραγματευόμεναι περὶ τῶν κατ' ἔτος εἰς τὸν πρόναον, εἰς τὸ ἑκατόμπεδον καὶ εἰς τὸν Παρθενῶνα, τὰς τρεῖς τοῦ ναοῦ ὑποδιαίρέσεις, προσφερομένων ἀναθημάτων. Ἐκ τῶν εἴκοσι πλακῶν αἵτινες, καθ' ἃ ἐπέισθημεν, περιεῖχον αὐτὰς, μία ὀλόκληρος καὶ ἑπτὰ ἡκροτηριασμένοι σώζονται εἰς ἡμᾶς, 2 ὀλόκληροι καὶ 4 ἡκροτηριασμένοι εἰς τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον, καὶ 6 ὀλόκληροι καὶ 9 ἄλλων τὰ τμήματα ἐλλείπουν ἀκόμη· ἐξάγεται δὲ ἐξ αὐτῶν ὅτι

(1) Carrey, Stuart καὶ κατ' αὐτοὺς Visconti. Ἴδε ἀρχαιολ. ἐφημ.

μεταξὺ τῆς 86 καὶ 94 Ὀλυμπιάδος τ' ἀργυρᾶ τοῦ προ-
νάου ἀναθήματα ἐξύγιζον 19. 919 δραχμᾶς 2 Ὀβολούς,
τὰ δὲ χρυσᾶ 33 Δραχμᾶς 3 Ὀβολουίς. Εἰς δὲ τὸ ἑκατόμπε-
δον τὰ μὲν χρυσᾶ ὑπὲρ τὰς 4,923 δραχμᾶς, τὰ δὲ ἀρ-
γυρᾶ 2,606 Δραχ. Τὰ τοῦ ἀδύτου τοῦ Παρθενῶνις, τὰ
ὁποῖα καὶ πλουσιώτερα ἦσαν, δὲν ἐξετιμῶντο ἐκ τῶν σω-
ζομένων τεμαχίων τῶν ἐπιγραφῶν. Μία δὲ μόνη ἐπιγραφὴ
εὔρεθεισα περὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα διατηρούμενα
εἰς τὸν ὀπισθόδομον ἐδανείζοντο ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ
πολέμου εἰς τὰ στρατεύματα, πιθανολαγεί τὸ συμπέρασμα
ὅτι ὁ συνήθης τόκος τῶν δημοσίων χρημάτων ἦτον τότε εἰς
Ἀθήνας πρὸς 4 περίπου τοῖς 100. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν
τούτων διωρθώθη καὶ ὁ πρῶν ἐσφαλμένως δημοσιευθεὶς
πίναξ τῶν ἀρχόντων τοὺς ὁποίους κατ' ἔτος δῶριζον οἱ
Ἀθηναῖοι ὡς ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ ὁ τῶν
γραμματέων αὐτῶν [1]. Κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος εὔρεθησαν
καὶ 120 περίπου τμήματα ἐπιγραφῶν περιεχουσῶν κατὰ
λογον τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, τὰς ὁποίας οἱ Ἀθηναῖοι
ἐφορολόγουν λόγῳ συμμαχίας καὶ ὑπερασπίσεως.

Ἄλλ' ἐν τῶν περιεργωτάτων ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνα-
σκαφέντων ἀντικειμένων εἶναι αὐτὸς ὁ βράχος τῆς Ἀκρο-
πόλεως, ὅστις ὡς εἰς μόνος πελώριος βωμὸς τῶν Θεῶν,
ἦτον πανταχοῦ κεκαλυμμένος μὲ ἀγάλματα καὶ ἀνδρι-
άντας, οὐχὶ συμμέτρως κ' εὐρύθιως, ἀλλὰ μᾶλλον κατ'
ὀπτικὴν ἀρμονίαν διατεθειμένους, ὡς τοῦτο γίνεται δῆλον
ἀπὸ τὰ ἴχνη τῶν βάθρων αὐτῶν, τὰ συνεχῶς καλύπτοντα
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Παρθενῶνος μέχρι τῶν προπυλαίων, ἐκτὸς
μόνου τοῦ μέρους ὅπου φαίνεται κεχαραγμένη ἡ ὁδὸς δι' ἧς
ἀνήρχετο ἡ ἱερὰ ἄμαξα. Μεταξὺ τῶν εἰσέτι σωζομένων
ἐκ τῶν βάθρων τούτων ἀρκοῦμαι ἀναφέρων ὡς περιεργότα-
τα τὸ τοῦ Διῦτρεφούς, τὸ τῆς Ἀθηνᾶς Ὑγείας κείμενον εἰς
τὴν ἀρχαίαν του θέσιν, καὶ τὸ τοῦ Ἐπιχαρίνου, καὶ τὰ τρία

(1) ἴδ. Αρχαιολ. ἐφημερίδα.

ὑπὸ τοῦ Πausανίου ἀναφερόμενα· [1] ἔτι δὲ καὶ τὸ τοῦ Δουρλου Ἰππου, τὸν ὁποῖον ὁ αὐτὸς περιηγητὴς ἀναφέρει, καὶ τοῦ ὁποῖου σώζεται ἡ ἐπιγραφή ὡς τὴν ἀναφέρει σχεδὸν ὀλόκληρον ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους. [2].

Ἄλλ' ἡ λαμπρὰ πύλη διὰ τῆς ὁποίας ὁ Περικλῆς ἐπροοιμίασε τῶν θαυμάτων του τὴν ἐπίδειξιν, τὰ προπύλαια, λέγω, ἔφερον πρὸ ὀλίγου ἀκόμη τὸ ἄχθος βαγαύσων ἐπιτειχισμάτων, καὶ κατεπίεζοντο ὡς ἡ Ἑλλὰς ὅλη ἀπὸ τὰ λίθινα τῆς τυραννίας ἔργα, ἔμεινον δ' ἄγνωστα καὶ ἀφανῆ εἰς τοὺς ἀναζητοῦντας αὐτὰ περιηγητὰς, ὡς τόσα ἄλλα λαμπρὰ τῆς ἀρχιότητος ἀριστοτεχνήματα μένουσι κατακεκαλυμμένα εἰς ὅσα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐπικάθηται ἀκόμη τῆς δουλείας τὸ σκότος. Πρὸ μικροῦ μόνον τὸ κομψὸν τοῦτο οἰκοδόμημα ἀνέκυψεν ἀπὸ τὸν σωρὸν τῶν χωμάτων καὶ τῶν ὄχυρωμάτων τὰ ὁποῖα τὸ κατέκρυπτον, καὶ ἡ μεγαλοτρέπεια τοῦ ἐκθαμβοῦ καὶ σήμερον τὸν εἰσιόντα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ τὸν προπαρασκευάζει διὰ τὰς μεγάλας ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι τὸν περιμένουσιν ὅλαι αἱ σῆλαι τῶν προπυλαίων ἴσανται ὄρθαι, ἀλλ' ὅλων κατέπεσαν τὰ ἀνώτατα τύμπανα, σώζονται δὲ ἱκανὰ τμήματα τῶν Ἰωνικῶν κιονοκράνων αὐτῶν, διὰ τὰ μνηστυρήσασιν περὶ τῆς ὠραιότητός των· χωρὶς τὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς πενταπύλου ταύτης εἰσόδου, διότι ὁ λόγος ἠθελέμοι ἐκταθῆ ὑπὲρ τὰ θεμητὰ ὄρια, πρέπει οὐχ ἦττον ν' ἀναφέρω τὴν ἀνασκαφὴν καὶ τῶν βαθμίδων αἵτινες ἰσοπλατεῖς οὔσαι μὲ αὐτὰ τὰ προπύλαια, ἦγον πρὸς αὐτὰ δι' ἀνόδου ἀξίας τῆς λαμπρᾶς διασκευῆς τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, τῶν ὁποίων δὲ ἠγνοεῖτο καὶ ἡ ὑπαρξίς ἐντελῶς. Ἀριστερῶς παρὰ τὰ προπύλαια εὐρέθη κατηδαφισμένος καὶ τεθαμμένος ὑπὸ μεταγειέστερον προμαχώνα ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου νίκης, τοῦ ὁποῖου ἀνεγερθέντος ἐκ τῶν περιισταμένων μερῶν του, ἐδημοσίευσαν λαμ-

(1) Πaus. Att. κγ'

(2) Ἀριστοφ. Σφήκες. Στοιχ. 118, σχολ.

πρὸν περιγραφὴν εἰς Γερμανίαν οἱ Κ. Κ. Α. Ῥόσς καὶ Σάουβερτ. Ἐν μέρος τῶν ὠραίων ἀναγλύφων αὐτοῦ εὐρέθη καὶ ἀπεφασίσθη ἢ εἰς τὰς οἰκείας θέσεις κατὰθεσίς των. Τὰ δ' ἐλλείποντα ἀπετέλουν μέρος τῶν λαφύρων τὰ ὅποια ὁ Ὅ Δόρδος ἔελγιν ἀπήγαγεν. Ἄν εἶχαμεν καὶ ἐκεῖνα, τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστούργημα, ὁ χαρίεις οὗτος ναὸς ἤθελε συμπληρωθῆ ὅποιος ἀνηγέρθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς οἰκοδομῆς του, πρὸς κόσμον τῆς Ἑλλάδος, πρὸς θαυμασμὸν τῶν περιηγητῶν, πρὸς μεγίστην τῆς τέχνης ὠφέλειαν. Ἄλλὰ τί μάτην ἐπανερχομαι εἰς τὴν δεινὴν ἀλλ' ἄφευκτον συνέπειαν τῆς δουλείας, ἣτις στερεῖ μὲν τὰ ἔθνη τῆς φωνῆς διὰ τὴν ἀπαιτήσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν των, τὰ στερεῖ δὲ τῆς δυνάμεως διὰ τὴν ὑπερασπισθῶσι; Τὰ παράπονα εἶναι σήμερον παράκαιρα πλέον, καὶ διαβήματα πρὸς ἀνάκτησιν ἤθελον, φοβοῦμαι, ἀποβῆ ἀτελεσφόρητα; Θέλει ἄρα γε ἀνατείλει ποτὲ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ γενναιοφῶρων Ἀγγλία, ὡς ἀποδίδει σήμερον εἰς τὴν οἰκείαν γῆν τὰ λείψανα τοῦ πολεμίου τὸν ὅποιον ἐθαύμασε, θέλει ἀποδώσει εἰς τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος τὰ λείψανα τῶν ἀρχαιοτήτων τούτων, τῶν διηνεκῶν ἀντικειμένων τοῦ θαυμασμοῦ τῆς οἰκουμένης;

Ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως ἀνηγέρθη ἀκόμη τὸ Ἐρεχθεῖον, τὸ αἰώνιον ἐκεῖνο αἶνιγμα τῶν ἀρχαιολόγων καὶ ἀρχιτεκτόνων. Ἀφοῦ τὰ τεῖχη τοῦ πρωτίστου σηκοῦ του ἐπεσκευάσθησαν, καὶ τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ ἀνεσκάφη, ἡ λύσις τῶν ζητημάτων περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ σχήματός του καθίσταται ἤδη εὐκολωτέρα. Δυπηρὸν ἦτον ὅτι τοῦ τόσοσ τεχνιέντως ἐξηρησμένου τούτου ναοῦ δὲν ἐσώζετο διόλου ἡ ζωοφόρος, ἣτις ἀναλόγως τῶν λοιπῶν του μερῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀριστούργημα. Ἄλλ' ἀγαθῆ τύχῃ, ἀνασκαπτομένων τῶν συντριμμάτων τοῦ ναοῦ, εὐρέθη ὑπ' αὐτὰ ἐπιγραφὴ, εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ζωοφόρου ἀναφερομένη, ὁμοία μὲ τὴν ἐκδοθεῖσαν εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Βοικίου [1] ἣτις πραγματεύεται περὶ τῆς οἰκοδομῆς ὄλου τοῦ Ἐρεχθείου. Ἐκ

(1) C. I. G. 160.

τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, [1] καταφαίνεται ὅτι τὰ ζώδια τῆς ζωοφόρου ἦσαν ἀγάλματα περιαιρετὰ, προσηρτημένα διὰ μεταλλίνων συγκολλημάτων εἰς τὴν ἀνήκουσαν θέσιν. Καὶ τῷ ὄντι ἐπὶ τοῦ ναοῦ ἴστανται ἀκόμη δοκοὶ λίθου μέλανος Ἐλευσίνιου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὰ λευκὰ μαρμάρινα ἀγαλμάτια ἀνεφαίνοντο ἀναμφιβόλως ἔτι λαμπρότερα διὰ τῆς ἀντιθέσεως τῶν χρωμάτων. Διὰ περαιτέρω δὲ ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν καὶ πολλὰ ἐκ τῶν ἀγαλματίων τούτων, μαρτυρούμενα τόσον ἐκ τῶν διαστάσεών των, ὅσον καὶ ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου τῆς ὀπισθίου ἐπιφανείας των, δι' ἧς προσηρτῶντο εἰς τὸν Ἐλευσίνιον λίθον, ἔτι δὲ μᾶλλον διὰ τῆς περιζάσεως, ὅτι ἐν τῶν ἀνευρεθέντων περιγράφεται ἐντελῶς εἰς τὴν ἐπιγραφὴν περὶ ἧς ἀνωτέρω ὠμίλησα.

Μεταξὺ Προπυλαίων καὶ Παρθενῶνος ἴστατο τὸ πάλας ἢ πρόμαχος τῶν Ἀθηνῶν θεότης, Ἀθηνᾶ πελωρία, τῆς ὁποίας τὸ κράνος καὶ ἡ αἰχμὴ ἐφαίνετο ἄνωθεν τοῦ Παρθενῶνος εἰς τοὺς καταπλέοντας ἐκ Σουνίου [2], ἀνάθημα ἀνεγερθὲν εἰς μνήμην τοῦ Φριάμβου τῶν Αθηναίων κατὰ Περσίας. Τοῦ περιέργου τούτου ἀγάλματος τὸ βάθρον εὐρέθη ἐσχάτως ἀρκτικοδουτικῶς τοῦ Παρθενῶνος, ἀν' ἄλλως δὲν μᾶς ἀπατῶσιν αἱ περὶ αὐτοῦ εἰκασίαι μας, τὰς ὁποίας ἢ τε θέσις, τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀνορυχθείσης κτιστῆς βάσεως φαίνονται δικαιολογοῦντα. Δυτικομεσημβρινῶς τοῦ Παρθενῶνος εὐρέθησαν ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τ' ἀπαρτίζοντα μικρὸν καὶ ὠραῖον ναὸν Ἰωνικῆς τάξεως, τὸν τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διότι ταύτην φαίνεται προσδιορίζων εἰς αὐτὸν τὴν θεοὶν ὁ Πανσανίας. [3] Ἀνατολικῶς δὲ τοῦ Παρθενῶνος ἀνεσκάφη ἄλλο ἐπίπεδον, ὅπου φαίνεται ἦν ἡ θέσις τοῦ ναοῦ τῆς Ῥώμης καὶ Καίσαρος, ὡς τοῦτο δείκνυται ἐκ πολλῶν

(1) Ἐφημ. ἀρχαιολ.

(2) Πανσ. Ἀττ. κή.

(3) Ἀττ. κγ.

στρογγύλων δοκῶν, αἵτινες τὸν ἀπήρτιζον, τῆς μιᾶς φερούσης τὴν περὶ τούτου ἐπιγραφὴν.

Φειδόμενος τοῦ ἀκροατηρίου, δὲν θέλω νὰ ἐνδιατρίψω περισσότερο εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἣτις πολλοῦ ἀκόμη λόγου ἐδύνατο νὰ μοὶ παρέξῃ ἄφθονον ὕλην, κατέρχομαι δὲ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἡ ἑταιρία ἐνόμισε κατάλληλον ν' ἀνασκάψῃ τὸν κατὰ μέρος κατακεχωσμένον πύργον τοῦ Κυρρῆστου, ἔργον, οὐχὶ πλέον τῆς ἐνδόξου ἐποχῆς τῶν ἐλευθέρων Ἀθηνῶν, ἀλλ' οὐχ ἦττον περιέργον διὰ τὴν τριπλὴν χρῆσιν του ὡς κλεψύδρας, ὡς ἡλιακοῦ ὥρολογίου, καὶ ὡς ἀνεμοδείκτου, προσέτι καὶ διὰ τὸ μονοειδὲς τῆς οἰκοδομῆς του, διὰ τὴν ὠραιότητα τῶν κοσμημάτων του, καὶ διὰ τὸ σχεδὸν ἀκέραιον τῆς μέχρι τοῦδε διατηρησεῶς του. Ἡ ἀνασκαφὴ ἀνακαλύψασα τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος, κατέστησε καταφανεῖς τὰς τρεῖς πρὸς τὸν πύργον βαθμίδας, τὰς δύο οὐδούς του μετὰ τῶν δύο τεθλασμένων στηλῶν ἐκάστης καὶ τινῶν τεμαχίων τῶν κιονοκράνων αὐτῶν. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἀνεκαλύφθη τεῖχος παράλληλον μετὰ τὴν μεσημβρινὴν τοῦ ὀκταγώνου πύργου πλευρὰν, στηρίζον, ὡς φαίνεται, ἐνταῦθα τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἐπ' αὐτοῦ φαίνονται ἰστάμεναι δύο ἀψίδες ὑδραγωγείου, αἵτινες, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν γίνεται δῆλον, ὠχέτερον ὕδωρ εἰς τὴν κλεψύδραν τοῦ πύργου. Τὸ οἰκοδομημα τοῦτο, πρὸς τὸ ὅποιον κατέρχονται ἀρχαῖαι βαθμίδες ἐκ τοῦ ῥηθέντος τεύχους, περιέκλεισεν ἡ ἑταιρεία μετ' ὀκτάγωνον περιτείχισμα.

Ἡ ἑταιρία ἐνόμισεν οὐχ ἦττον ἀξίαν τῆς προσοχῆς τῆς ἐν τὴν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως κειμένην δωρικὴν στοᾶν, ἣτις κοινῶς καλεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων, πύλη τῆς ἀγορᾶς. Τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος μέχρι τοῦ ὀποίου ἔφθασαν αἱ ἀνασκαφαί, φαίνεται ἀνατολικῶς τῆς σοᾶς ἐκατέρωθεν μαρμαρόστρωτον, ἀφίνον μετὰξὺ ἄσρωτον δίοδον, διὰ τὰς ἀμάξας ἀναμφιβόλως, ὡς τοῦτο ἀρμόζει εἰς πύλας.

Ἡ ἑταιρία, ὡς ἀνηγγέλθη εἰς τὴν προπαρελθοῦσάν της συνεδρίασιν, ἐπεχειρήσθη τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ περιδόξου

ναοῦ τῆς εὐφυίας, τοῦ θεάτρου τοῦ Βάκχου. Ἀλλὰ μετὰ μικρὰν πρόοδον εἰς τὰς ἐργασίας τῆς, ἠναγκάσθη ἕξ αἰτίας ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ καὶ τινῶν ἄλλων δυσκολιῶν ἀνεξαρτήτων ἀπὸ τὴν θέλησίν τῆς, νὰ τὰς ἀναβάλλῃ εἰς ἀόριστον μέλλον. Ἄλλὰ τὸ ἔδαφος τοῦτο τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἱστορίαν μόνον ἀνήκει, καὶ ὅπου ἐπὶ αἰῶνος καλλιεργήθησαν οἱ γλυκύτεροι καρποὶ τῶν μουσῶν, ἠγοράσθη ἤδη ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην, ὅστις ἐκαλλιέργει ἐπ' αὐτοῦ τὸν μετριόφρονα σπόρον τῆς Δήμητρος, καὶ εἰς τὴν ἀνασκαφὴν του δὲν ἀντίκειται οὐδὲν ἐμπόδιον πλέον.

Ἄλλὰ συγχρόνως μὴ λησμονοῦσα ἡ ἑταιρεία ὅτι ἔχει ἀντικείμενον τῶν προσπαθειῶν τῆς τὰς ἀρχαιότητας ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαιρέτως, δὲν ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ τὰς ἐργασίας τῆς ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν μόνον, καὶ ἠρεύνησε καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς αὐτῶν ἀρχαίων λειψάνων τ' ἀξιώτερα τῆς ἐπιμελείας τῆς. Ὁ Λέων τῆς Χαιρωνίας, σῆθεῖς εἰς μνήμην τοῦ ἠρωικοῦ τῶν Βοιωτῶν ἱεροῦ λόχου, εἶχε κατακρημνισθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὡς μαρτυρῶν ὅτι εἶχον ἐκλείψει τότε αἱ ἀρεταὶ τὰς ὁποίας ἠνίττετο. Ἄλλ' ἀφοῦ τὰ θαύματα τῆς ἀρχαίας ἀνδρείας ἐπανελήφθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ἦτον εὐλογον νὰ ἴσταται πάλιν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας του βάσεως ὁ Λέων οὗτος ἐνθυμίζων ὅτι ὁ Ἕλληνα ἀποθνήσκει ἀλλὰ δὲν νικᾷται. Αἱ πρὸς ἀνέγερσίν του προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ἐγένοντο, τὰ σωζόμενα τμήματα αὐτοῦ κατεμετρήθησαν ἐπιμελῶς, ὡς φαίνεται εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐκτεθειμένον πίνακα, καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς μόνον τῶν πόρων τῆς ἑταιρείας, ἐμπόδισε τὴν μέχρι τοῦδε ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τούτου.

Ἐπίσης ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τῆς ἡ ἑταιρεία καὶ εἰς τοὺς Δελφοὺς, ὅπου ἐκτὸς τοῦ μαντείου, τοῦ θεάτρου, τοῦ γυμνασίου, τῆς λέσχης, τῆς ὁποίας τὰ τεῖχη καλύπτουν ἐπιγραφαὶ παμπληθεῖς, εὑρέθησαν καὶ αἱ θῆσεις τῶν τριῶν ἄλλων ναῶν τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Πausanias. Ἐξ αὐτῶν ὁ τῆς Ἀθηναῶν Προνοίας σώζεται κατὰ μέγα μέρος καταπεπτωκῶς, καὶ ἡ ἑταιρεία ἐσκέφθη ν' ἀγαθὰ τὴν δα-

πάνην τῆς ἀνεγέρσεώς του, ἅμα τὰ εἰσοδήματά της ἤθελον τὸ ἐπιτρέψει αὐτῇ.

Εἰς Πειραιᾷ ἀνεσκάφη μέγα μέρος τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου, ἰδίως δὲ τῶν ὀχυρωμάτων περὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Ἀθήνας, καὶ εἰς τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας εὐρέθη μέγας ἀριθμὸς ἀγγείων καὶ ἐπιταφίων πετρῶν. Παρασιωπῶ τὰς πρὸς τὸ τελωνεῖον κειμένας βάσεις τοῦ ναοῦ τῆς Αἴφροδιτῆς [1] διότι αὐταὶ ἦσαν γνωσταὶ πρὸ πολλοῦ.

Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀγγείων, ἐπιγραφῶν καὶ ἀγαλμάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἐπλούτισαν τὸ Ἑλληνικὸν μουσεῖον αἰ κατὰ τὴν Δῆλον, Ἀγίναν, τὰ Μέγαρα καὶ ἀλλαχοῦ ἀνασκαφαί, ἀναφέρω μόνον τὴν ἐπιγραφὴν ἣτις εὐρέθη περὶ τὰ Μακρὰ τεῖχη τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πραγματεύεται περὶ τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν, ἀκόμη καὶ τὴν ἄλλην ἣτις πραγματευομένη περὶ τῶν νεωρίων τοῦ Πειραιῶς, δίδει πολλὰς περὶ τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηνῶν ιδέας.

Δύο ἄλλα περιέργα εὐρέματα δὲν δύναμαι νὰ παρατρέξω ἐν σιωπῇ, τὸ μὲν ἀγάλματος τέχνης ἀρχαίας, κατὰ τὴν Ἀττικὴν εὐρεθέντος καὶ φέροντος ἔχνη βαφῆς, περιέργου δὲ διότι ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἂν ὄχι πάντοτε, πολλάκις ὁμως ἐχρωμάτιζον τὰ ἀγάλματά των. Τὸ ἄλλο εὔρεμα χρεωστεῖται εἰς τὸν Κ. Οὐλερίχον, καὶ εἶναι τὸ τρόπαιον τῆς ἐν Δεύκτροις μάχης, γνωρισθὲν πρῶτον ἐκ τῆς θέσεώς του, ἣτις συμφωνεῖ μὲ τὴν περιγραφομένην ὑπὸ τῶν ἰσορικῶν, ἔπειτα δὲ καὶ ἐκ τοῦ σχήματος, παριστῶντος σηκὸν περιφερῆ φέροντα ἔξωθεν ἀσπίδων ἀπομιμήματα, καὶ περικλείοντα βωμὸν ἐφ' οὗ φαίνεται ἡ ἐπιγραφὴ ΑΛΕΞΙΩΝ ἣτοι τῶν Ἀλεξητηρίων θεῶν, κατάλληλος ἀναμφιβόλως εἰς τὴν περίστασιν δι' ἣν τὸ τρόπαιον ἀνηγέρθη.

Τοιαῦτα ὡς ἐν κεφαλαίῳ τὰ πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἀρχαιοτήτων μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλλάδα γεγόμενα. Οἱ φίλοι τῆς κλασικῆς τέχνης καὶ οἱ τῆς ἱστορίας ἐξετασταί, θέλουν,

ἐλπίζομεν, ἐπικροτήσῃ εἰς τ' ἀποτελέσματα τῶν μέχρι τοῦδε προσπαθειῶν μας, καὶ θέλουν δοξάσει μεθ' ἡμῶν τὴν ἡμέραν τῆς ἐλευθερώσεώς μας, ἥτις ἐν καιρῷ ἀπέδωκεν εἰς τὰς ἐμβριθεῖς των μελέτας ὅ,τι ἀκόμη ἐσώζετο τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πρὶν φθαρῆ ἀμετατρεπτὶ ἀπὸ τὴν χεῖρα τῆς βαρβαρότητος.

Ἐν τέλει χαίρει ἡ Ἐφορία δυναμένη ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὰ συνελθόντα ἐνταῦθα τῆς Ἐταιρίας μέλη, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὡς καὶ κατὰ τὰ προλαβόντα, ἡ προσπάθεια τῶν ἐν Εὐρώπῃ πεπαιδευμένων ὑπὲρ αὐτῆς ζωηρῶς ἐξεφράσθη, ὅτι πολλὰ λαμπρὰ καὶ σεβάσματα ὀνόματα εἴτε ἐπὶ κοινωνικῷ βαθμῷ, εἴτε ἐπὶ φιλολογικῇ φήμῃ, κατεγράφησαν εἰς τοὺς καταλόγους τῆς, καὶ ὅτι τῇ ἐστάλησαν διαφόρων συγγραμμάτων δῶρα τοσοῦτῳ πολυτιμώτερα δι' αὐτήν, καθ' ὅσον εἶναι δείγματα ὅτι ὁ σκοπὸς καὶ αἱ προσπάθειαι τῆς προσεκτῆθησαν τὴν εὐνοίαν τοῦ πεφωτισμένου κόσμου.

Ὁ ἔφορος τοῦ ἐν Λουγδούνῳ τῷ Βατανικῷ μουσείου τῶν ἀρχαιοτήτων Κ. Λεεμάνος ἔπεμψε πρὸς τὴν ἑταιρίαν, διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ὀλλάνδης, σύγγραμμα πολλοῦ λόγου ἄξιον, ἐπιγραφόμενον “μουσεῖον Αἴγυπτιακὸν,, καὶ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ πεπαιδευμένου τούτου.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐν Λισαβώνῃ ἀκαδημίας Κ. Ἰππότης Μεκέδος ἔπεμψε τ' ἀπομνημονεύματα τῆς ἀκαδημίας ἐκείνης, καὶ ἄλλα τινὰ αὐτὴν ἀφορῶντα φυλλάδια.

Ὁ Κ. Πελλιὼν, μέλος ἀνεπιζέλλον τῆς ἑταιρείας ταύτης ἐκτὸς ἄλλων συγγραμμάτων τὰ ὅποια πρὸ δύο ἐτῶν ἐπρόσφερε, τῇ πέμπῃ τακτικῶς τὴν ἀρκτώαν ἐπιθεώρησιν [Revue du Nord] τῆς ὁποίας εἶναι ἐκδότης.

Ὁ πεπαιδευμένος Ὀλλανδὸς Κ. Διμβούργ-Βράουερ ἔπεμψεν εἰς τὴν ἑταιρείαν τὸ ἀξιόλογον σύγγραμμά του περὶ τῶν προόδων τοῦ ἐξευγενισμοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, καὶ ἄλλα φιλολογικά του πονήματα.

Ὁ Κ. Νέτσχερ, ὁμοίως ἐκ τῶν κάτω Χωρῶν, ἐπεμψε χειρόγραφα σχόλια καὶ Λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ἴππολύτου τοῦ Εὐρυπίδου, καὶ ἄλλων ποιητικῶν τεμαχίων, κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ περιφήμου Οὐίτεβαχίου.

Ὁ Κ. Ῥάφν, γραμματεὺς τῆς ἐταιρείας τῶν ἀρχαιολόγων τῆς Ἀρκτου, ἐπεμψε διάφορα βιβλιάρια ὑπὸ τῆς ἐταιρείας ἐκδοθέντα περὶ τῶν Ἀμερικανικῶν ἀρχαιοτήτων.

Ὁ Κ. Φινλέϋ ἐπρόσφερεν ἀντίτυπα τοῦ περὶ Μαραθῶνος πονήματός του.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν μελῶν τῆς ἐταιρείας ἠϋξήσε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπὸ 207 εἰς 335, ἀλλ' ἐσχάτως μόνον, ὥς εἰς αἱ συνδρομαὶ τῶν νεωστὶ προστεθέντων μελῶν δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσι μετὰ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ παρόντος ἔτους, τὰ ὅποια, προελθόντα ἀπὸ τε τὰς τακτικὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν, καὶ ἀπὸ ἕκτακτα δωρήματα ξένων, συνεποσώθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς μόνας δραχμὰς 2,717: 81, διότι μεγάλαι δυσκολίαι ἀπαντῶνται ὡς πρὸς τὴν τακτικὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν τῶν ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσῆς μελῶν, καὶ τὸ μέρος τοῦ λογιστικοῦ τοῦτο δὲν ἐδυνήθη νὰ τακτοποιηθῆ εἰσέτι κατὰ τὰς εὐχὰς μας. Ἡ δαπάνη τοῦ ἔτους συμποσοῦται εἰς δραχμὰς 2,513: 60 μένουσαν δὲ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρείας μόνον δραχ. 204: 21 ἐκτὸς τῶν εἰσέτι χρεωστούμενων.

Αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι εἰς τὴν Ἑλλάδα προώδευσαν μεγάλως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τὰ μουσεῖα τῆς πατρίδος μας, καὶ ἐν γένει ἡ ἐπιστήμη ἐπλουτίσθη μὲ νέους θησαυροὺς πολυτίμους. Ἀλλ' ἡ ὕλη δὲν ἐξηντλήθη ἀκόμη καὶ ὅσον ἀφειδεῖς πόνου καὶ δαπάνης ἀν δειχθῶσιν ἢ τε Κυβέρνησις καὶ ἡ ἐταιρεία, πολλῶν θέλουν ἔχει ἀκόμη ἐτῶν ἐργασίαν πρὶν προσφέρουν εἰς τὴν κινηθεῖσαν ἤδη περιέργειαν τῶν πεπαιδευμένων ὅλα τὰ πολύτιμα τῆς ἀρχαιότητος κειμήλια ὅσα περιέχει ἡ γῆ μας. Τὸ ἔργον τῆς ἐταιρείας ἀργεῖ ἀκόμη ν' ἀποπερατωθῆ, ἀλλὰ καὶ ὁ ζῆλος τῶν μελῶν τῆς ἐπιτείνεται ἀντὶ νὰ ἐξασθενῆται κατ' εὐθὺν λόγον τῆς δεαρκειας τῆς.

ΔΑΝΙΑ. Κοπενάγη, τὴν 17 Μαΐου.

Εἰς τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν τῆς Β. ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας τῆς ἄρκτου, ἐν τῶν μελῶν, ὁ κύριος Οὐϊδμάνος, ἀνέγνω ἐπιστολὴν γραφείσαν ἐκ Ῥίου Ἰανείρου τῆς Ἀμερικῆς, δι' ἧς ὁ πεπαιδευμένος γεωλόγος κύριος Λύνδος ἀναγγέλλει εἰς τὴν ἑταιρίαν σπουδαίαν ἀνακάλυψιν του. Ἀνασκάπτων παρὰ τὴν Βαϊαν εἰς Βρεσιλιάν, εὔρε λίθον ἐγκεχαραγμένον μὲ ῥουνικοὺς χαρακτῆρας, κατὰ μέρος ἐξηλειμμένους. Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας διακρίνας ἐκ τινῶν λέξεων ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἦτον ἰσλανδική, ἐξέτεινε τὰς ἀνασκαφὰς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, καὶ ἀνεκάλυψε μετ' ὀλίγον θεμέλια οἰκῶν ἐκ λίθων μεγάλων, φέροντα τὸν ἀρχικὸν τεκτονικὸν τύπον τῶν ἐρείπιῶν ὅσα σώζονται εἰς Νορβηγίαν, Ἰσλανδίαν καὶ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Γρελανδίας. Ἐξακολουθήσας δ' ἐπὶ πολλὰς ἀκόμῃ ἡμέρας τὰς ἀνασκαφὰς, εὔρε τέλος ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ Θ ὀ ρ, Θεοῦ τοῦ κεραυνοῦ τῶν ἀρχαίων Σκανδιναυῶν, φέρον ὅλα τὰ σύμβολα τοῦ Θεοῦ τούτου, τὴν σφύραν, τὰς χειρίδας καὶ τὴν μαγικὴν ζώνην [meginhiarder].

Ἡ ἑταιρία ἐπεφόρτισε τὸν γραμματέα τῆς Χ. Ῥάφνον [συγγραφέα τοῦ περιφήμου συγγράμματος *Antiquitates Americanæ*], τὸν πρῶτον ἀποδείξαντα ἀναντιρρήτως ὅτι ὑπῆρξαν σχέσεις μεταξὺ τῆς Ἰσλανδίας καὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ μέρους τούτου πρὸ Χριστοφόρου Κολόμβου, νὰ καθυποβάλῃ [ἀναφορὰν περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κυρίου Λύνδου, καὶ νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὴν, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν πεπαιδευμένων ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως περὶ ἧς πραγματεύεται, καὶ ἥτις φαίνεται ἀποδεικνύουσα ὅτι οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ τῆς Ἀρκτου οὐ μόνον ἔπλευσαν μέχρι τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' ὅτι καὶ κατώκησαν αὐτὴν μονίμως.

Τὸ ἄνω ἄρθρον, τὸ ὁποῖον δανειζόμεθα ἀπὸ τὸ φύλλον τῆς 1 Ἰουνίου τῆς Γαλλικῆς ἐφημερίδος ὁ Χρόνος, χρησιμεύει ὡς περίεργον συμπλήρωμα τοῦ εἰς τὸ παρὸν φυλλά-

διον κατεχωρισμένον ἄρθρον περὶ τῆς προκολομβίου ἰσορίας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐμπορικὴ ἔποψις τῶν διαφόρων τῆς
Ἑλλάδος λιμένων.

Κατὰ τὰ 1836 εἰσέπλευσαν εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν 284 πλοῖα, ὑπὸ ἑλληνικὴν καὶ ὑπὸ ξένας σημαίας, κατὰ δὲ τὰ 1837, 221. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἦσαν χωρητικότητος 14, 609 τόννων. Ἀπέπλευσαν δὲ ἀπὸ Πάτρως κατὰ μὲν τὰ 1836, πλοῖα 178, κατὰ δὲ τὰ 1837, πλοῖα 136, χωρητικότητος 9,855 τόννων. Τὰ πρόωτα εἰσαγωγῆς εἶδη ἦσαν ζάχαρι, καφές, σίδηρος, ξυλική, δέρματα, σχοινία, λινάριον, φέσια, τρόφιμα, ταριχευτὸς ἰχθὺς, πνεύματα, ὑαλικά, ἀλειματοκηρία, ὀρύζιον, ἰνδικὴ βαφή, κοχενίλλη, οἶνος, κάρυκεύματα, βαμβακερὴ κλωστή, νηκοτιανὴ τριπτὴ καὶ πρὸς κάπνισμα, τὸ ὄλον ἀξίας 2,172,000 δραχμῶν. Τὰ δὲ εἶδη τῆς ἐξαγωγῆς ἦσαν σαφίς, βαλανίδια, μέταξα, ἔρια, σίτος, τυρὸς, βούτυρον, μέλι, δέρματα προβάτινα, καύσιμα ξύλα, νηκοτιανή, τὸ ὄλον ἀξίας 3,048,854 δρ.

Κατὰ τὰ 1837 ἡ εἰσαγωγὴ ὑπερέβη κατὰ 67,000 δρ. τὴν τῶν 1836, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ ἐλλείπετο κατὰ 455,338 δρ. κυρίως δι' ἐλλειψιν τῆς κορινθιακῆς σαφίδος.

Εἰς Ναύπλιον εἰσέπλευσαν μὲν κατὰ τὰ 1837, 444 πλοῖα φέροντα φορτίον, καὶ 144 ἄνευ φορτίου, φέροντα διαφόρους σημαίας. Ἀπέπλευσαν δὲ 111 μὲν μὲ φορτίον καὶ 456 ἄνευ φορτίου. Ἡ ἀξία τῆς εἰσαγωγῆς ἦτον 1,643,027 δραχ. ἡ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς 837,400 δρ. τὰ δὲ εἶδη τὰ αὐτὰ μὲ τὰ προῤῥηθέντα.

Εἰς Σύραν κατὰ τὰ 1837, ἔφθασαν 1,289 πλοῖα καὶ ἀνεχώρησαν 2,814, τὰ πλείσα ὑπὸ σημαίαν ἑλληνικὴν, καὶ σπανίως χωροῦντα ὑπὲρ τοὺς 20 τόνους. Ἡ εἰσαγωγὴ ἐξετιμήθη εἰς 9,430,987 δρ., ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 9,512,807 δρ.

Κατὰ δὲ τὰ 1836 εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή ὁμοῦ παρήγαγον 5,359,000 δρ. περισσότερον.

Εἰς τὸν Πειραιᾷ εἰσήλθον κατὰ τὰ 1837 πλοῖα 368 μὲ φορτίον καὶ 58 ἄνευ φορτίου· 161 μὲ φορτίον καὶ 265 ἄνευ φορτίου ἀνεχώρησάν ἀπὸ τὸν λιμένα. Εἰσήχθησαν 28,000 τόνοι, καὶ ἐξήχθησαν 11,600. Πολλὰ δὲ ἀπέπλευσαν μὲ μέρος τοῦ φορτίου τὸ ὁποῖον ἔφερον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΥ ΠΑΡΕΡΓΑ, ἤτοι συλλογὴ ποιημάτων ἐν Παρισίοις, 1838. Τὰ ποιήματα ταῦτα, ὧν τὰ πλεῖστα εἶναι μεταφράσεις ἀπὸ τῆς Σαπφούς, τοῦ Βολταίρου, Βεραγγέρου, Βύρωνος, Σχιλλέρου, Βασιλέως Δουδοβίκου καὶ ἄλλων, χρεωσθύνται εἰς τὸν Κ. Πίκολον, "Ἕλληνα ἀρυσάμενον παιδείαν εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Γαλλίας, ἀλλ' αἰρούμενον τὸν ἀφροντιν βίον εἰς Δακίαν, ὅπου εἶναι διωρισμένης λογοκριτῆς, ἀπὸ τὴν Ξυελλώδη καὶ ἤττον ἀνετον διαμονὴν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεώς της, καὶ μετ' αὐτήν. Εἰς τὸν κύριον Πίκολον χρεωσεῖται ἡ μετάφρασις τῶν κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν τοῦ Σαιμπιέρου. Περὶ δὲ τῶν προκειμένων ποιημάτων, χρεωσθόμεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ ἀξιῶν Ἑλικῶνος δάφνην, πρέπει νὰ ἐμφανίζηται εἰς τὸ δημόσιον μὲ ἔργα καλῶς ἐσκεμμένα καὶ μουσέμπνευσα, καὶ ὄχι ποτὲ μὲ πᾶρεργα. Ἡθέλησε πολλάκις, λέγει ὁ ποιητῆς εἰς τὸ προοίμιόν του, νὰ τὰ διορθώσῃ [δηλαδὴ, ἐλπίζομεν, νὰ τὰ μεταβάλλῃ ἐντελῶς], ἀλλὰ πάντοτε μὲ ἀποτυχίαν. Ἄ! τότε ἄς μὴ τὰ ἐξέδιδεν. Ἐν τούτοις εὐγνωμοσύνην χρεωσεῖ εἰς τὸν κύριον Διδότον, ὅς τις τὸ ἄχαρι καὶ ἄμουσον τῆς ποιήσεως ἐκάλυψε μὲ λαμπρότητα τυπογραφικὴν.

— Τοξότης, ἔκδοσις περιοδική, ποιήσεις καὶ περὶ τὴν μάχια περιέχουσα, ὑπὸ Θ. Ὀρφανίδου. Ἐκ τῆς ἐπιγρα-

φῆς ἤδη αὐτῆς καταφαίνεται ὅτι ὁ Τοξότης τοῦ Θ. Ὀρφανίδου μιμεῖται τοῦ Α. Σούτζου τὴν Πλάσιγγα, ὡς τοῦ Α. Σούτζου ἡ Πλάσιγξ μιμεῖται τὴν Νέμεσιν τοῦ Βαρθелеμῆ. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῶν μιμητῶν εἶναι κατ' ἀντίστροφον λόγον τῆς ἀποσάσεώς των ἀπὸ τὸ πρῶτότυπον. Τοῦ κυρίου Ὀρφανίδου ἡ μούσα μ' ὄλον ὅτι ἀπόζει σχολείου, καὶ προδίδει τὸν ἀγένειον μαθητὴν, ὑφούται ὅμως πολλάκις μὲ θάρραλεωτέραν πτῆσιν ἀπὸ τοὺς βατταρίζοντας νεοσσοὺς τοῦ Παρνασσοῦ, οἱ ὅποιοι δὲν ἐβάπτισαν ποτὲ τὸ ῥάμφος των εἰς τὸ νᾶμα τῆς Κασαλίας, καὶ πρὶν ἀποσηθίσουν τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου, θηρεύουν Πινδάρειον ζέμμα. Ἡ σιχουργία τοῦ κυρίου Ὀρφανίδου εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖκον καθαρὰ. Εἰς ἄλλα ἔθνη τοῦτο δὲν ἤθελεν ἠχησεῖ ὡς ἔπαινος, διότι τίς Γάλλος, ἢ Ἀγγλος ἢ Γερμανὸς ἤθελε ποτὲ σιχουργῆσει μὴ γνωρίζων τῆς ὁμοιοκαταληξίας καὶ τῆς σιχουργίας τῆς γλώσσης του τοὺς ἀπλουτέρους κανόνας. Ἄλλ' οὐδὲ παρ' ἡμῖν εἶναι πλέον προτέρημα τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐκ τῶν παλαιότερων μὲν ἔθεσαν τὰ ὄρια τῆς σιχουργικῆς φιλοκαλίας ὁ Χριστόπουλος, ὁ Ἰ. Ρίζος, ὁ Ἰάκωβος Ραγκαβῆς, καὶ οἱ ἀδελφοὶ Σούτζοι ἐκ τῶν νεωτέρων. Σήμερον τὰ ἐλάχιστα παιδάρια, ἀκολουθοῦντα τὰ πρόχειρα τῶν κλασικῶν τούτων ποιητῶν παραδείγματα, σιχουργοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ὀρθῶς καὶ φιλοκάλως, ἀναλόγως τῆς εὐφυΐας των. Τῶν Σούτζων αἱ ποιήσεις συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τὸ νὰ διαμορφώσουν τὸν τύπον εἰς τὸν ὁποῖον θέλει χύνεται καὶ καθ' ὃν θέλει ἀποκαλύπτεται ὁ οἴζρος τῶν ποιητῶν. Ἀλλὰ τοῦ κυρίου Ὀρφανίδου καὶ ἡ γλώσσα πολλάκις εἶναι ἐπιμεμελημένη, καὶ τοῦτο, ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν, δὲν κατήντησεν ἀκόμη προτέρημα κοινὸν μεταξὺ τῶν γραφόντων. Ἀποσρέφοντες τὴν ὄψιν ἀπὸ τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων μας, ὅπου φαίνεται ἄπαραγνώριστος ἡ σπουδὴ τοῦ καλίου, καὶ ἀπὸ τὰ πλεῖστα τῶν ἀχωνεῦτων βιβλίων καὶ φυλλαδίων τὰ ὅποια καθημέραν ἐκδίδονται, εὐγνωμόνως ἐπικροτοῦμεν ὅπου ἰδῶμεν συγγραφέα σεβόμενον κατὰ τι τοὺς ἀγαθώσας του, καὶ γράφοντα μετὰ τινας φρον-

τίδος κ' ἐπιμελείας. Μὲ τοῦτο δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι, ἂν ὁ κύριος Ὀρφανίδης ἀφορᾷ εἰς τὸ νὰ διυπρέψῃ ποτὲ φιλολογικῶς, δὲν ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην νὰ μελετήσῃ ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, τοὺς δι' ἡμᾶς αἰωνίους τύπους τῆς φιλοκαλίας, πρὶν μορφώσῃ ὕφος ἀληθῶς ἄξιον τοῦ φωτὸς τῆς δημοσιότητος, οὔτε ὅτι τὰ καλλήτερα τοῦ Τοξότου μέρη δύνανται ἀκόμη νὰ κριθοῦν ἄλλως ἢ ὡς μιμήσεις.

— Τὰ κατ' Ἡρῶ καὶ Δέα ν δ ρ ο ν, ὑπὸ Ἰ. Ἰ. Σκυλίτση, ἐν Σμύρῃ. Καὶ ἄλλη παραφυὰς τῆς Σουτζικῆς ποιήσεως. Ἡ σιχουργία τείνει πρὸς μίμησιν τῆς σιχουργίας τοῦ Παναγιώτου Σούτζου καὶ ἄλλων συγχρόνων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἄρρυθμος, ἀλλ' εὐρίσκονται εἰς αὐτὴν καί τινα χαρίεντα καὶ πρωτότυπα μέρη. Ὁ ποιητὴς δὲν κατέχει τὴν γλῶσσαν. Ἐν γένει παραφράσας τὸν Μουσαῖον, μετημφέεσε τὴν ἀρχαίαν Μοῦσαν μὲ τῆς νέας Βυρωνίου ποιήσεως τὸ παρδαλὸν φόρεμα. Τινὲς δ' ἐπιτυχεῖς σίχοι τοῦ ποιήματος δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὸ ὄλον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔλασσον κρίσεως, εἶναι ὅμως ἐγγυήσεις ὅτι ὁ νέος ποιητὴς, ἂν ἀληθῶς ἐμπνέεται ἀπὸ πνεῦμα μουσῶν, καὶ ἐμβριθῶς δοθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ποιήσεως, καὶ πνεκνώσῃ μὲ ἰδέας τὴν φαντασίαν του, δύναται ποτὲ νὰ καθέξῃ ἔντιμον θῆσιν εἰς τὸν Ἑλικῶνα τῆς νέας Ἑλλάδος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ τοῦ Κ. Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου, ἐκδομένου ὑπὸ Α. Κορομηλά. Τὸ μέρος τοῦτο προχωρεῖ μέχρι τοῦ γράμματος Π, καὶ τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον μέρος εὐρίσκεται εἰς τὰ πιεστήρια. Τῶν λεξικῶν τὰ πρώτιστα προτερήματα εἶναι τὸ πλήρες, τὸ περιεκτικόν, τὸ ἀκριβές, τὸ εὐμέθοδον, προσθετόν καὶ τ' ὀλιγόλογον. Ἡ παλαιὰ Κιβωτὸς ἦτον πλήρης καὶ περιεκτικὴ, κατὰ μέγα μέρος καὶ ἀκριβής. Ἀλλὰ ποῦ ἡ μέθοδος; ποῦ ἡ συντομία; Περιεῖχε

λέξεις, σημασίας, ἐξηγήσεις, παραδείγματα μίγδην καὶ ἀτάκτως ἐπισεσωρευμένα, ἀληθῆς κιβωτός. Μετ' αὐτὴν ἴδομεν τὸ λεξικὸν τοῦ Γαζή, μεταφρασθὲν, ὡς γνωστὸν, ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ, καὶ εἰς ὃ ἐπομένως ἀντὶ τῆς νεοελληνικῆς κυριολεξίας ἀντετάττετο εἰς τὴν ἑλληνικὴν λέξιν ἢ μεταφρασίς τῆς Γερμανικῆς περιφράσεως, καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἀντὶ τῆς νεοελληνικῆς περιφράσεως ἐζητεῖτο λέξις ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὴν Γερμανικὴν κυριολεξίαν, καὶ πολλάκις εὐρίσκετο ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς γερμανικῆς ἐξηγήσεως, ἣτις ἀπέιχε τῆς ἑλληνικῆς πρωτοτύπου. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ νεοελληνικὴ λέξις συνέβαινε πολλάκις νὰ μὴν ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὴν ὅποιαν ἐξήγει. Τὸ τοῦ Κούμα ἔφερε τὸν χαρακτήρα τῶν πλείζων συγγραμμάτων τοῦ Κούμα· ἔγινε πρὸς ὄφελος τοῦ συντάξαντος μᾶλλον ἢ τῶν δι' οὓς συνετάττετο. Ἦλθε μετὰ ταῦτα ἡ δευτέρα ἐκδοσις τοῦ λεξικοῦ τοῦ Γαζή ὑπὸ Κ. Ματακίδου καὶ Γκαρπολά. Ἐδῶ τὸ κακὸν ἐκορυφώθη. Οἱ ἐπιδιορθωταὶ τοῦ λεξικοῦ τούτου ὅπου εὖρον ἐσφαλμένην γραφὴν, ὅπου λέξιν τὴν ὅποιαν σχολιασαὶ καὶ κριτικοὶ ἀπέρριψαν, ὅπου ξένην λέξιν μὴ ἑλληνικὰ γραμμένην γράμματα, τὴν ἤρπασαν, καὶ ἀνθύλευσαν μὲ αὐτὴν τὰς σελίδας τῶν διὰ νὰ τὰς ὀγγώσωσιν. Ἄν ὑπῆρχεν ἵχνος ἀκριβείας εἰς τὸ λεξικὸν τοῦ Γαζή, ἀπωλέσθη εἰς τὴν μετατύπωσιν. Εἰς μέθοδον οὐδὲ κὰν ἡ ἐλαχίστη προσοχὴ ἐδόθη, καὶ τὸ νέον λεξικὸν ἀπετέλεσε τρεῖς ὀγγώδεις τόμους ὡς τὸ εὖ νὰ ἦτον ἐν τῷ πολλῷ. Τὸ λεξικὸν τοῦ κυρίου Σκαρλάτου ἀπέφυγεν ὄλων τῶν πρὸ αὐτοῦ τὰς ἐλλείψεις. Εἶναι μονότομον, κ' ἐπομένως κατὰ σύγκρισιν εὖωνον. Εἶναι οὐχ ἦττον πλήρες, μηδεμιᾶς ἀληθῶς ἑλληνικῆς καὶ ὀρθῆς λέξεως ἐλλειπούσης, μηδεμιᾶς σημασίας παραμεληθείσης. Εἶναι εὐμέθοδον, καὶ αἱ σημασίαι ἔπονται λογικῶς ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ὥστε νὰ βοηθῶσι τὸ τοῦ σπουδάζοντος πνεῦμα, καθισῶσαι ἐκ πρώτης ὄψεως καταφανῆ τὴν μεταξὺ τῶν σημασιῶν συνάφειαν καὶ ἀλληλουχίαν, περιττὴν δὲ τὴν ἐγκαταρίθμησιν καὶ ἄλλων σημασιῶν ἐκπηγαζουσῶν ἐκ τῆς συναφείας ταύτης. Τέλος

ὁ πεπαιδευμένος φιλόλογος κύριος Βυζάντιος δὲν ἠρκέσθη εἰς μόνας τὰς πηγὰς τῶν ξένων λεξικογράφων, ἀλλ' ἤντησεν εἰς τὴν βαθεῖαν γνῶσιν του τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ὥστε τὸ πόνημά του δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πρωτότυπον, καὶ οἱ ξένοι αὐτοὶ δὲν θέλουν ἀνωφελῶς τὸ συμβουλευθῆ εἰς τὰς λεξικογραφικὰς ἐργασίας των.

— Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ ὑπὸ Ἰακώβου Πιτζιπίου· ἐκδοθεῖσα εἰς Ὀδησσόν. Τὰ προτερήματα τῆς γραμματικῆς ταύτης εἶναι τὸ εὐμέθοδον καὶ τὸ σύντομον. Περιέχει ὀλιγίστους μὲν ὅρους καὶ ὀρισμοὺς ἐκ τῆς Γενικῆς Γραμματικῆς, ὅλους δὲ συντόμως καὶ εὐκρινῶς ἐκτεθειμένους τοὺς κανόνας τῆς τεχνολογίας, τῆς ἐτοιμολογίας καὶ τῆς συντάξεως. Δι' αὐτῆς τῆς γραμματικῆς τὸ παιδίον μυεῖται εἰς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τ' ἀναγκαϊότερα, χωρὶς νὰ ταφῆ τὸ πνεῦμά του, ὑπὸ πλήθος κανόνων ἀκαταλήπτων καὶ θεωριῶν φιλοσοφικῶν, ἀσχολουσῶν πολλάκις ματαίως καὶ νόας ὀριμωτέρους καὶ μᾶλλον ἐξησκημένους.

— ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ἦτοι συλλογὴ τῶν περὶ τὴν ἀναγεννωμένην Ελλάδα συνταχθέντων πολιτευμάτων, Νόμων καὶ ἄλλων ἐπισήμων πράξεων, ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τέλους τοῦ 1832, ἐκδιδόντος Ἀνδρέου Ζ. Μάμουκα [ὑπουργικοῦ συμβούλου παρὰ τῆ Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν]. Ὁ διανοητικὸς ἀγὼν τοῦ ὁποίου θεάτρον ἐγένετο ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεώς της, καὶ ὅστις μέχρι τούδε δὲν ἔπαυσεν ἀκόμη τροπολογῶν τὰς ιδέας, ὠθὼν πρὸς τὰ πρόσω τὸ ἔθνος καὶ χαράττων τὴν ὁδὸν, δι' ἧς αὐτὸ ἔμελλε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν προωρισμένην αὐτῷ θέσιν, ἦτον οὐχ ἥττον περίεργος καὶ σπουδῆς ἄξιος ἀπὸ τὸν πολεμικὸν τοῦ ἀγῶνα. Ἐθνος ἀμόλυτον ἀπὸ τὰς σοφιστίας τῆς ἀπ' ἄμβωνος πολιτικῆς τῆς συνταγματικῆς Εὐρώπης, κατέρχεται εἰς τὸ σάδιον ἐπὶ τοῦ ξίφους του σρηρίζομενον, καὶ ἐκεῖ τὴν δύναμίν του συναισθανόμενον, περιβλέπεται καὶ μελετᾷ τὰ δικαιώματά του καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς τῷ ἐχάραξεν ἄκρῳ ποδὶ ἐξετάζει τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ πατεῖ, καὶ προο-

δεύει καθ' ἣν διεύθυνσιν ἡ ὀρθή του σκέψις, ἡ ἔμφυτός του ῥοπή συντηρήσεως καὶ αἱ μεγάλαι περιστάσεις ὑφ' ἃς εὐρίσκειται, ὀδηγεῦσιν αὐτό. Αἱ νομοθεσίαι του δὲν ἔχουν προηγούμενα, δὲν ζηρίζονται εἰς προτιμήσεις· λαμβάνονται ἀπὸ αὐτὴν τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ ἔθνους κατάστασιν. Ἡ μελέτη τῶν πράξεων τῆς τότε νομοθεσίας του ἀναλογεῖ μὲ τὴν σπουδὴν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, Ξελήσαντος νὰ μάθῃ ἀπὸ τὰς πρώτας φωνὰς βρέφους μὴ κοινωνήσαντος μὲ ἄλλα ὄντα ἀκόμη, ποία ἦτον ἡ πρώτη ἀνθρωπολάλητος γλῶσσα. Τὰ διεσπαρμένα ταῦτα ἀπομνημονεύματα τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν διαφόρων αὐτῆς φάσεων, εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐκλείπουν καὶ νὰ λησμονῶνται, ὅταν ὁ κύριος Μάμουκας ἐν καιρῷ ἀκόμη συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ σώσῃ αὐτὰ τῆς παντελοῦς ἀπωλείας, καὶ συναθροίσας αὐτὰ εἰς ἰδιαιτέραν ἔκδοσιν, νὰ τὰ δημοσιεύσῃ.

Ἦξεύρομεν ὅτι πολλῶν τεμαχίων ἐσώζοντο δύο μόλις καὶ πολλαίαι ἐν καὶ μόνον ἀντίτυπον, τὸ ὁποῖον ἂν ἀπώλυτο, ἤθελεν ἀφήσει μέγα χάσμα εἰς τὴν ἰσορίαν τῆς νομοθεσίας μας. Ὁ κύριος Μάμουκας συνήθροισε καὶ αὐτὰ, καὶ μὲ ἄριστευτικὴν ἀκρίβειαν ἐσημείωσε πάντοτε τὰς διαφόρους γραφὰς, ὅπου εἰς διάφορα ἀντίγραφα ἀπήντησε τοιαύτας. Τίς Ἕλληνα δὲν θέλει μὲ πάλλουσαν καρδίαν ἀναγνώσει τοὺς θεσμοὺς ἐκείνους τοὺς ὁποῖους συνέταπτον οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους ὑπὸ τὰ σεβάσματα ἄλλα τὰ ὁποῖα ἠλευθέρωσαν μὲ τὸ ξιφὸς των, καὶ τίνα δὲν θέλει συγκινήσει ἡ ζωηρὰ ἐνθύμησις τῶν καιρῶν ἐκείνων τῶν ζωηρῶν ἐλπίδων καὶ τῆς δραστηρίου ζωῆς;

— Σ Τ Δ Δ Ο Γ Η τ ὧ ν ἀ ρ χ α ἰ ὧ ν ἰ ἐ φ η μ ε ρ ῖ δ ο ν ὑ π ὸ Κ. Ν. Λ ε β ῖ δ η. Ἡ ἰσορία τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως δὲν δύναται νὰ γραφῆ ὑπὸ συγχρόνων, διότι οἱ σύγχρονοι ζοῦν καὶ πνέουν εἰς τὴν αὐτὴν τῶν παθῶν, τῶν σχέσεων, τῶν ἀτομικῶν καὶ κομματικῶν συμφερόντων ἀτμοσφαιραν εἰς ἣν συνέβησαν καὶ ὅσα ἠθελον ἐξιστορήσει. Ἡ ἀδέκατος ἰσορία ἐπὶ τάφων μόνον καταθέτει ζεφάνους,

τῶν δὲ ζώντων ἰσορῶν εἶναι αἱ ἐφημερίδες. Εκκεῖ οἱ ἄνθρωποι, αἱ φατρίαί, αἱ δοξασαί κατοπτρίζονται καθ' ὅλην τὴν ἀτομικότητα, οὐδ' εἶναι φόβος μὴ ἡ ἀλήθεια καταπνιγῆ ὑπὸ τὴν φωνὴν τοῦ ἐγωῖσμοῦ, διότι ὁ ἐγωῖσμός ἀποκρούει ἐγωῖσμόν καὶ ἀποκλειστικότης ἀποκλειστικότητα, καὶ οὕτω συντηρεῖται ἡ ἰσορροπία. Ἀλλαχοῦ ὑπάρχει ἐν τὸς πολυανθρώπων καὶ ἡρέμα πως μεταβαλλομένων ἐθνῶν, τάξεις ὑποκριτῶν τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ δράματος, καὶ τάξεις θεατῶν, ἧτις χειροκροτεῖ μόνον, καὶ καταστρώνει ἐκεῖνης τὰ πρακτικά. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ βρέφη εἴμεθα αὐτοὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἐμβριθοῦς τραγωδίας, οὐδὲ εἶ; ἐξ ἡμῶν ἐπέβλεπεν ὡς ἐκ κονίστρας τὸ δράμα μὲ ἀδιάφορον βλέμμα. Ἀλλ' ὅταν ἡ διαδοχὴ τῶν ἐτῶν μᾶς καταστήσῃ ἱκανοὺς νὰ προσβλέψωμεν πρὸς αὐτὸ παύσαντες τοῦ νὰ ταυτιζόμεθα μὲ τὰς περιστάσεις του, τότε ποῖαν θέλομεν ἔχει ὕλην πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἱστορίας τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἐτῶν δὲν εἶναι φόβος μὴ ὁ χειμαρὸς τῶν συμβάντων, ὁ μεθ' ὀρμῆς καταβρέων εἰς ἔθνος ἀναγεννηθὲν καὶ ἀκατασχέτως ὀρμῶν πρὸς τὰ πρόσω, κατακλύσῃ τῶν ἀρχαίων συμβάντων τὴν μνήμη; Ποῦ θέλομεν προσφύγει τότε; εἰς τὰς ἐφημερίδας αὐτὰς, αἵτινες ἐπὶ τῶν τόπων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν πραγμάτων γραφεῖσαι, φυλάττουν ἀμετάβολον τῶν χρόνων ἐκείνων τὸν χαρακτήρα, Ἡ συλλογὴ αὕτη μετὰ τὴν τοῦ Κ. Μάμουκα θέλουν εἶσθαι τὸ μόνον ὄρατὸν λείψανον τῆς ἐπαναστάσεώς μας, ἀφοῦ ἐκλείψουν οἱ πρόμαχοί της, ὡς ἡ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ ἐλευθερία μας εἶναι καὶ ἔσονται τὸ ἀόρατον καὶ ἠθικὸν αὐτῆς ἀποτέλεσμα. Ὁ πρῶτος τόμος τῆς συλλογῆς, ἐκδοθεὶς ἤδη περιέχει τὰ Χρονικὰ τοῦ Μεσολογγίου, ὁ δεῦτερος τὴν Γενικὴν ἐφημερίδα μέχρι τοῦ 1829, καὶ ὁ τρίτος τὸν Φίλον τοῦ Λαοῦ καὶ τὰς λοιπὰς ὀλιγοφύλλους ἐφημερίδας.